

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ SAYI: 181 - 26 EYLÜL 1978 FİYATI 5 TL

DOĞU'DA TERÖR

Türkiye'de 161 Irak'lı Kürt
yönetici ve eğitmen tutuklu mu?

Türkiye İşçi Partisi Merkez Yürütüm Kurulu, sendikaların, meslek ve kitle örgütlerinin durumuna ve bu alandaki güncel gelişmelere ilişkin bir bildiri yayımladı. 3 Eylül 1978 tarihinde TİP Merkez Yürütüm Kurulu'nun kararı olarak kabul edilen bildiri "Sendikaları, Meslek ve Kitle örgütlerini zayıflatmak ve bölme emperyalizme ve faşizme hizmettir" başlığını taşıyor.

İşsizlik, pahalılık, yokluk ve yoksulluk gibi sorunlara çözüm bulamayan burjuvazinin faşist saldırı ve cinayetlere daha çok başvurduğu belirtilen TİP bildirisinde, faşizme karşı mücadelenin örgütlenmesinin, birleştirilmesinin ve güçlendirilmesinin ertelenemez bir görev olduğu vurgulanıyor. Faşist saldırıyı püskürtmenin yolunun faşizme karşı işçi, emekçilerin örgütlü kitlesel gücünü çıkartmak olduğu belirtilen bildiri, çözümün faşizme karşı güçler arasında birlik ve dayanışmayı sağlamaya geçtiği hatırlandıktan sonra şöyle deniyor:

BURJUVAZİ İŞÇİ-EMEKLİ ÖRGÜTLERİNE SALDIRIYOR KİTLELERİ ÖRGÜTSÜZLÜĞE ZORLUYOR

"En geniş kitlelerin örgütlenmesini ve faşizme karşı mücadeleye zorlanmasını önlemek için burjuvazi bütün gücünü indiriyor. İşçilerin ya tamamen örgütsüz ya da sarı sendikaların güdümünde kalmalarını istiyor, sarı sendikalarını tasfiye etmeye çalışıyor. Diğer emekçi sarı ve tabakaların örgütlenmesini durdurmak, mevcut örgütleri etkisizleştirmek, dağıtmak için her türlü baskı ve zorbalığa başvuruyor, provokasyonlar düzenliyor.

"Sendikaların gücünü kırmak, etkisizleştirmek, demokratik kitle örgütlenmesini durdurmak, mevcut örgütleri dağıtmak; kısaca kitleleri örgütsüz bırakmak gerici güçlerin esas hedefleri arasındadır. Örgütsüz kitleler güçsüzdür. Faşizme karşı mücadele ancak kitle çalışması, kitle direnişi, kitle mücadelesi ile başarılabılır. Faşizme karşı mücadelenin kitleselleştirilmesi kitlelerin örgütlenmesine bağlıdır. Bu görevi başarabilmek için kitle örgütlerinin kendi kitlesini en geniş kapsamda örgütlemesi ve örgütlediği kitlelerin hak ve çıkarlarını mücadele için doğru ve etkin bir mücadele anlayışına kavuşturulmasına gerekir.

"TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ; önder işçilerin, köylülerin ve işçi sınıfının mücadelesine gönül vermiş aydınlar ve gençlerin parti esaslarına kazanılması kadar, en geniş işçi ve emekçi kitlelerin sendikalarında, meslek ve kitle kuruluşlarında örgütlenmesini de faşizme karşı mücadelenin önemli şartı olarak görür, bu uğurda mücadelesini sürdürür.

"Kitle örgütleri esas olarak kendi kitlesinin ekonomik, demokratik hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmekle görevlidir. Bu görevini başarıyla oranda kitlesini örgütleyebilir ve örgütülü kitlesini mücadeleye sokabilirler.

"Kitle örgütlerini politik örgütlerin yerine koymak, sömüt ekonomik, demokratik görevleri

Türkiye İşçi Partisi

SENDİKALARIMIZI, MESLEK VE KİTLE ÖRGÜTLERİMİZİ GÜÇLENDİRELİM

arkaya atarak, genel; soyut politik mücadele hedeflerini öne sürmek örgütleri daraltıcı, demokrasi mücadelesini zayıflatıcı yanlış bir anlayıştır. Herörgüt emperyalizmin ve faşizmin kendi alanındaki girişimlerine karşı mücadele verir, bu mücadelesini işçi sınıfının öncülüğünde yürütülen mücadele bütününe bağlı kılar. Üyelerinin ekonomik, demokratik hak ve çıkarlarını sağlamada başarı gösteremeyen, sendika ve kitle örgütü yöneticileri soyut politik mücadeleyi öne çıkararak bu başarılarını örtmek isterler. Üyelerinin günlük yaşam koşullarını iyileştirmek için daha ileri haklar sağlamak uğruna mücadele etmeyen sendikalar tabanlarından koparlar, üyelerini emperyalizme ve faşizme karşı mücadeleye sokamazlar. Eğitimin demokratikleşmesi, eğitim emekçilerinin hak ve çıkarlarının savunulmasını geri plana iten örgütlenmiş geniş öğretmen kitlesini kucağına almaz, hareketi geciktirmez hale gelir. Bu durum memur örgütleri, teknik eleman örgütleri, gençlik örgütleri ve bütün kitle örgütleri için de böyledir.

ÖRGÜT İÇİ DEMOKRASİYİ KORUMAK VE GELİŞTİRMEK ŞARTTIR

"Kitle örgütlerini dar grup çıkarları için kullanan, geniş kitleyi güdülecek bir yönün olarak gören anlayış yok edilmelidir.

"Örgüt içi demokrasi mutlaka sağlanmalıdır. Anti-demokratik tüzükler demokratikleştirilmeli, bütün tüzüklerde anti-demokratik hükümler çıkarılmalıdır. Bütün kitle örgütlerinde seçimler demokratik yöntemlerle yapılabilmeli ve böylece yapılan seçim sonuçlarına da kesinlikle saygı gösterilmelidir.

"Yönetimi ele geçirmiş bir grubun "merkeziyetçilik" adına tabanın sesine kulakını tıkayıp, her türlü anti demokratik yöntemlere başvurmasına da; sorumsuz grupların "demokratiklik" adına örgütleri bütünlüğü ve merkezi

tanımasını başına buyruk davranışlarına da izin verilemez.

"Örgütleri bütünlüğünü sağlama ve korunmasını temel görevi örgüt içi demokrasinin işleridir.

"Kitle örgütlerinde kendisi gibi düşünenlerin ihraç etme, demokratik kuralları içinde yürütülen muhalefet hareketlerini anti demokratik yöntemlerle bastırma, örgüt dışına atma ve böylece örgütün yönetimini tabanın çoğunluğuna rağmen elinde tutmak örgütlerin bölünmesi sonucuna doğrudur, burjuvaziye hizmet edilmiş olur.

"Örgütlerin tabanını pasif oluşturan kitleler, faşizmin karşısına çıkamazlar.

Örgüt içi demokrasi şarttır. Kararların oluşmasına katılmayan, yönetime talip olma ve yöneticileri seçme hakları kısıtlanan kitle, anti demokratik yöntemlerle örgütü ele geçirenlere uymaz, bu sahte yönetimin aldıkları kararların uygulanmasına da katılmaz. Kitlenin eyleme sokulabilmesi örgüt içi demokrasinin işleridir ve örgütün kitlesinin sömüt, ortak talepleri için doğru

bir mücadele yürütmesine bağlıdır.

"Örgütleri bölüp parçalayarak, esas görevlerini yapamaz hale getiren kitleleri örgütsüz bırakma işçi ve emekçileri demokrasinin mücadelesine atması çalışan gerici güçlere hizmettir. Örgütlerde anti demokratik uygulamaya ve eğilimlere karşı örgütlenmelerle gitmek de örgütlerin bölünmesine hizmet anlamına gelir.

"TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ; sendikaların, meslek ve kitle örgütlerinin doğru bir mücadele anlayışına kavuşarak somut görevlerini başarması, örgütlerdeki tahribatın önlenmesi için bütün gücüyle ilgili ve kararlı bir mücadele yürütmektedir.

"TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ MERKEZ YÜRÜTİM KURULU; bütün üyelerini kitle örgütlerinin bütünlüğünün korunması, demokratik bir bütünlük ve işleyişe kavuşturulması ve ekonomik-demokratik mücadelede etkinliğe ulaştırılması;

"Örgütlerin bozguna, yıkıcı, tasfiye unsurlarından kurtularak emperyalizme ve faşizme karşı mücadelede üzerlerine düşen görevi başarıyla hale getirilmesi için görevli kılar.

"Emperyalizmin ve faşizmin geriletmesi, demokrasinin geliştirilmesi için bütün iletici, demokratik ve yurtsever güçlerin yurt dışında güçbirliğini sağlama çalışan TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ;

"Faşizme karşı, kitlesel, örgütülü mücadeleye yerine bireysel teröze dayanarak mücadeleyi benimseneyen akımları emperyalizmin ve büyük burjuvazinin baskı ve tertiplerine her türlü yeni bir

"ÖRGÜTLERİ BÖLÜP PARÇALAYARAK, ESAS GÖREVLERİNİ YAPAMAZ HALE GETİREBİLİR KİTLELERİ ÖRGÜTSÜZ BIRAKMA İŞÇİ VE EMEKLİ KİTLELERİ DEMOKRASİ MUCADELESİNE DİŞINA ATMAYA ÇALIŞAN GERİCİ GÜÇLERE HİZMETTİR. ÖRGÜTLERDE ANTI DEMOKRATİK UYGULAMA VE EĞİMLERİNE KARŞI ÖRGÜTLERİN GİTMEK DE ÖRGÜTLERİN BÖLÜNME-SİNE HİZMET ANLAMINA GELİR"

fürsət sağlayan ve nesnel olarak onlarla aynı çizgiye düşen maoocu hareketler dışındaki tüm anti faşist güçleri sendikalarda, meslek ve kitle örgütlerinde birlikte davranmaya çağırır.

TİP Merkez Yürütüm Kurulu'nun bildirisini şöyle sona eriyor.

"SENDİKALARIMIZI, MESLEK VE KİTLE ÖRGÜTLERİMİZİ GÜÇLENDİRELİM."

"BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ MUCADELESİNE EN GENİŞ KİTLELERİ KATILDIR."

"EMPERYALİZME VE FAŞİZME KARŞI BİRLEŞİK MUCADELEYİ ÖRGÜTLEYELİM!"

"ÖRGÜTLÜ BİR HALKI HIÇ BİR KUVVET YENEZ!"

Düzeltilme

Yürüyüşün 180. sayısında Behice Boran'ın "Sol içinde TİP'nin yeri ve görevleri" başlığıyla yapılmış yazısında bir dizgi yanlışlığı olmuştur.

Yazının 9. paragrafının ilk cümlesinde "kapitalizme" olması gereken sözcük "sosyalizm" olarak dizilmiştir. Cümlemin doğrusu şöyledir: "Batılı toplumlar feodalizmden kapitalizme geçerken en ileri çağdaş toplum kapitalizmdir."

Düzeltilir, özür dileriz.

YÜRÜYÜŞ

Senbli: Yürüyüş Yayıncılık
Yayın Yönetmeni: Zeki KALIC • Yazı İşleri Müdürü: Neşat KOCA •
BİYİKÖĞLÜ • Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI • Yönetim: Korum
Sok. 15/8, Kızılay-ANKARA, Tel: 37 45 81 • İstanbul Bürosu:
Piyarlı Cad. 21/1, Cemberlitaş - İSTANBUL, Tel: 26 35 67 • Avrupa
Temsilcilik: COODIFF 13/2 Square Wisler-1040 Bruxelles/Belçika
• Abone Kosulları: Yıllık 200 TL, 6 aylık 100 TL, Avrupa, 6 aylık
250 TL, (20 DM) Yıllık 500 TL, (40 DM), Amerika: 6 aylık 325 TL
Yıllık: 650 TL, Avustralya-Japonya: 6 aylık 400 TL, Yıllık 800 TL •
Posta Kodu: YÜRÜYÜŞ Dergisi 10023 • İlan Kosulları: Arka Kapak
(Renkli) 15.000 TL., Arka Kapak (Siyah-Beyaz) 12.000 TL., İc
sayılarda sütun santimi: 40 TL., Yayımlar: 50 indirimlidir.
• Baskı: Daily News Web Offset Tesisi • Kapak: Uğur OKMAN

Yürüyüş Avrupa Temsilciliği
Coodiff-Boite Postale 42-1040
Bruxelles
Telefon: 230 34 72
Banka Hesap No: 001-0414791-
95
Bruxelles
Avrupa için yıllık abone bedeli:
40 DM

NE YAPILABİLİR?

BEHİCE BORAN

CHP'yi tutup da şimdi CHP iktidarından hoşnut olmaları veya halkın hoşnut olmasından kaygı duyanlar bir kaç çeşit savunma taktiğine başvuruyorlar.

Birincisi, bu CHP iktidarı değildir, demokratik sol bir iktidar da değildir, bir uzlaşma, bir denge iktidarıdır. Onun için CHP'den beklenenler bu iktidardan beklenmemelidir, yanlış olur, haksızlık olur.

Hükümetin kuruluş biçimine bakıp onbir bağımsız bakanın hükümette yer aldığı anımsanmasa bu görüş ve iddia haklı görünür. Ama bu haklılık sadece biçimde kalır. Hükümetin, ekonomik bunalımın yükünü işçi emekçi dar gelirli kitlelerin sırtına yکان işler yapması - devalüasyonlar, zamlar, gerçek ücretlerin dondurulması vb. - böyle bir denge hükümeti olması, bağımsızların desteğine muhtaç olmasından mıdır? Bu soruya yukardaki görüşü savunanlar bile "evet" diyemez. Bunlar, emperyalizme bağımlı geri kapitalist düzenin kurallarının gerektirdiği ve bu gerekleri yerine getiren IMF ve Dünya Bankası gibi kuruluşların dayattığı "önlemler"dir. Kaldığı CHP Lideri, kendisi, Küçük Kurultay'da yaptığı ve televizyondan verilen konuşmasında hükümetin CHP'nin demokratik sol programı yolunda işler yaptığını övünerek açıkladı.

CHP iktidarını savunma babında ileri sürülen ikinci görüş, hangi iktidar olsa bu yapıları yapmak zorunda olacaktır. Türkiye geçmiş iktidarlara öyle bir yere getirilip sıkıştırılmıştır ki, dış borçlar ve döviz yokuşu ekonomiye ve iktidara öyle bastırılmaktadır ki, dayatılan şartları kabul etmekten başka çare yoktur. Bu savın bir uzantısı olarak da, sol, yapıları sürekli eleştiriyor, ama ne yapılması gerektiğini söylemiyor diye çıkışılıyor.

Emperyalizme bağımlı geri kapitalist düzen sürdüğü, bu bağımlılık ilişkileri içinde kapitalist yoldan kalkınmada direnilmediği Türkiye'nin darboğazlardan kurtulup düze çıkmasının olanağı yoktur. Bunu yıllardan beri söylüyor, nedenlerini açıklamaya çalışıyoruz. Tüm borçlar ertelense, "taze para" bulunsa dahi bu, sorunların çözümü değil, geçici bir ferahlama olabilecektir ancak. Kaldı ki gerçek sol - işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi - kapitalist düzen içinde burjuvazinin ve iktidarlarının sorunlarını çözmekle yükümlü de değildir.

İşçi sınıfının partisi iktidarda olsa ne yapardı? Bu yersiz, hatta anlamsız bir sorudur. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi bugünkü gibi koşullarda ve bugünkü hükümetin iktidarda geliştiği gibi iktidara gelmezdi ki... İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin iktidara gelişi sınıflararası güçler dengesinin işçi emekçi sınıflar lehine değiştiği; işçi sınıfının emekçi sınıflarla ittifaklarını kurup pekiştirdiği; işçi ve müttefik emekçi sınıfların örgütlü, etkin, ülke siyasetinde ağırlığını ve sesini duyurur ve düzeni değiştirmeye hazır duruma geldiği koşullarda olacaktır. Ve işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi iktidarı Türkiye'yi emperyalist kapitalist dünya ilişkileri dışına çıkarmaya, sosyalizm doğrultusunda bir kalkınma yolu izleyerek kapitalizmden sosyalizme geçişi sağlamaya yönelik işleri temel olacaktır.

İktidara gelişin şu önkoşulları ve iktidarda yapılacak işlerin niteliği üzerine yaptığımız kısa açıklamaya bile politikada bilimselliğin bir ifadesidir. Dolayısıyla, Sayın Ecevit'in "siyasal akımlar bilimsel yöntemlerle incelenebilir, eleştirilebilir, ama siyasal akımlar bilimsel olanlar veya olmayanlar diye ayrılmazlar", savına bir yanıtır. Toplumların nesnel değişime ve gelişme yolları vardır. İktidara geliş de bu yasaaların işleyişi içinde, nesnel ve toplumsal/özel koşulların belirlemesiyle olur. Bir siyasal hareket bu yasa ve koşulların bilincinde ise ve strateji ve taktiklerini ona göre saptayıp, ona göre uyguluyorsa bilimseldir. İşçi sınıflarının bilimsel sosyalist partileri böyledir. Yok böyle hareket etmiyorsa, toplumun biliminin bilincinde ve bilgisinde değilse, o siyasal hareket bilimsel değildir. Burjuva partileri bu durumdadır. Sayın Ecevit'in iktidara gelmeyi ve iktidarda kalmayı sadece bir oy hesabı olarak görmesi, iktidarı sınıfsal dayanakları ve iktidarı niteliği ile, yaptığı ve yapabileceği işlerle, bu sınıfsal dayanaklar arasındaki bağlantıyı ise hiç görmemesi CHP hareketinin bilimsel temellere oturmadığını göstergelerinden biridir. Bilimsellik toplumu totaliter rejime geçirmiş ama, bilimsel sosyalist olmamak, solculuk iddiasındaki bir partiyi yüzde kırk iki oy alıp da, hükümet olup da iktidarı alamamaya, sağ güçlerin ve emperyalist ortaklarının elinde silkelenebilir götürür.

Bugünkü, emperyalizmle bütünleşmiş geri kapitalist düzen içinde Türkiye'nin sorunlarına temel çözümler getirmek olanaklı yoktur. Geri kapitalizm, Batının gelişmiş kapitalizm düzeyinde de erişemez. Bununla beraber, sorunları temelden çözmeye de görel olarak hafifletecek, ekonomiyi ve ülkeyi sıkıştıran kısıpı biraz gevşetebilecek birkaç noktaya değinilebilir.

Başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist dünyaya açılma politikası sürdürülmelidir. Daha önceki bir yazımızda belirttiğimiz üzere: istikrarlı pazar, ucuz ve politik takıntısız kredi, ileri teknoloji, barış ve güvenlik açısından, Türkiye bu açılımı yapmak zorundadır. Bu politikaların izlenmesi Batı ile olan ilişkilere göre ayrılanmamalı, Batı ile pazarlıklarda alınacak sonuç ne olursa olsun, bu politika geliştirilerek sürdürülmelidir. Emperyalist Batı'nın bu yakın-

laşma politikasına set çekmeye yönelik baskılarına direnilmelidir. Batı, kesenin ağzını ne kadar sıkırsa, Türkiye kapitalizmini aşgari ölçüde ayakta tutacak kadar "yardım"da bulunacaktır. Ama Türkiye'nin sorunlarına daha geçerli çözümler Batı'nın bu "yardım"larından değil, Batı emperyalizmi dışındaki dünyaya açılmaktadır.

3. Dünya ile de ilişkiler, özellikle ilerici olanlarıyla, geliştirilmelidir. Bu ilişkiler "halka teorisi" gibi fanteziler üzerinde değil, gerçekçi olanaklara dayandırılmalıdır. Batı teknolojisi ile Türkiye emek gücünün üretimde birleşmesi için Arap petrol doluları Türkiye'ye yatmaz. Batı ise Türkiye'ye, çağdaş ileri teknoloji getirmek için değil, Orta ve Yakın Doğu'ya girebilmek amacıyla Türkiye'yi trampelen olarak kullanmak için yatırım yapıp kendi fabrikalarını kurmaya gelir. Ama mal ihracı karşılığı petrol alımı, petrol boru hattı anlaşması ve su karşılığı petrol anlaşması gibi gerçekçi, pratik anlaşmalar yararlıdır. Arap ve diğer 3. dünya ülkeleriyle ekonomik olanaklar daha yakındır, daha somut ve ayrıntılı biçimde incelenip saptanmalıdır.

İç politikada, ekonomik sorunların yanı sıra en başta geçen sorun terörizmin önlenmesi, can güvenliğinin sağlanmasıdır. Sekiz ayı geçen iktidar süresinde "ortalık birden bire güllük gülistanlık olmaz" mazereti geçerliliğini yitirmektedir. Asayiş konusunda daha iyi sonuçlar alınmaya başlandığı iddiası da Başbakan'ın bir "kavli mücerret" olarak kalmaktadır. Terörün önlenmesinin, asayişin sağlanmasının yolu "mavi berelli"leri kentlere salmak, güvenlik kuvvetlerine "modern silahlar" vermek değildir, olayları yapanları bulup ortaya çıkarmak, adliyeye teslim etmekdir. Etkin istihbarat, işi sürmek, suçlular yakalanıncaya, arklarındaki teşviçiler, yardımcıları, onları yönetenler açığa çıkarılınca kadar dosyaları kapatmamaktır. Terörizmin üzerine yürümek, kaynaklarını hepten kurutabilecek değilse bile kontrol altına almak böyle mümkün olur. Hükümet mutlaka bu işi başarmalı, "anarşi"yi kontrol altına alabilmelidir.

Burada bir noktaya da işaret edelim. Sağın suçlamaları karşısında çok duyarlı ve gereksiz yere sürekli savunmada olan Başbakan hükümetin yansız objektif olduğunu kanıtlamak kaygısıyla sağ ve göşist terörü aynı ağırlıkta yansıtmışlar gibi terazi kefelere koyuyor. Oysa sol adına terörist maceralara girişler, hatta örgütler bulunmakta beraber, bugün Türkiye'de faşist terör sürmekte ve tamboy açık faşizm tehdidi görülmektedir. Faşist terör göşist teröre kıyaslanıyacak kadar geniş çaplı örgütlü ve bir takım örtülü iç ve dış güçler tarafından desteklenir, yönetilir durumdadır. "Anarşi"nin en azından kontrol altına alınması, bu sağ terörizmin üstüne yürümek, kaynaklarına - bu kaynaklar ne kadar güçlü olurlarsa olsunlar - inmekle olacaktır. Bunun bir koşulu da, CHP liderinin MC döneminde parsellenmiş defalarca vurguladığı devleti bu parsellenmeden kurtarmak, faşist fedailerle yer vererek gereksiz yere şişirilmiş, bütçeye yük olan kadroları normal boyutlarına indirmekdir.

Bu "anarşi" konusunda üstünde durulması gereken bir nokta daha var. Kışkırtmaların, baskıların, şiddetin Doğu ve Güney Doğu illerinde yoğunlaşması açık. Hükümet etnik ve mezhep ayrılıklarının sömürülmesine sözle karşı çıkarak davranış ve eylemleri bu karşı çıkışa ters düşmektedir. İki ay önce Barzani ve Talabani denilen tarafların Türkiye toprakları üzerinde çatışması ve hareketini, önce Türkiye'den geçme izni verilen tarafın sonradan imhası la sonuçlanması hükümetin, en azından kimi resmi makamların, tutumu hakkında soru işaretleri ortaya koyarken, son "uçan jandarma" tabikatında Kürt güçlerinin ve kadın çocuk sivil halkın harekâta hedef alınması çok düşündürücüdür. Faşistlerin gayri resmi şiddetine bu kez resmi şiddet eklenmiş olmaktadır. Bundan mutlak surette kaçınılması, tüm ülkede olduğu kadar Doğu ve Güney Doğu bölgesinde de demokratik hak ve özgürlüklerin, eşitliğin ve asayişin yerleşmesi şarttır.

Hükümet 1976 yılını temel alarak işçilerin gerçek ücretlerini kamu kesimi için dondurdurdu. Eninde sonunda özel kesim için de aynı şeyin yapılacağı bellidir. Oysa emeğin üretkenliği arttııkça, milli gelir yükseldikçe gerçek ücretlerin artışı da zorunludur. İşçi ücretleri için bu ters uygulamayı getiren hükümet fiyatları ve kârları kontrol altına almak için bir şey yapmıyor. Fiyatları kontrol için illerde komisyonlar kurulması gösternelik olmaksızın öteye gitmeyecektir. Sorun, pazardaki sebze, bakkalkadki yumurta fiyatlarının satış yerinde kontrolü ile çözümlenemez, Bununla başa çıkılmaz ve bir sonuç alınmaz. Sorun tüm fiyatlar yapısını belirleyen veya etkileyen temel malların ve kritik konumdaki malların fiyatlarının seyriyi izleyebilmek ve kontrol altına alabilmektir. Bu, geniş, merkezi bir örgütlenme; araştırma, saptama, izleme ve denetim işlevlerinin aksaksız yürütülmesini gerektirir.

İşçi emekçi kitlelerin vergi yükü de mutlak surette hafifletilmeli; çok sözü edilen "vergi reformu" yapılmalıdır.

Ama kısaca değindiğimiz bu işlerin başarılması büyük burjuvazinin ve ortaklarının engellemelerinin, direnmelerinin üstesinden gelinmesine; bu da, işçi ve emekçi geniş kitlelerin büyük gücünün demokratik mücadelede seferber edilmesine bağlıdır. CHP ise oylarını topladığı kitlelerin bu gücünden korkmaktadır.

Tacetin Hiçyılmaz: MESS'in çıkarlarını AP içinde daha yakından kollamak için kolları avadı.

AP'de ilk raund

Izmir'de Sermayenin formülleri kozlaşiyor

AP İzmir Kongresi 30 Eylül Cumartesi günü yapılacak. Kongre tarihi yaklaşıp büyük sermayenin has partisi için çekime artıyor. AP'yi içeren ve dışardan destekleyen sermaye grupları arasındaki çekime adaylar arasındaki çekime biçiminde belirginleşiyor.

"Esnaf adayı" olarak lanse edilmeye çalışılan Kemal Baysak'ın çekilmesi İl Başkanlığı için adaylıklarını koyanların sayısı dörde indi. Şimdiki İl Başkanı Hayrettin Yorgancıoğlu'nun yanısıra, eski il başkanlarından Halil Ünalp ve Kemal Serdaroğlu da adaylıklarını koyduklarını açıkladılar. Üç aday da Demirel dışında genel yönetim kurulunun ümüyle değişimden yana olduklarını belirtiyorlar. Dördüncü aday ise şimdiki genel yönetim kurulundan yana görünüyor.

Adaylardan, halen il başkanı olan, Hayrettin Yorgancıoğlu İzmir'in en büyük holdinglerinden Durmuş Yaşar Holdingin sahibi Selçuk Yaşar tarafından destekleniyor. MESS İzmir Bölge Temsilcisi Tacettin Hiçyılmaz'ın Yorgancıoğlu'na karşı çıkarak adaylığını koyması sermayenin arasındaki çekimlerin göstergelerinden birisi.

Kamuran İnan'ın İzmir ayağı olduğu belirtilen Cemal Tercan bugüne kadar "esnaf adayı" olarak lanse etmeye çalıştığı Kemal Baysak'ı destekliyor. Baysak ve Serdaroğlu'nun çıkışları ise paralellik taşıyor; her ikisi de MESS'e ve Durmuş Yaşar Holdinge karşı tavır almışlardır. Nitekim bir süre sonra Baysak adaylığını geri çekti ve Tercan eski Demokratlardan ve milletvekillerinden Kemal Serdaroğlu'nu desteklediğini açıkladı.

Kemal Serdaroğlu yaptığı açıklamada MESS Bölge temsilcisi MHP'nin aday olmağa suçladı. MESS'in "MHP partisindeki bir burjuva teşkilatı" olduğunu ve giderek AP'yi ele geçirme amacını taşıdığı söyledi. Selçuk Yaşar'ın da servetini AP vastasıyla oluşturduğunu ve ileride Demirel'e de karşı çıkacağıını öne sürdü.

Bu arada AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in girişimlerini de gözardı etmemek gerekiyor. Demirel bütün bu çekimlerin üstesinden Halil Ünalp'ü üç yıllık bir aradan sonra tekrar İl Başkanı seçtikle gelebileceğine inanmış görünüyor. Halil Ünalp'ün kazanması aynı zamanda, ne tir bir genel yönetim kurulu oluşturulması gerektiği konusunda da, Demirel için belirli açıklıklar getireceği benziyor. İzmir İl kongresi AP içinde sermayenin formüllerinin kollarını paylaşıacağı bir ilk raund olacak.

Yakın bir geçmişte, Şemdinli dolaylarında 700'er katlamlı, Amerika'dan yeni dönen Metin Toker ile Cüneyt Arca'yürek'i papuçlarının tozuyla sevken gazete, yerli ve yabancı emperyalist-faşist odakların lobiliği görevini ısrarı bir propaganda bombardımanıyla sürdürmekteydi.

Faşizm, mevcut bitkin ekonomik, politik, ideolojik kök, kaynak ve dayanaklarıyla ağır ve

gulaştırma çabalamaktadır. Ve bu aşamada 1,5 yıl önce "Ya faşizm, ya CHP" almasıyla köyeye sıkıştırılmak istenen kitlelerin ufuklarının karartılmasına, inançlarının ve umutlarının uçurumlanmasına yoğun bir baskıyla çalışılmaktadır.

Bu kararlığı yaracak tek gücün ise işçi sınıfının politik örgütü önderliğinde tüm emekçi kitlelerin birliğinde geçtiği geçeceği alabilirdiğine farkedilmektedir.

cek buuslar içermektedir. Açıklamada, geçiş için verilen garantinin, "eski Savunma Bakanlarından bir Van milletvekilinin adı" ile ilişkilili olduğu ileri sürülmektedir. Eski Savunma Bakanı Van Van Milletvekilinin bu olayla ilişkisi varsa, bu nedir?

Yürüyüş, 178. sayısında verilen haberle birlikte Kemal Fuat'ın açıklamasını, yetkili makamlar tarafından derhal açığa kavuşturulması gereken olgular olarak görmektedir. Sözü geçen olaylar Türkiye'nin hükümet makamlarına ağır bir hukuksal sorumluluk yüklediği gibi, ülkenin uluslararası ilişkileri, bağımsızlığı ve hükümetin, ileri dünya kamuoyu ile ilişkileri bakımından da vahim bir nitelik taşınmaktadır. Bu konuda yetkili makamların terahit edilebileceği bir sessizlik, olayları küleme çabası, taşınan sorumluluğu aklamak yönlü duruşun daha da ağırlaştırıcıdır. Bütün bu nedenlerle YÜRÜYÜŞ, sözü geçen olayın aydımlığa kavuşturulmasını, kendisine düşen çok önemli bir demokratik ve yurtseverlik görevi saymaktadır.

Şimdi, Hükümetin ve onun Başbakanının en kısa zamanda resmi bir açıklama yapmasını bekliyoruz.

YURUYÜŞ

Kemal Fuat (KSH), (KYP), (KDP) Merkez Komitesi üyesi

الله

Irak Kürdistan Yurtsever Birliği'ne bağlı bir grubun Türkiye'den geçiş izni verildikten sonra topraklarımızda pusuya düşürülerek teslim alınmasına ve bir bölümünün kurşuna dizilmesine ilişkin haber YÜRÜYÜŞ'ün 178. sayısında yer almıştı. Yürüyüş'ün bu yayından da önce, Hakkari yöresinde geçen olaylar üzerinde TTP Genel Sekreteri Nihat Sargin başkanlığında bir heyet bölgede incelemelerde bulunmuş, TTP Başkanlık Kurulu olaya ilişkin bir açıklama yapmıştı. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'ya yönelik arka ve bölücü kışkırtmalar, yayma başladığı gündün beri Yürüyüş'ün ısrarla karşı çıkıp tutukluk üzerinde durduğu bir konu olmuştu. Bu haberin dergimizde yayımlanmasından sonra, KSH, KYP, KDP Merkez Komitesi üyesi Kemal Fuat, sözü geçen olayın daha geniş ayrıntılarına ışık tutan bir mektubu Yürüyüş'e gönderdi. Bu mektubun tam metnini yayınıyoruz.

Kemal Fuat'ın mektubu, Türkiye topraklarında cereyan eden ve bugün de devam ettiği ifade edilen olayın, ülkemizde hükümet sorumluluğunda elinde tutulan makamlara yüklediği sorumluluğun boyutlarını ortaya koymaktadır. Kemal Fuat'ın

mektubunda, Türkiye topraklarından geçmesini izin verilen Kürt yurtsever grubundan 161 kişinin Hakkari yöresindeki bazı Kürt aşiretlerine rehlin bırakılarak salımlı olduğu ifade edilmektedir. Fuat'a göre, Türkiye'deki Kürt aşiretlerine verilen bu görevin yerine getirilmesi ağır tehditlerle sağlanmıştır. Daha da önemlisi, kendilerine rehlin bırakılan 7 Irak'lı Kürt yurtseverini serbest bırakan iki aşiret sert bir tahrıbatla uğratılmış ve bu olay, baında "aşiretler arası bir kavga" olarak gösterilmiştir.

Kemal Fuat, sözü edilen iki aşiret tarafından serbest bırakılan 7 kişinin nasıl taksim edildiğini ve kimlerin hangi aşiretlere dağıtıldığını açıklayabilecek durumda olduğunu da dile getirmektedir.

Kemal Fuat'ın mektubunda ifade ettiği bazı unsurlar Türkiye ile Irak arasındaki ilişkileri de ilgilendirmektedir. Buna göre, Irak yönetiminin Türkiye'ye petrol sevkiyatı üzerine karar alması, topraklarımızda olan olayın hemen arkasından olmuştur ve bu olayla ilgilidir. Kemal Fuat'ın açıklaması, sözü geçen Irak'lı Kürt yurtsever grubuna, pusuya düşürülme üzere verilen geçiş izninin perde arkasını da aydınlatabile-

cekleştirilebilir ve bu eylem için de CIA'nın halklar arası düşmanlığının en son tertibini de Dünyanın gözü önüne sergileyebilir.

Bu mektubumu derginizde yayımlayacağımızı umar, bütün arkadaşlar adına en derin saygularımı sunarım.

İçinde oynamanın yanısıra, Ortadoğu'da yeni bir senaryo teşahhür: her sınırın iki tarafında yüzyıllarca unutulmuş olacak kan davası tipi, büyük kıyamlar, kurşan terlemler. Gelin, 161 kardeşimizi beraberce kurtarma kampanyasını ger-

line dönüşmekte gecikmedi.

Ve Salı günü Saat 15'e böyle gelindi.

Salı günü toplanan genel kurulda yapılan yoklamada 228 üyenin salonda hazır bulunduğuy gördü. 229'luk sayısal dayanaktan sadece 1 fire verilmisti. Sirt bağımız milletvekilli Abdülkerim Zilan yoklamada hazır bulunamamıştı.

CHP'li kendileri adına en der rastlanan bir ciddiyet örneği göstermişler, bağımsızlar da sadakatten sapmamışlardı...

Bu sonuç elde edildince, Feyzloğlu'nun hiç deşilme şimdilik denizde sabun köpürmeğe çalıştığı anlaşılımsı oldu. Bir gazete manşetine göre de, "Feyzloğlu vurnmuş ama düşürmemişti!..."

Partisinin hükümetten çekilme kararını açıklarken politika da bunda böyle de "aşırı uçlar dışı" çıkarılacağı belirtilen ve meclis çalışmalarında belki de bir alışkanlık eseri çoğu takısıyla "seviyeli" bir muhalefet vercecekleri söyleyen Feyzloğlu acaba ufukta hangi rızgarı kokuyordu?..

Çoğu kişinin kafasına takılan başlıca sorulardan biri buydu.

"Bu soruya bir kısım çevreler, "Feyzloğlu cumhurbaşkanlığına oynuyor" şeklinde yanıt veriyorlardı.

GÜNÜLDEKİ ASLANLAR

Bir kısmına göre, Feyzloğlu yakın bir gelecekte "geniş tabanlı" bir gelişmenin Başkanlık sandalyesine oynuyordu. Bu konuda ilerisizine hesaplara göre,

Çatı olmayı düşlüyor.

Kamran İnan önimizdeki ay yapılacak olan AP kurulayında büyük olasılıkla Demirel'e yenik düşecek ve AP'den sökeceği yaklaşık 20-40 isimli bir beyaz liste ile memleketi "içine düşüğü zor durumdan" kurtarmak için bir "geniş tabanlı" hükümet inşasına omuz tutacaktır. O inşaatın "aşırı uçlar dışı-Atatürkçü" rolü de Feyzloğlu yüklenecektir. CHP'nin içinde de, Eczacıbaş hesabına göre "mürit", bazı "sol" çevrelerce göre de "Sol sosyal demokrat" ya da "CHP'nin sola açık" kanadından 20 milletvekilinin devre dışı bırakılmasıyla ortaya güçlüğün bir geniş taban çıkacaktır. Feyzloğlu'nun oynadığı ileri sürülen alan da buydu!..

Bir başka görüşe göre de, Feyzloğlu'nun istifasında böyle-

sine ciddiyetler aramak vakit alıyordu. Feyzloğlu hükümet için horlanmış, dediğine kulak asılmayan bir konuma itilmişti. Kaymakadili yapmayı da onunla yediremeyecekti istifa etmişti... Daha çok CHP çevrelerinin görüşünü yansıtan bu yaklaşım şeklede notkalanıyordu: Nesli tükenmeğe yüz tutan bir politikai tipinin son temsilcilerinden biri de kayıp gitti!..

DOĞU'YA YÖNELEN FAŞİST PROVOKASYON

Öte yandan CHP Genel Başkanı'nın, partisinin küçük kurulayında yaptığı uzun konuşmada bir kez daha ortaya çıktığı gibi burjuvazi CHP'ye geçmek istediği yonca yaprağını fazlasıyla bulmaktadır.

Buna karşın burjuvazinin politik karar ve manevra alanları salt CHP ağırlıklı iktidarda tekde olmamakta, bu doğrultuda dondurulmamaktadır.

Diğer sermaye partileriyle çeşitlenen siyasal tersanelerde çeşitli manevra ve hedef tezgahların oluşturulmasına da önem ve hız verilmiştir. Bunun son bir göstergesi de Doğu üzerine sahneye konan ayırmacı ve provokatif politikaların yoğunlaşmasıdır. Bu konudaki tezgahların boyutu geçtiğimiz hafta "Hürriyet" in bir yayınıyla biraz daha gözler önüne serilmiştir. "Doğu bölünüyor" manşetile bu tezgaha yeni bir imve kazandırmaya niyet ve kararlılıkları açıkça ortaya çıkmıştır.

Tacetin Hiçyılmaz: MESS'in çıkarılması AP içinde daha yakından kollamak için kolları avara.

AP'de ilk raund

İzmir'de Sermayenin formülleri kozlaşıyor

AP İzmir Kongresi 30 Eylül Cumartesi günü yapılacak. Kongre tarihi yaklaşıltıkça büyük sermayenin has partisi içindeki çekişme artıyor. AP'yi içerden ve dışardan destekleyen sermaye grupları arasındaki çekişme adaylar arasındaki çekişme biçiminde belirginleşiyor.

"Esnaf adayı" olarak lanse edilmeye çalışılan Kemal Baysak'ın çekilmesiyle İl Başkanlığı için adaylıklarını koyanların sayısı dörde indi. Şimdiki İl Başkanı Hayretün Yorgancıoğlu'nun yanısıra, eski il başkanlarından Halil Ünalp ve Kemal Serdaroğlu da adaylıklarını koyduklarını açıkladılar. Üç aday da Demirel dışında genel yönetim kurulunun tümüyle değişmesinden yana olduklarını belirtiyorlar. Dördüncü aday ise şimdiki genel yönetim kurulundan yana görünüyor.

Adaylardan, halen il başkanı olan, Hayrettin Yorgancıoğlu İzmir'in en büyük holdinglerinden Durmuş Yaşar Holdingin sahibi Selçuk Yaşar tarafından destekleniyor. MESS İzmir Bölge Temsilcisi Tacettin Hiçyılmaz'ın Yorgancıoğlu'na karşı çıkararak adaylığını koyması sermayenin arasındaki çekişmelerin göstergelerinden birisi.

Kamuran İnan'ın İzmir ayağı olduğu belirtilen Cemal Tercan bugüne kadar "esnaf adayı" olarak lanse etmeye çalıştığı Kemal Baysak'ı destekliyor. Baysak ve Serdaroğlu'nun çekişmeleri ise paralellik taşıyordu; her ikisi de MESS'e ve Durmuş Yaşar Holdinge karşı tavır almışlardı. Nitekim bir süre sonra Baysak adaylığını geri çekti ve Tercan eski Demokratlardan ve milletvekillerinden Kemal Serdaroğlu'nu desteklediğini açıkladı.

Kemal Serdaroğlu yaptığı açıklamada MESS Bölge temsilcisi MHP'nin adayı olmakla suçladı. MESS'in "MHP paralelindeki bir burjuva teşkilatı" olduğunu ve giderek AP'yi ele geçirme amacını taşıdığını söyledi. Selçuk Yaşar'ın da servetini AP vasıtasıyla oluşturduğunu ve ileride Demirel'e de karşı çıkacağını öne sürdü.

Bu arada AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in girişimlerini de gözardı etmemek gerekiyor. Demirel bütün bu çekişmelerin üstesinden Halil Ünalp'ı üç yıllık bir aradan sonra tekrar İl Başkanı seçtikleme gelebileceğine inanmış görünüyor. Halil Ünalp'ın kazanması aynı zamanda, ne tür bir genel yönetim kurulu oluşturulması gerektiği konusunda da, Demirel için belirli açıklıklar getireceği benzeri. İzmir il kongresi AP içinde sermayenin formüllerinin kozlarını paylaşıcağı bir ilk raund olacak.

Yakın bir geçmişte, Şemdinli dolaylarında 700'ler katliamına, Amerika'dan yeni dönen Metin Toker ile Cüneyt Arcayirek'li papuçlarının tozuyla sevdene gazete, yerli ve yabancı emperyalist-faşist odakların lobblığı görevini ısrarı bir propaganda bombardımanıyla sürdürmekteydi.

Faşizm, mevcut bütün ekonomik, politik, ideolojik kök, kaynak ve dayanaklarıyla ağımlı.

Irak Kürdistan Yurtsever Birliği'ne bağlı bir grubun Türkiye'den geçiş izni verildikten sonra topraklarımızda pusuya düşürülerek teslim alınmasına bir bölümünün kurşuna dizilmesine ilişkin haber YÜRUYUŞ'un 178. sayısında yer almıştı. Yürüyüşün bu yayınından da önce, Hakkari yöresinde geçen olaylar üzerinde TTP Genel Sekreteri Nihat Sargin başkanlığında bir heyet bölgede incelemelerde bulunmuş, TTP Başkanlık Kurulu olaya ilişkin bir açıklama yapmıştı. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'ya yönelik krizi ve bölücü kıskırtmalar, yayına başlandı günden beri Yürüyüşün ısrarla karşı çıkıp titizlikle üzerinde durduğu bir konu olmuştu. Bu haberin derginimizde yayımlanmasından sonra, KSH, KYP, KDP Merkez Komitesi üyesi Kemal Fuat, sözü geçen olayın daha geniş ayrıntılarına ışık tutan bir mektubu Yürüyüş'e gönderdi. Bu mektubun tam metnini yayınıyoruz.

Kemal Fuat'ın mektubu, Türkiye topraklarında cereyan eden ve buğür de devam ettiği ifade edilen olay, ülkemizde hükümet sorumluluğunda elinde tutan makamlara yüklediği sorumluluğun boyutlarını ortaya koymaktadır. Kemal Fuat'ın

ince oynamanın yanısıra, Ortadoğuda yeni bir senaryoyu tezgahlıyor: her anın iki tarafı arasında yüz yıllarca unutulmayacak kan davası tipi, büyük kıyımlar, kırışlar tertipleme. Gelin, 161 kardeşimizi beraberce kurtarma kampanyasını ger-

mektubunda, Türkiye topraklarından geçmesine izin verilen Kürt yurtsever grubundan 161 kişinin Hakkari yöresindeki bazı Kürt aşiretlerine rehlin bırakılarak saklandığı ifade edilmektedir. Fuat'a göre, Türkiye'deki Kürt aşiretlerine verilen bu görevin yerine getirilmesi ağır tehditlerle sağlanmıştır. Daha da önemlisi, kendilerine rehlin bırakılan 7 Iraklı Kürt yurtseverini serbest bırakan iki aşiret sert bir tahrinata uğratılmış ve bu olay, başında "aşiretler arası bir kavga" olarak gösterilmiştir.

Kemal Fuat, sözü edilen iki aşiret tarafından serbest bırakılan 7 kişinin nasıl taksim edildiğini ve kimlerin hangi aşiretlere dağıtıldığını açıklayabilecek durumda olduğunu da dile getirmektedir.

Kemal Fuat'ın mektubunda ifade ettiği bazı unsurlar Türkiye ile Irak arasındaki ilişkileri de ilgilendirmektedir. Buna göre, Irak yönetiminin Türkiye'ye petrol sevkiyatı üzerine karar alması, topraklarımızda olan olayın hemen arkasından olmuştur ve bu olayla ilgilidir.

Kemal Fuat'ın açıklaması, sözü geçen Iraklı Kürt yurtsever grubuna, pusuya düşürülmek üzere verilen geçiş izninin perde arkasını da aydınlatabile-

cekleştirilebilir ve bu eylem içinde CIA'nın halklar arası düğmanlığını en son tertibinde Dünyanın gözü önüne sergileyelim.

Bu mektubumu derginizde yayımlayacağımı umar, bütün arkadaşlar adına en derin saygılarımı sunarım.

cek hususlar içermektedir. Açıklamada, geçiş için verilen garantinin, "eski Savunma Bakanlarından bir Van milletvekilinin adı" ile ilişkil olduğu ileri sürülmektedir. Eski Savunma Bakanı Van Milletvekilinin bu olayla ilişkisi varsa, bu nedir?

Yürüyüş, 178. sayısında verilen haberle birlikte Kemal Fuat'ın açıklamasını, yetkili makamlar tarafından derhal açığa kavuşturulması gereken olgular olarak görmektedir. Sözü geçen olaylar Türkiye'nin hükümet makamlarına ağır bir hukuksal sorumluluk yüklediği gibi, ülkemizin uluslararası ilişkileri, bağımsızlığı ve bükümlenliği, ilerici dünya kamuoyu ile ilişkileri bakımından da vahim bir nitelik taşımaktadır. Bu konuda yetkili makamların tercih edebileceği bir sessizlik, olayları küleme çabası, taşman sorumluluğu azaltmak şöyle dursun daha da ağırlaştıracaktır. Bütün bu nedenlerle YÜRUYUŞ, sözü geçen olayın aydınlaşma kavuşturulmasını, kendisine düşen çok önemli bir demokratik ve yurtseverlik görevi saymaktadır.

Şimdi, Hükümetin ve onun Başbakanının en kısa zamanda resmî bir açıklama yapmasını bekliyoruz.

YURUYUŞ

Kemal Fuat (KSH), (KYP), (KDP) Merkez Komitesi üyesi

الله فوات

line dönüşmekte gecikmedi. Ve Salı günü Saat 15'e böyle gelindi.

Salı günü toplanan genel kurulda yapılan yoklamada 228 üyenin salonunda hazır bulunduğu görüldü. 229'luk sayısal dayanaktan sadece 1 fire vermişti. Siirt bağımsız milletvekilli Abdülkerim Zilan yoklamada hazır bulunmamıştı.

CHP'iler kendileri adına ender rastlanan bir ciddiyet örneği göstermişler, bağımsızlar da sadakatten sapmamışlardı...

Bu sonuç elde edilince, Feyzioğlu'nun hiç değişile şimdilik denizde sabun köpürtme çalıştığı anlaşılıyordu. Bir gazete manşetine göre de, "Feyzioğlu virmuş ama düşürememişti!.."

Partisinin hükümetten çekilme kararını açıklarken politikada bunda böyle de "asırı uçlar dışı" çalışacağı belirtilen ve meclis çalışmalarında belki de bir alışkanlık eseri çoğul taksisiyle "seviyeli" bir muhalefet vercekerlerini söyleyen Feyzioğlu acaba ufukta hangi rızgırı kokuyordu?..

Çoğu kişinin kafasına takılan başlıca sorulardan biri buydu.

Bu soruya bir kısım çevreler, "Feyzioğlu cumhurbaşkanlığına oynuyor" şeklinde yanıt veriyorlardı.

GÖNÜLDEKİ ASLANLAR

Bir kısmına göre, Feyzioğlu yakın bir gelecekte "geniş tabanlı" bir gelişmenin Başbakanlık sandalyesine oynuyor. Bu konuda ilerisürülen hesaplara göre,

Çatı olmayı diyor.

Kamran İnan önmümüzdeki ay yapılacak olan AP kurultayında büyük olasılıkla Demirel'e yenik düşecek ve AP'den sökeceği yaklaşık 20-40 isimli bir beyaz liste ile memleketi "içine düştüğü zor durumdan" kurtarmak için bir "geniş tabanlı" hükümet inşasına omuz tutacaktır. O inşaatta "asırı uçlar dışı-Atatürkçü" rolü de Feyzioğlu yüklenmektedir. CHP'nin içinde de, Eczacıbaşı hesabına göre "müfrit", bazı "sol" gevzelerle göre de "Sol sosyal demokrat" ya da "CHP'nin sola açık" kanadında 20 milletvekilinin devre dışı bırakılmasıyla ortaya güçlüğülüşanlık bir geniş taban çıkacaktır. Feyzioğlu'nun oynadığı illeri sürülen alan da buydu!..

Bir başka görüşe göre de, Feyzioğlu'nun istifasında böyle-

sine ciddiyeyle aramak vakit almıydı. Feyzioğlu hükümet içinde horlanmış, dedine kulak asılmayan bir konuma itilmişti. Kaymakamlık yapmayı da onuruna yediremeyece istifa etmişti!.. Daha çok CHP çevrelerinin görüşünü yansıtan bu yaklaşım şu şekilde noktalanıyordu: Nesli tükenmeye yüz tutan bir politikacı tipinin son temsilcilerinden biri de kayıp gitmişti!..

DOĞU'YA YÖNELEN FAŞİST PROVOKASYON

Öte yandan CHP Genel Başkanı'nın, partisinin küçük kurultayında yaptığı uzun konuşmada bir kez daha ortaya çıktığı gibi burjuvazi CHP'ye gömme istediği yonca yaprakını fazlasıyla bulmaktadır.

Buna karşın burjuvazinin politik karar ve manevra alanları salt CHP ağırlıklı iktidarla tek düze olmamakta, bu doğrultuda dondurulmamaktadır.

Diğer sermaye partileriyle çetilenen slyasal tersanelerde çeşitli manevra ve hedef tezgahlarının oluşturulmasında da önem ve hız verilmektedir.

Bunun son bir göstergesi de Doğu üzerine sahneye konan ayrımcı ve provokatif politikaların yoğunlaşmasıdır. Bu konudaki tezgahların boyutu geçtiğimiz hafta "Hürriyet" in bir yayınıyla bız da gözle önüne serilmiştir. "Doğu bölünüyor" manşetleriyle bu tezgaha yeni bir ivme kazandırma niyet ve kararlılıkları açıkça ortaya çıkmıştır.

Federal Alman Basınında MHP

GESTAPO'DAN STRAUSS'A!..

"Subay okulu mezunu ve Pantürk hareketinin Führeri olan Alparslan Türkeş ile, kendi tutumundan ötürü, şimdiki kadar iyi ilişkilerimiz varolmuyor." GESTAPO nun, Alman Dışişleri Bakanlığına 9.10.1944 tarihinde yazmış olduğu bu mektuplar, Almanya'da yayınlanan, Avrupa'nın metal işkolundaki en büyük sendikası olan IGM'nin 6 Eylül tarihli dergisinde (Zeitung Der Industriegewerkschaft Metall) yer alıyor. Aynı dergi GESTAPO tarafından dost ilan edilen Alparslan Türkeş ile ilgili Alman gazetesi Franz Josef Strauss arasında yazılmış olan görüşmelerin ardındaki esrar perdesinin de kaldırdığı belirtiliyor.

Jürgen Roth isimli yazılan yayımlanan yazıda şöyle deniyor: "Alparslan Türkeş ve bir MHP delegasyonu 1978 yılı Nisan ayı sonundan Mayıs ortalarına kadar bir haftayı aşan bir süre için Almanya'da kaldılar. Ağrı sağıcı Türkerin Almanya'da bulunmalarının gerçek nedeni Alparslan Türkeş'in uzun zamandan beri hayranlık duyduğu FSJ (Hristiyan Sosyal Birliği) ile bir buluşma idi. 1 Mayıs 1978'de herşey başladı. Kimse'nin 'bilgi sahibi olmaması için özen gösterilen gizli bir buluşma oldu. Bu buluşmanın ardından gazetecilerin arızlı sorular üzerine 3 Mayıs'ta bir açıklama yapan CSU (FSJ'nin yalnızca Bavarya eyaletinde bulunan sağcı partisi) basın sözcüsü Rosenberg, 'Strauss'la Türkiye arasında yalnızca bir bilgi alışverişi olduğunu' söyledi. Fakat 'konuşmanın içeriğini ilişkin söyleyince hiçbir şey bulunmuyordu'. Bugün, CSU basın sözcüsünün o zaman yaptığı açıklamayı hatırlamak istemediği ve şunları söylediği görülüyor: 'Bilgidim kadaryla bir görüşme yapılmadı.' Sözcü

ve CSU buluşması neden yayınlanmadıklarının bilincindedir. Çünkü bu görüşme hiç de yalnızca bir bilgi alışverişi değildi."

İkinci Dünya Savaşının bitmediğini ilan edecek ve Sovyetlere karşı bir cihat açılmasını isteyecek kadar fanatik bir gerici olan Strauss ile Türkeş ve yanındakiler arasındaki görüşmenin yaklaşık 60 dakika sürdüğü belirtiliyor. IGM dergisine göre Türkeş'in yanında toplantıya katılan Murat Bayrak da görüşmenin çok samimi bir havada geçtiğini söyledi. IGM dergisi şunları yazıyor: toplantıda 'edinilen bilgiler göre Strauss, MHP politikalarına Strauss propaganda yoluyla gelecekte MHP ve bozkurtlar için Federal Almanya'da uygun bir psikolojik ortam yaratılmasın ve ayrıca MHP'nin burada (Almanya'da) daha iyi görünmesini sağlamak için de, MHP'nin Avrupa'daki politik durumunun düzeltilmesi yolunda yardımcı olma sözü verdi. Bavarya'da başlangıc olacaktı. CSU'nun ne ölçüde parasal yardıma bulunacağı ise bilinmiyor.

Ancak bilinen bir şey varsa, o da CSU sözcüsünün aşağıdaki şu açıklaması: 'Şüphesiz Türk partileri ve politik örgütleriyle de ilişki içindeyiz. Bunlardan bizim politik görüşlerimizi paylaşımlara da yardımcı bulunuyoruz.'

Ote yandan gene aynı dergi'de faşistlerin başka para kaynaklarının da bulunduğu öne sürülüyor: "Türk faşistlerinin Führer parayı nereden buluyor? Bir MHP yönetimi kurulu üyesi gazetecilere yaptığı görüşmede yayınlanmaması koşuluyla şu açıklama yaptı: 'Parayı CIA'dan alıyoruz.' Bugüne kadar akıp duran bu kaynaklardan yalnızca birisi. Bir diğeri ise kaçak-

çılık; özellikle afyon, silah ve siğara kaçakçılığı. Ve nihayet Türkeş ve komandoları Türkiye'de reformlardan korkan sermayedarlar tarafından finanse ediliyorlar. Bunlardan birisi daha önce sözü edilen, Strauss ile yapılan görüşmeye katılan Murat Bayrak. Bir diğeri ise Tercüman gazetesinin sahibi Kemal Ilıcak. Kardeşih Selah İlık Frankfurt yakınındaki Zeppeinheim'de basılan Tercüman'ın Avrupa baskısını yönetiyor.'

MHP'Yİ KİMLER DESTEKLİYOR?

Almanya'da yayınlanmakta olan Süddeutsche Zeitung adlı bir günlük gazetenin 4 Temmuz tarihli sayısında ise MHP'nin yurt dışındaki faaliyetleri anlatırken Tercüman Gazetesi tarafından desteklediği belirtiliyor: "Frankfurt'ta basılan 40.000 tirajlı sağıcı Tercüman gazetesinde MHP tarafını tutmuş ve tutmaktadır. Sütunlarında MHP'ye bol bol yer vermektedir, başarı ve gelişmelerini tüm ayrıntıları ile yayınlamaktadır. Örneğin Aralık 1975'de Köln'de yapılan Aralık Avrupa toplantısından atıştı bir biçimde sözettiği ve MHP derneklerinin başarılı çalışmalarını gerçekleştirdiğini yazmıştır. Şimdi de kendilerini Alman kamuoyuna tanıtmaya başlamak istediklerini belirtmektedir."

IG Metal Dergisinin bildirdiğine göre "Türk faşistlerinin şeffaif-ideolojuları aynı zamanda Tercüman gazetesinde çalışmaktadır. Tercüman'ın Avrupa baskısı, yalnızca Almanya'da 5000'i aşkın üyesi bulunan MHP'nin yurt dışı örgütlerini açıkça desteklemektedir. Örneğin Heil-

bron muhabiri Güney Almanya bölgesinde MHP'nin sorumluluğunu netlendirdi."

Gene aynı dergi tarafından Münih'te bulunan MHP sorumlusu Hasan Oralay'ın "CIA Radyosu 'Radio Liberty'nin memuru" olduğu öne sürülüyor: Bu ikisi "iki Radio Liberty memurunun ifadesine göre 'tatarlar' yapılan yayınlar bölümünde devamlı olarak 'yahudi aleyhtarları ve faşist kışkırtma propagandasını sürdürmektedir.' Derginin aktardığına göre hemen hemen her yıl Alparslan Türkeş Hasan Oralay'ın Volpini Caddesi 30 numaradaki evini ziyaret etmektedir. Bu kişi ile görüşmeye gelenler ise kendilerini tanıtmak için Tercüman Gazetesi redaktörü Doğan Pürsü'nün adını vermektedirler.

VE SALDIRILAR...

Faşist sürülerin saldırılan konusunda Süddeutsche Zeitung Gazetesi şu örnekleri veriyor: "Düsseldorf Hilden'den Ali İhsan Özaydın, yatışının üzerinde asılı halen başbakan olan Sosyal Demokrat B. Ecevit'in resmini indirmesine üzerine, MHP militan Nizamettin Alas tarafından bıcaklanmıştır... Duisburg'da (Milliyet) gazetesine okunması daimisi bir Türk bozkurtlarının saldırısına uğramış ve tartaklanmıştır. Sol bir işçi derneğinin körsünde çalıştığı için de 18 yaşındaki Hüseyin Mazkara dayak yemiştir. Yine Münster'de işçi ve öğrenci derneğinde çalıştığı için bir kişi tehdit edilmiş, bir daha oraya gitmesi durumunda öldürüleceği söylenmiştir... Rüsselheim'de işçilerin sendikalarından çıkması işi baskı ve tehditler uygulanmıştır. Rüsselheim'deki işçi derneği de yine bunlar tarafından basılmış ve tahrip edil-

miştir. Hatta öldürmekten ve öldürmeye teşebbüsten bile çekinmemektedirler. Hamburg yakınındaki Norcled'te sendikacı Neşet Danış sendika üyesi arkadaşları ile yeni seçimlerde işçi derneğinin yönetimine gelmeye çalıştığında bozkurtlar tarafından öldürülmüştür." IG Metal Dergisi bu örnekleri yenilerini ekliyor: Derginin aktardığına göre: "WDR'de (Federal Alman Radyosu) çalışan bir kadın redaktör şunları söylüyor: 'Eğitilmiş her yayının arkasından Bozkurtların ölüm tehditleri geliyor. Berlin'de solcu tanınan bir Türk'ün çocuğunu kaçırarak tehdit ettiler. Sosyal demokrat örgütlerini bildirenleri dağıttılar öldürüyorlar. Hagen şehrinde 'bozkurtlar' açıkça cinayet işlemeğe çalışıyorlar; 'dönükleri bize bildirir, biz onlarla hesaplaşırız' diyorlar.'

Federal Alman basınında MHP'ye yardımcı olanların bu kadarla kalmadığı belirtiliyor. Süddeutsche Zeitung, Jürgen Roth tarafından öne sürülen bir iddiayı yineliyor. Frankfurt'ta geçmişte düzenlenen bir yürüyüşü organize edenlerin arasında Frankfurt konsolosluğu çalışan atasitesinin bulunduğunu, Neşet Danış'ın öldürüldüğü olayda Hamburg Başkonsolosluğu çalışan atasitesinin 'Vurun, Allah'ın seven komünistlere vursun' diyerek kışkırtıcılık yaptığını söylüyor. "Konsolosluk binası önünde, MHP'ye karşı bildiriler dağıtılan iki öğrenci yaklaşık 6-7 konsolosluk memuru tarafından zorla içeri sokulmuş, dayak almış ve yaralanmışlardır." diyor Essen'deki Türk Konsolosluğunun da olaylara karıştığını öne sürüyor.

Federal Alman basınında aktardığı birçok olay Almanya'da çalışanlar ve Türkiye için meçul değil. Ancak bu saldırıların ve cinayetlerin üzerine Ecevit Hükümeti tarafından yücünmüş de değil. Örneğin Neşet Danış'ın ölüm olayı hâlâ aydınlatılmadı ve katiller ortaya çıkarılmadı. MHP'ye yardımcı olan, birçok saldırı olayına karıştıkları gerek Federal Alman basınında yer almış olan, gerekse Türkiye'li işçiler tarafından defalarca yinelenen konsolosluk memurları hakkında bugüne kadar ne işlem yapıldı? MHP'nin yurt dışındaki ilişkileri ne oranda ortaya çıkarıldı? Bu konuda IG Metal Dergisinin yazarı Jürgen Roth şunları söylüyor: "FSJ ne istiyor? Onun Avrupa'da sosyalist ve komünistlere karşı bir sağ cephe kumak istediği kesinlikle söylenebilir. Ve O'na göre, bu amaç için her ortak müttefik. Bu savaş başarılsı Türkiye ve dostlarına karşı mücadele zamanında yapılmasına bağlıdır. Türkiye'de bu yılın başındanberi yönetimde olan sosyal demokrat Bülent Ecevit hükümeti çok yumuşak ve korkak bir bu nücadeyle bağlıdır. Bu nedenle Türkiye'de 'bozkurtlar' yabancılara ve özellikle tarih ve günümüzde benzerlerini bulduğunda Federal Almanya'da destek arıyorlar. Tüm önlemek gerekiyor." Jürgen Roth'un sözlerine katılmamak olanaksız.

Onun olarak da şunları sormak gerekiyor: GESTAPO ile Alparslan Türkeş arasında varoluğu öne sürülen 'iyi ilişkiler' nelerdir? Türkeş'in 'iyi ilişkilerden' kendisi için önemli deneyimler kazandığını Türkiye'de olanlar ortaya koymuyor mu?

nemi içinde alan kapitalleşme sürecine rağmen çözümlenememiş olmasa, sadece Türkiye'de kapitalist sistemin bir çözümsizliğini yaratıyor. Aynı zamanda Türkiye kapitalizminin politik ve anısal güçler dengesine ilişkin sorunlarını dile getiriyor.

Bugün Türkiye'nin Doğu'sunda yüzünü aşkım göçebe silesi yaşıyor. Beritan, Alikan, Duderan, Batuvan, Kandali, Soran, Garisan, Mehmedyan, Keşgüli, Öztürkkan, Tayan, Zivikan, Keçan, Gittan, Mosereşan ve Davudyan aşiretlerinin adları ve göçebe yaşamları, ak araklarla kamuoyunun da gündemine giriyor. Toprakçılık, öğrenim ve sağlık olanaklarının yoksulluğu, kişiliği gelişmeye olanaklarının en geride zeyde olmasa, toprağa ve belirli bir yerleşme yerine kavuşma talebi, göçebe topluluklarının başlıca yaşamsal sorunlarını oluşturuyor.

Göçebelik ve göçerlik ilişkilerinin sürekliliği, yine Türkiye bünyesinde burjuvazinin, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da egemenliğini sürdüren büyük toprak ağaları ve şeyhlerle birleşmesine dayanıyor. Türkiye burjuvazisi, egemenliğini tüm ülke düzeyinde sağlamlaştırmayı yaygınlaştırmak için, feodal toplum düzeninin kalıntılarını en gerici öğeleri anıtları taşıyarak etmekte yerine olarak birleşme ve onları egemenliğini ko-

ruma yolunu seçiyor. Göçebe-lik ve göçerlik ilişkilerinin sürekliliği, feodal üst yapı kurumlarının böylece yaşama olanağı bulmasına dayanıyor.

Hayvançılıkla geçinen göçebe aileleri, burjuvazi için önemli bir sömürü kaynağı oluşturuyor. Göçebe ailelerinin ürettiği hayvansal ürünler, normal piyasa fiyatlarının çok altında tüketiciler tarafından satın alınabiliyor. Göçebe aileleri, geniş hazine topraklarına el koymuş olan büyük toprak ağalarının toprak kıracıları olarak da burjuvazi için önemli kazanç kaynaklarından birini oluşturuyor. Göçebe ailelerin hayvanları için otlak bulunmasa da, otlaklar için peşin ödeme talep eden faiz ve tefecilerle işleri kâr elde etme olanaklarını veriyor.

Göçebe ailelerin sorunları, burada bitmiyor. Göçebe reislerinin büyük sermayedarlarla ve büyük toprak sahipleriyle birleşip bütünleşmesi, göçebe aileleri üzerindeki doğrudan sömürüyü birkaç kat daha artırıyor. Göçebe ailelerin durumunun olduğu gibi devam etmesini sağlayan göçebe reisleri, kendilerini sunulan köklerle, asayizleri, burjuvaziye 'yaptıkları bu hizmetin karşılığı' olarak alıyorlar.

Göçebe aileleri üzerindeki ekonomik toplumsal baskı mekanizmalarından belki daha da önemlisi, bu topluluklar, burjuvazinin ve topraklıktarın, bur-

Göçmen ailelere yönelik baskılar çeşitli...

yetmiyormuş gibi, bu emekçi toplulukları, askeri tatbikatların da konusu yapıyor. Kadın, erkek, yaşlı, çocuk olmak üzere göçer toplulukları bu tür tatbikatların ekani olarak seçiliyor. Bir göçebe köyünün 300 sanii içinde yerli bir edimeş, bir askeri tatbikatın başarı göstergesi gibi ilan edilebiliyor.

Göçebe yaşam biçimi ve bu yaşam biçiminin üzerine kurulan ekonomik ve toplumsal baskı uygulamaları, Doğu'lu emekçi halkın kaderi değildir. Tüm bunlar, bir yandan emperyalizmle işçi geçmişi yerli büyük burjuvazinin, diğer yandan da onun en gerici toplumsal ilişkileri sürdüren ortaçağ kalıntısı egemen güçlerle kurduğumuz itfakın ürünüdür. Bu yaşam biçiminden ve Doğu'lu emekçi kitlelere yönelik tüm baskılardan kurtuluşun yolu,

nın Doğu'ya yönelik baskı, ayrımcı ve ırkçı uygulamalarının aracı ve hedefi olmalarıdır. Otlak ve toprak için birbirlerini düşürülmeye çalışılan göçerler, bu durum böhane edilecek insanlık dışı uygulamalar uygulanıyor. Kaçakçı arama bahanesiyle yöneltilen baskılar da öncelikle göçerleri hedef almaktadır. Ote yandan, göçer toplulukları, diğer emekçi kitlelere 'yabancı ve dış insan' olarak hedef gösterilecek, faşizme ve faşist ideolojiye ırkçılığa kitle tabanı yaratılmaya çalışılmaktadır.

İşte burjuvazi ve onun ortağı toprak ağaları tarafından göçerlere çizen bu yaşam biçimi bütün Türkiye emekçilerinin işçi sınıfının önderliğinde, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinde birliğin kurulmasından geçmektedir.

Federal Alman Basınında MHP

GESTAPO'DAN STRAUSS'A!..

"Subay okulu mezunu ve Pantürk hareketinin Fühürleri olan Alparalan Türkçe ile, kendi tutumunu Alparalan Ötörü, şimdiye kadar iyi ilişkilerimiz varolmuştur." GESTAPO'nun, Alman Dışişleri Bakanlığına 9.10.1944 tarihinde yazmış olduğu bu satırlar, Almanya'da yayınlanan, Avrupa'nın metal işkolundaki en büyük sendikası olan IGM'nin 6 Eylül tarihli dergisinde (Zeitung Der Industriegewerkschaft Metall) yer alıyor. Aynı dergide GESTAPO tarafından dost ilan edilen Alparalan Türkçe ile ünlü Alman gerici Franz Josef Strauss arasında yapılmış olan görüşmelerin ardındaki esrar perdesinin de kaldırıldığı beirdiriyor.

Jürgen Roth imzasıyla yayınlanan yazıda şöyle deniyor: "Alparalan Türkçe ve bir MHP delegasyonu 1978 yılı Nisan ayı sonundan Mayıs ortalarına kadar bir haftayı aşan bir süre için Almanya'da kaldılar. Aşırı sağcı Türklerin Almanya'da bulunmalarının gerçek nedeni Alparalan Türkçe'nin uzun zamandan beri hayranlık duyduğu FSJ (Hristiyan Sosyal Birliği) ile bir buluşma idi. 1 Mayıs 1978'de herşey hazır. Kimisinin 'bilgi sahibi olmaması için özen gösterilen gizli bir buluşma oldu. Bu buluşmanın ardından gazetecilerin ısrarı sorular üzerine 3 Mayıs'ta bir açıklama yapan CSU (FSJ'nin yalnızca Bavarya eyaletinde bulunan aşırı sağcı partisi) basın sözcüsü Rosenberg, 'Strauss'la Türke arasında yalnızca bir bilgi alışverişi olduğu' söyledi. Fakat 'konuşmanın içeriğine ilişkin konuşmacı hiçbir şey bulunuyordu'. Bugün, CSU basın sözcüsünün o zaman yaptığı açıklamayı hatırlamak istemediği ve sunları söylediği görülüyor: 'Bildirim kadaryla bir görüşme yapıldı.' Sözü

ve CSU buluşması neden yayınlandıklarının bilincindedir. Çünkü bu görüşme hiç de yalnızca bir bilgi alışverişi değildi."

İkinci Dünya Savaşının bitmeyecek kadar fanatik bir gerici olan Strauss ile Türkçe ve yandaşları arasındaki görüşmenin yaklaşık 60 dakika sürdüğü belirtiliyor. IGM dergisine göre Türkiye'nin yanında toplantıya katılan Murat Bayrak da görüşmenin çok samimi bir havada geçtiğini söyledi. IGM dergisi sunları yazıyor: toplantıda "edilmiş bilgilere göre Strauss, MHP politikalarının propaganda yoluyla gelecekte MHP ve bozkurtlar için Federal Almanya'da uygun bir politik ortam yaratılmasında ve ayrıca MHP'nin burada (Almanya'da) daha iyi görünmesini sağlamak için de, MHP'nin Avrupa'daki politik durumunun düzeltilmesi yolunda yardımcı olma sözü verdi. Bavarya'da başlanacak CSU'nun en geçinde parasıyla yardımında bulunacağı ise bilinmiyor.

Ancak bilinen bir şey varsa, o da CSU sözcüsünün aşağıdaki şu açıklaması: "Şüphesiz Türk partileri ve politik örgütleriyle de ilişki içindeyiz. Bunlardan bizim politik görüşlerimizi paylaşanlara da yardımlarını sunuyoruz."

Öte yandan gene aynı dergide faşistlerin başka para kaynaklarının da bulunduğu öne sürülüyor: "Türk faşistlerinin Fühürleri parayı nereden buluyor? Bir MHP yönetimi kurulu üyesi gazetecilerle yaptığı görüşmede yayınlanmaması koşuluyla şu açıklama yaptı: 'Parayı CIA'dan alıyoruz.' Bugüne kadar açık duran bu kaynaklardan yalnızca birisi. Bir diğeri ise kaçak-

çılık; özellikle afyon, silah ve siğara kaçakçılığı. Ve nihayet Türkçe ve komandaları Türkiye'de reformlardan korkan sermayedarlar tarafından finanse ediliyorlar. Bunlardan birisi daha önce sözü edilen, Strauss ile yapılan görüşmeye katılan Murat Bayrak. Bir diğeri ise Terüman gazetesinin sahibi Kemal Ilıcak. Kardeşi Selah Ilıcak Frankfurt yakınındaki Zeppelinheim'da bulunan Terüman'ın Avrupa basını yönetiyor."

MHP'Yİ KİMLER DESTEKLİYOR?

Almanya'da yayınlanmakta olan Süddeutsche Zeitung adlı bir günlük gazetenin 4 Temmuz tarihli sayısında ise MHP'nin yurt dışındaki faaliyetleri anlatırken Terüman Gazetesi tarafından desteklendiği belirtiliyor: "Frankfurt'ta basılan 40.000 tirajlı sağcı Terüman gazetesi de MHP tarafını tutmuş ve tutmaktadır. Sütunlarında MHP'ye bol bol yer vermektedir, başarı ve girişimlerini tüm ayrıntıları ile yayınlanmaktadır. Örneğin Aralık 1975'de Köln'de yapılan MHP Avrupa toplantısından atışı bir biçimde sözetmiş ve MHP derneklerinin başarılı çalışmaları gerçekleştirdiğini yazmıştır. Şimdi de kendilerini Alman kamuoyuna tanıtmaya başlamak istediklerini belirtmektedir."

IG Metal Dergisinin bildirdiği göre "Türk faşistlerinin sefer-i ideolojileri aynı zamanda Terüman gazetesinde çıkmaktadır. Terüman'ın Avrupa basını, yalnızca Almanya'da 5000'i aşkın üyesi bulunan MHP'nin yurt dışı örgütlerini açıkça desteklemektedir. Örneğin Heil-

bron muhabiri Güney Almanya bölgesinde MHP'nin sorumlu yönetmenidir."

Gene aynı dergi tarafından Münih'te bulunan MHP sorumlu su Hasan Oraltay'ın "CIA Rad-yosu 'Radio Liberty'nin memuru" olduğu öne sürülüyor: Bu ikisi "iki Radio Liberty memuru-nun ifadesine göre 'tatarlara' yapılan yayınlar bölümünde devamlı olarak 'yahudi aleyhtar ve faşist kıskırıtma propagandası'na sürdürmektedir." Derginin aktardığına göre hemen hemen her yıl Alparalan Türkçe Hasan Oraltay'ın Volpini Caddesi 30 numarada ki evini ziyaret etmektedir. Bu kişi ile görüşmeye gelenler ise kendilerini tanıtmak için Terüman Gazetesi redaktörü Doğan Pürsü'nün adını vermektedirler.

VE SALDIRILAR...

Faşist sürülerin saldırılan konusunda Süddeutsche Zeitung Gazetesi şu örnekleri veriyor: "Düsseldorf Hilden'deki Al İnsan Özyeydar, yatağının üzerinde asılı halde başbakan olan Sosyal Demokrat B. Ecevit'in resmini indirmesi üzerine, MHP militanı Nizamettin Alas tarafından bıcaqlanmıştır... Duisburg'da (Milliyet) gazetesi okuması dalmış bir Türk bozkurtların saldırısına uğramış ve tartaklanmıştır. Sol bir işçi derneğinin konusunda çalıştığı için de 18 yaşındaki Hüseyin Mazaraka dayak yemiştir. Yine Münster'de işçi ve öğrenci demediğinde çalıştığı bir kişi tehdit edilmiş, bir daha oraya gitmesi durumunda öldürüleceği söylenmiştir... Remscheid'da işçilerin sendikalarından çıkması işçi baskı ve tehditler uygulanmıştır. Rüsselheim'daki işçi demediği de yine bunlar tarafından basılmış ve tahrip edil-

miştir. Hatta öldürmekten ve öldürmeye teşebbüsten bile çekilmemektedirler. Hamburg yakınındaki Norcerstedt'de sendikası Neşet Daniş sendika üyesi arkadaşları ile yine seçilmiş işçi derneğinin yönetimine gelmeye çalıştığından bozkurtlar tarafından öldürülmüştür." IG Metal Dergisi bu örnekleri yerlerini ekliyor: Derginin aktardığına göre: "WDR'de (Federal Alman Radyosu) çalışan bir kadın redaktör sunları söylüyor: 'Eleştiriler her yayını ardından bozkurtların ölüm tehditleri geliyor. Berlin'de solucan tanımı Türk'ün çocuğunu kaçırma tehdit ettiler. Sosyal demokrat örgütlerin bildirilerini dağıtılan dövüyorlar. Hagen şehrinde 'bozkurtlar' açıkça cinayet işlemeye çalışıyorlar; 'dönkeler bize bildirir, bize onlarla hesaplaşılır' diyorlar."

Federal Alman basınında MHP'ye yardımcı olanlara bu kadarla kalmadığı belirtiliyor. Süddeutsche Zeitung, Jürgen Roth tarafından öne sürülen bir iddiayı yineleyor. Frankfurt'ta geçmişte düzenlenen bir yürüyüş organize edenlerin arasında Frankfurt konsolosluğu kaçış ma atesinin bulunduğu, Neşet Daniş'in öldürüldüğü olayda Hamburg Başkonsolosluğu çağırma atesinin 'Vurun, Allahın seven komünistlere vursun' diyerek kıskırıtıcılık yaptığını söylüyor. "Konsolosluk binası önünde, MHP'ye karşı bildiri dağıtan iki öğrenci yaklaşık 6-7 konsolosluk memuru tarafından zorla işçi sokulmuş, dayak atılmış ve yaralanmışlardır." diyerek Essen'deki Türk Konsolosluğunun da olaylara karıştığını öne sürüyor.

Federal Alman basınında aktardığı birçok olay Almanya'da çalışanlar ve Türkiye işçi meclul değil. Ancak bu saldırıların ve cinayetlerin üzerine Ecevit Hükümeti tarafından yürütülmüş de değil. Örneğin Neşet Daniş'in ölüm olayı hâlâ aydınlatılmadı ve katiller ortada çıkarılmadı. MHP'ye yardımcı olan, birçok saldırı olayına karıştıran gerek Federal Alman basınında yer almış olan, gerekse Türkiye'li işçiler tarafından defalarca yinelenen konsolosluk memurları hakkında bugüne kadar ne işlem yapıldı? MHP'nin yurt dışındaki ilişkileri ne oranda ortaya çıkarıldı? Bu konuda IG Metal Dergisinin yazarı Jürgen Roth sunları söylüyor: "FSJ ne istiyor? Onun Avrupa'da 'sosyalist ve komünistler' karşı bir kaç cephe kurmak istediği kesinlikle söylenebilir. Ve Ona göre, bu amaç için her ortak muhabir. Bu savın başarısı Türkçe ve dostlarına karşı mucaledenin zamanında yapılması başlıdır. Türkiye'de bu yılın başındanberi yönetimde olan sosyal demokrat Bülent Ecevit hükümeti çok yumuşak ve korkak - bu mücadeleye başladı. Bu nedenle Türkçe ve 'bozkurtlar' yabancı ülkelerde ve özellikle tarhite ve günümüzde benzerlerinin bulunduğu Federal Almanya'da destek arıyorlar. Bu onu ölmek gerekiyor." Jürgen Roth'un sözlerine katılmamak olanağı.

Son olarak da sunları somnak gerekiyor: GESTAPO ile Alparalan Türkçe arasında varolduğu öne sürülen "iyi ilişkiler" nelerdir? Türkçe'nin "işçilerden" kendisi için önemli cinayettik karıştığı Türkiye'de olanlar ortaya koymuyor mu?

nemi içinde olan kapitalistleşme sürecine rağmen çözülmemiş, sadece Türkiye'de kapitalist sistemin bir çözümsüzlüğünü yaratmıştır. Aynı zamanda Türkiye kapitalizminin politik ve aynafal güçler dengesine ilişkin sorunlarını dile getiriyor.

Bugün Türkiye'nin Doğu'sunda yuzbini aşkın göçebe ailesi yaşıyor. Beritan, Alikan, Duderan, Batuvan, Kandali, Soran, Garisan, Mehmediyân, Keşgözü, Uztürkan, Tayan, Zivikan, Keçan, Gittan, Mooreşan ve Davudyan aşiretlerinin adları ve göçebe yaşamları, sık aralıklarla kamuoyunun da gündemine giriyor. Toprakazlık, öğrenim ve sağlık olanaklarının yoksulluğu, kişiliği geliştirmeye olanaklarının en geride zeyde olmasa, toprağa ve belirli bir yerleşme yerine kavuşma talebi, göçebe topluluklarının başlıca yaşamsal sorunlarını oluşturuyor.

Göçebelik ve göçerlik ilişkilerinin sürekliliği, yine Türkiye bünyesinde burjuvazininin, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da egemenliğini sürdüren büyük toprak ağaları ve şeyhlerle birleşme dayanıyor. Türkiye burjuvazisi, egemenliğini tüm ülke düzeyinde sağlamlaştırmayı amaçlamaktadır. İnanç, feodal toprak düzeninin kalıntısı en gerici egemen sınıfları tasfiye etmek yerine onlarla birleşme ve onların egemenliğini ko-

ruma yolunu seçiyor. Göçebelik ve göçerlik ilişkilerinin sürekliliği, feodal üst yapı kurumlarının böylece yaşama olanağı bulmasına dayanıyor.

Hayvancılıkla geçinen göçebe aileleri, burjuvazi için önemli bir sömürü kaynağı oluşturuyor. Göçebe ailelerinin ürettiği hayvansal ürünler, normal piyasalardan çok altında tüketiciler tarafından satın alınabiliyor. Göçebe aileleri, geniş hazine topraklarına el koymuş olan büyük toprak ağalarının toprak kırıcıları olarak da burjuvazi için önemli kazanç kaynaklarından birini oluşturuyor. Göçebe ailelerin hayvanları için otlatılmasında, otlaklar için peşin ödeme talep eden fazlci ve tefecilere aşırı kırdar elde etme olanağıni veriyor

Göçebe ailelerin sorunları, burada bitmiyor. Göçebe reislerinin büyük sermayedarlarla ve büyük toprak sahipleriyle birleşip birleşmediği, göçebe aileleri üzerindeki doğrudan sömürünü birkaç kat daha artırıyor. Göçebe ailelerin durumunun olduğu gibi devam etmesini sağlayan göçebe reisleri, kendilerini sunulan göçklerle, saraylarla, burjuvaziye yaptıkları bu hizmetin karşılığını alıyorlar.

Göçebe aileleri üzerindeki ekonomik toplumsal baskı mekanizmalarından belki daha da önemlisi, bu toplulukların, burjuvazinin ve burjuva iktidarları-

Göçmen ailelere yönelik baskılar çeşitli...

yetmiyormuş gibi, bu emekçi toplulukları, askeri tatbikatların da konusu yapıyor. Kadın, erkek, yaşlı, çocuk olmak üzere göçer toplulukları bu tür tatbikatların eksenleri olarak seçiliyor. Bir göçebe köyünün 300 sanyesi içinde yerli bir edilemiş, bir askeri tatbikatın başarı göstergesi gibi ilan edilebiliyor.

Göçebe yaşam biçimi ve bu yaşam biçiminin üzerine kurulan ekonomik ve toplumsal baskı uygulamaları, Doğu'da emekçi halkın kaderi değildir. Tüm bunlar, bir yandan emperyalizmle içiçe geçmiş yerli büyük burjuvazinin, diğer yandan da onun en geri toplumsal ilişkileri sürdüren ortaçağ kalıntısı emgen güçlerle kurdu-ğu ittifakın ürünüdür. Bu yaşam biçiminden ve Doğu'da emekçi kitlelere yönelik tüm baskılardan kurtuluşun yolu,

nın Doğu'ya yönelik baskısı, ayrımcı ve ırkçı uygulamalarının aracı ve hedefi olmalıdır. Otlatk ve toprak için birbirlerini düşürmeye çalışan göçerler, bu durum bahane edilerek insanlık dışı uygulamalar uygulanmaktadır. Kaçakçı arama bahaneyle yönelen baskılar da öncelikle göçerleri hedef almaktadır. Öte yandan, göçer toplulukları, diğer emekçi kitlelere 'yabancı ve dış insan' olarak hedef gösterilecek, faşizme ve faşist ideolojilere ırkçılığa kitle tabanlı yaratılması çalışılmaktadır.

İşte burjuvazi ve onun ortağı toprak ağaları tarafından göçerlere çizilen bu yaşam biçimi bütün Türkiye emekçilerinin işçi sınıfının önderliğinde, bağımsızlık, demokratik, sosyalist mücadelesinde birliğin kurulmasında geçmektedir.

DOĞU'DA BURJUVA KARŞI

TARİK ZİYA EKİNCİ

14 Eylül Perşembe günü Hakkari'nin Yüksekova yöresinde hava kuvvetlerinin desteği ile jandarma komandolarının bir tatbikatı yapıldı. Yüksek kademedeki ilgililerin gözetiminde yapılan bu tatbikat basına açık olarak civar köy ve ilçelerden toplanan yöre halkının izlemesini sağlayacak biçimde sürdürülmüştür.

Basına yansıyan şekli ile kadın, çocuk, ihtiyar ve gençler için yerleşme bölgesinde bulunan Doğulu yurttaşlarımızın bir kesimi temsilmiş olan kuvvetleri olarak gösterilmiş ve bu hal'ın toplanan imhasını öngören askeri bir tatbikat yapılmıştır. İlgililerin deyimi ile "İçimiz saniye içinde, günlük yaşamını sürdüren bu vatandaşlar hava kuvvetlerinin bombardımanından sonra komandoların saldırısı ile timden imha edilmiş ve tatbikatın başarı ile sonuçlandığı" açıklanmıştır.

Dünyanın her tarafında orduların savaş hazırlığı için, genellikle savunma amacı ile askeri tatbikatlar yapılmakta bulunmaktadır. Bu tatbikatlar ülkenin konumuna göre varsayılan olası dış düşman kuvvetlere karşı yapılır. Bunların basına kısmen açık olarak yapılmasına karşın detayları genellikle gizli tutulur. Hele tatbikatın yapıldığı bölgedeki yöre halkının tatbikatı izlemek için toplandığı hiç görülmemiştir. Yine dünyada askeri tatbikatların ülke içinde, o ülke halkının bir kesimini, düşman göstermek, hedef alacak bir biçimde yapıldığını "en azından kamuoyuna açık biçimde" gösteren tek bir örnek yoktur.

"Çalışlar-78" jandarma tatbikatı ve ondan önce aynı bölgede yapılan benzer nitelikli tatbikatlar son derece anlamlıdır. Bu tatbikatlar bir yönü ile Doğulu'da yaşayan yurttaşlarımızın ülke bütünlüğüne karşı düşmanca emellere sahip bir topluluk olarak gösterirken, diğer yandan bu vatandaşlarımızı tehdit ve baskı altında tutmayı amaçlamaktadır.

Hukukun üstünlüğüne dayalı, insan hak ve özgürlüklerini temel alan bir anlayış dünde toplumu dışlayan insanların bir kısmını düşmanca emellere sahipmiş gibi görmek ve göstermek bütüncü ve ayrıncı bir politikanın ürünüdür.

BURJUVAZİNİN "BÖLÜCÜLÜĞÜ" ÖZELLİKLE BUNALIM DÖNEMİNDE YOGUNLAŞIYOR

Gerçekten Türkiye'de burjuvazi her zaman bölücü olmuştur. Emperyalizme bağımlı geri ve çarpık Türkiye kapitalizminin ağır bunalım dönemlerinde bölücü politikası daha belirgin bir hal almaktadır. Bölücü tutumunda burjuvazi iki yüzlü ve riyakarlıdır. Kendi bölücü politikasını gözlemek için işçi sınıfı hareketini ve geniş halk yığınlarının demokratik özem ve istemlerini bölücülikle suçlamaktadır. İşçi sınıfı hareketini baskı altına almak, demokratik gelişmeleri durdurmak için bölücüliği her zaman bir araç olarak kullanmıştır. Doğulu'da yaşayan Kürt asıllı yurttaşlarımızın kişiliğine yönütülen bölücü politika işçi sınıfı hareketinin ve demokratik hayatımızın üstünde bir tehdit aracı, bir Demokles kılıcı olarak kullanılmıştır. İşçi sınıfı hareketinin ve burjuvaziden yana güçlerin burjuvazinin bir sinsi oyununa karşı duyurduğu zorunludur. Burjuvazinin bölücü politikasının temelini inerek, maskesini düşürmek demokrasi mücadelesinin temel koşuludur.

Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana

TÜRKİYE'DE DOĞU'DA YAŞAYAN KÜRT ASILLI YURTTAŞLARIMIZI HEDEF ALAN BÖLÜCÜ POLİTİKA, BURJUVAZİNİN BÖLÜCÜ POLİTİKASINDA ÖN PLANA GEÇMİŞTİR. DAHA ÇOK MEZHEP AYIRIMI ŞEKLİNDE ORTAYA ÇIKAN VE ÖZELLİKLE ALEVİ YURTTAŞLARI HEDEF ALAN BÖLÜCÜ UYGULAMALAR DA DURMA MIŞTIR. FAKAT GÜNÜMÜZDE DEMOKRATİK HAYATIMIZ ÜZERİNE BİR KARABULUT GİBİ ÇÖKEN EN AĞIR BÖLÜCÜ UYGULAMA İRK AYIRIMINA DAYANAN, DOĞULU YURTTAŞLARI HEDEF ALAN BÖLÜCÜ POLİTİKA DIR. SİNSİ BİR BİÇİMDE SÖRDÜRÜLEN BU POLİTİKANIN AMACI GENİŞ KİTLELERDE VE ÖZELLİKLE AYDIN KEŞİMİNDE KÜRT DÜŞMANLIĞI YARATMAKTIR. GÜNÜMÜZDE İLERİCİ, DEMOKRAT GÖRÜŞLERE SAHİP BİR KISIM AYDIN ARASINDA BİLE ÖLKE BÜTÜN- LÜĞÜNÜN TEHDİT ALTINDA OLUĞU GEREKESİ İLE BİR KÜRT DÜŞMANLIĞI YERLEŞMİŞTİR. BU DÜŞMANLIK BÜROKRASİNİN YÜKSEK KATMANLARINDA İSE TEMEL BİR İDEOLOJİ HALİNE GEL- MİŞTİR.

İRKÇİ ŞOVEN BASKILAR VE AYIRIMCI UYGULAMALAR BİÇİMİNDE YÜRÜTÜLEN BURJUVA BÖLÜCÜLÜĞÜ, ÖLKE BÜTÜNÜNDE BURJUVAZİNİN SÖMÜRÜ DÜZENİNİ SÖRDÜRMEYE VE EGEMENLİĞİNİ PE- KİŞTİRMEYE YARADIĞI KADAR, DOĞU'DA AĞALIK DÜZENİNİ DE GÖÇLENDİRMEKTE VE ETKİLİ KILMAKTADIR. BUNDAN ÖTÜRÜ BURJUVAZİNİN BÖLÜCÜ UYGULAMALARINA KARŞI YÜRÜTÖLE- CEK MÜCADELE TÜRKİYE'DE GENEL DEMOKRASİ MÜCADELESİNDEN SOYUTLANMAZ. TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI SİYASAL HAREKETİNİN ÖNCÜLÜĞÜNDE TÖM BATILI VE DOĞULU EMEKÇİLERİN BİRLİKTE EMPERYALİZME, KAPİTALİZME VE FEODAL GERİCİLİĞE KARŞI YÜRÜTECEKLERİ BAĞIMSIZLIK, DEMOKRASİ VE SOSYALİZM MÜ- CADELESİNİN BAŞARIYA ULAŞMASIYLA İRKÇİ, ŞOVEN BASKILAR ŞEKLİNDE ORTAYA ÇIKAN BURJUVA BÖLÜCÜLÜĞÜ SON BULACAK- TIR. İŞÇİ VE EMEKÇİ SİNİFLERİN BÜTÜN LÜĞÜNÜ BOZUCU DAVRA- NIŞLAR BURJUVAZİNİN BÖLÜCÜ POLİTİKASININ SÖRDÜRÖLMEŞİN- DEN BASKA SONUÇ VERMEZ.

burjuvaziyi temsil eden tüm siyasal ikti- darlar Doğuya yönelik bölücü politikaları ikiyüzlü veriyakarca uygulamışlar- dır. Anayasa ve vatandaş haklarına ilişkin yasalarda, Türkiye toprakları üzere- rinde yaşayan tüm vatandaşlar eşit hak- lara sahip olarak görülmekte ve gösteril- mektedir. Yasal açıdan ırk, dil, din ve mezhep ayırımı yapılmıyacağı saptan- mıştır. Oysa uygulamada yasaların ön- gördüğü temel ilkeler sürekli olarak bir yana itilmiş, yok farzedilerek insanlık dışı, bölücü ve ayrımcı işlemler sürdürü- lümüştür. Burjuvazinin bölücü uygula- maları, ırk ayırımı, dil ayırımı gözelle- rek yapıldığı gibi, din ve mezhep ayırımı- larına dayanılarak da yapılmaktadır.

Kapitalistleşme süreci içinde, değişik evrelerde, bu bölücü uygulamalardan biri diğerlerine göre daha çok ön plana çık- mıştır. Örneğin, kapitalistleşmenin ilk evrelerinde gelişen ticaret burjuvazisinin özelemlerine uygun olarak, ticari hayatı elinde tutan gayrimüslim yurttaşlara yön- elik bölücü uygulamaların ön planda olduğunu görmekteyiz. Gayrimüslim yurttaşların ticari hayatındaki etkinlikleri yok oluncaya kadar bu bölücü uygula- ma en ağır şekilde sürdürülmüştür. Varlık vergisinin uygulanmasıyla nokatlan- dan ayırımına dayalı bölücü politikadan sonra Türkiye'de Doğulu'da yaşayan Kürt asıllı yurttaşları hedef alan bölücü politi- ka ön plana geçmiştir. Buna karşın za- man zaman daha çok mezhep ayırımı şeklinde ortaya çıkan ve özellikle Alevi yurttaşları hedef alan bölücü uygula- maları da görmekteyiz. Fakat günümüzde demokratik hayatımızın üzerine bir karabulut gibi çöken en ağır bölücü uygula- ma ırk ayırımına dayanan, Doğulu yurttaşları hedef alan bölücü politikadır. Sinsi bir biçimde sürdürülen bu poli- tikanın amacı geniş kitlelerde ve özel- likle aydın kesimde Kürt düşmanlığı ya-

ratmaktadır. Gerçekten günümüzde iler- dirci, demokrat görüşlere sahip bir kısım bürokrat arasında bile ülke bütünlüğü- nün tehdit altında olduğu gerekçesi ile bir Kürt düşmanlığı yerleşmiştir. Bu düşmanlık bürokrasinin yüksek katman- larında ise temel bir ideoloji haline gel- miştir.

BURJUVA BÖLÜCÜLÜĞÜNÜN BAŞLICA YÖNTEMLERİ

İşçi sınıfı siyasal hareketi, bu ölçüde yaygın kazanımlı burjuva bölücü politi- kasına karşı hem burjuvaziyi yönelik, hem de işçi ve emekçi sınıflar arasında ideolojik bir savaşım vermek zorundadır. İşçi sınıfı hareketinin ve demokrasiden yana güçlerin burjuva bölücülüğüne karşı etkili bir savaşım verebilmeleri için bu politikanın özelliklerini ve uygulama bi- çimlerini her yönü ile tanımlanabilir.

Burjuvazinin, sınıf olarak egemenliği- ni sürdürmek ve sömürü çarklarını işlete- bilmek için, Doğulu'da yaşayan Kürt halkına yönelik bölücü, ırkçı politikası de- ğişlik araçlarla sürdürülmektedir. Günlük yaşamda süreklilik kazanan ve adeta doğ- lan bir durum olarak görülmeye başla- nan bu uygulamaları şöylece özetleyebi- liriz:

1) Burjuvazinin bölücü politikası Doğulu'da yaşayan vatandaşlarımızı ikinci sınıf vatandaşlar olarak görmeyi alış- kanlık haline getirmiştir. Anayasal haklardan yararlanmak isteği Doğulu yurttaşları için bir suçtur. Doğuda her çeşit demokratik istek ve hareket önce- den bir suç girişi olarak nitelenir. Ege- men sınıfların gözünde Doğulu emek- çiler ve aydınlar önceden suçludur. Doğulu'nun ekonomik ve sosyal bakımdan geriliğini dile getirmek, anayasa dışı an- tidemokratik uygulamalara karşı göster- mek bölücü girişimler olarak tepki ile karşılanır. Anayasal temel vatandaşlık

hakları Doğulu'da gösterilmelidir. Burjuva- zli anayasayı ve vatandaşlık haklarını be- lirliyen diğer yasaları Doğulu ve Batıda farklı biçimde uygulamaktadır.

2) Kanun kaçağı arama, silah toplama, kaçakçılığa mücadele bahanesi ile girişilen komando hareketleri, Doğulu yurttaşları hedef alan anayasa dışı bölü- cü uygulamaların sadece en belirgin ör- nekleridir. "Askeri komandalardan aniden kasaba ve köyleri kuşatması, toplanan yurttaşların toplu olarak nezarete alın- ması, döğülmesi, fiziki işkence ve haysi- yet kırıcı muamelelere maruz bırakılma- sı, kadınların bile tehdit ve tahkir edil- mesi ülkenin diğer bölgelerinde örneği görülmeyen bölücü uygulamalardır." (T.B.M.M. Tutanak Dergisi 17.9.1970 gün ve 134. Birleşim). Bu uygulamalarla Doğulu vatandaşlarımızın kişiliğinde, Anayasamızın kişi dokunulmazlığını gü- vencesi altına alan, eziyet ve işkenceyi ya- saykayan 14. maddesi, konut dokunul- mazlığını güvence altına alan 15 ve 16. maddeleriyle, bir bakıma ve hürriyetini özine dokunulamazlığı konusundaki 11. maddesi hükümleri açıkça çiğnen- miştir.

3) Eğitim alanındaki ayrımcı ve bölü- cü politikanın sonucu olarak doğuda yaşayan vatandaşlarımızın yüzde 70- yüzde 80'inden fazlası hiçbir eğitim görmemiş ve Türkiye bilmediklerinden de Kürte konuvmaktadırlar. Bu vatandaşlarımız dillerinden dolay kulanmak- ta, devlet dairelerinde kovulmakta, ba- karete görmetedirler. Bu uygulama, böl- lüci politikanın zora dayanan bir üzeiri- meye girişimi olarak karşınıza çıkmak- tadır.

Zora dayalı eziyetleme politikasının başka yöntemleri de vardır:

a) Kapitalist plak doldurup piyasaya sürerken hiç bir engelle karşılaşma- dıkları halde, bu plakları satın alı kulan- lan Doğulu yurttaşları bölücülikle suçlan- lar, baskı görür ve haklarında kov- vuşturma açılarak yargılanırlar. Gazino- larında genel arzu üzerine Kürte şarkı söyleyen ses sanatkarları tutuklanır ve haklarında kovuşturma yapılır. (29.8. 1971 tarihli Cumhuriyet gazetesinde bir haber)

b) Kürt dilinde yayınlanan bilmisel ve edebi nitelikli kitapların toplatılma- sı süreli, süresiz yayın organlarının kapa- tılması ve yayınlayanları kovuşturma- ya tabi tutulması (zora tehdidi altında tutulmaları, zora dayanan özümlemeye li- şkin bölücü politikanın uygulama ör- nekleridir. Kürtçenin konusulmasına ve bir dilin kullanılmasına engel olunmak suretiyle yapılan uygulamalar, geniş halk yığınlarının ağaların aracılığına mah- kum ederek ağılık düzeninin daha da gelişmesine yarayan önemli sosyal ve politik sonuçlar doğurmaktadır.

c) Son on beş yıldan beri sürdürülen "Yatılı Bölge Okulları uygulamasının aslında doğulu vatandaşlara yönelik zora dayalı eziyetleme politikası için bir araç olarak kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Kırsal alanda yaşayan ilkokul çağındaki çocukların eğitimlessi sözde amacını taşı- yan bu uygulama nedeniyne buğüne ka- dar açılan 52 okulun 50'si Doğulu bölge- sindedir.

BURJUVA BÖLÜCÜLÜĞÜNÜN İDEOLOJİK MASKELERİ

4) Doğulu ve Güneydoğu illerinde bu- ğüne kadar yapılan bir kısım askeri tatbi- katta, gerilla hareketini temizlemeye yön- elik planların uygulanması, ya da son yapılan "Çalışlar-78" tatbikatında görü- lüğü gibi, bir idari yerleşme bölgesinde

VA BÖLÜCÜLÜĞÜNE SİYASAL SAVAŞ

bulunan (köy, oba ve meza) bütün bir halkı düşman görebilecek amaçlıyan uygulamalar yapılmaktadır. Bunların yöre halkına basına açık tutularak kamuoyuna yansıtılması, halk arasında, doğulu yurttaşları düşmanca emellerin sahibiymiş gibi göstermeyi amaçlayan davranışlar olarak nitelenmektedir.

Bir kısım vatandaşları düşman gözüyle görme ve gösterme sonucunu doğuran bu girişimler burjuvazinin bölücülüğü resmi bir tez olarak benimsediğini açıkça ortaya koymaktadır.

5) Toprağın toplulaşması ve yoğunlaşması sonucu her yıl on binlerce Doğulu emekçi topraklarından koparak iş göç'e mecbur kalmaktadırlar. Bugün İstanbul, İzmir, Adana, Eskişehir, Ankara v.b. büyük sanayi şehirlerimizin geçkondu semtlerinde oturan yüzbinlerce doğulu yurttaşımız kapitalizmin yedek işçisini oluşturmaktadır. Türkçe bilmeyen, eğitimsiz ve niteliksiz işçi olarak çalışan bu yurttaşlarımız, çalışma hayatında da ayrıci bir uygulamaya tabiidirler. Son derece ağır koşullar altında kimsenin dibe etmediği hamalık, çöpçülük ve inşaat işçiliği yapmaktadırlar. "Pis kürt", "kuyruklu kürt", "mağara kaçkanı vahşi kürt" gibi aşağılayıcı deyimlerle hakaretlere, ırkçı ayırmalara maruz kalan bu vatandaşlarımız karşı işçilerin düşmanca tavırlarına içine itilmesini sağlamak amacı ile büyük çabalar harcanmaktadır. İşçi sınıfımıza oluşturan bir kısım yurttaşlara uygulanan bu ırkçı şöven baskılar ve ayırım yapan uygulamalar, işçi sınıfının birliğini ve bütünlüğünü bozmaya yönelik girişimlerdir.

6) Burjuvazinin ırkçı şöven baskılar şeklinde ortaya çıkan ayrıci ve bölücü politikasını yaygınlaştırmak, etkili kılmak ve doğrularak hakkı göstermek için ideolojik planda da önemli çabalar harcanmaktadır. En küçük demokratik talepler ülke bütünlüğünü yönelik düşmanca emeller olarak gösterilmektedir. Haber alma örgütlerinin bu politikayı beslemeye yuvarladığı yalan haberlere ve spekülasyonlara dayalı raporlar, kapalı kapılar ardında uygulanacak baskı yöntemlerinin dayanışma olarak kullanılmaktadır. Bu raporlardan doğulu vatandaşlara karşı düşmanlığın oluşmasına özen gösterilmektedir.

Burjuvazinin ırkçı ideolojileri ve milliyetçi politikalarını da burjuvazinin resmi politikasındaki iki yüzünlüğe cevap verecek tezler geliştirmektedirler. Bunların bir bölümü zora dayanan özümlemeyi doğrulayan teorik gelişmeler yaparken diğer bir bölümü de açıkça ırkçı ayırımı yaparak Doğulu vatandaşlara yönelik düşmanca uygulamaları haklı göstermeye çalışmaktadırlar. Fahrettin Kırzioğlu, Edip Yavuz v.b. tarihçiler Kürtlerin orta asyadan gelen Türkler olduklarını, Kürt dininden sonradan farşca ve arapçanın etkisiyle farklılaşmış olduklarını kanıtlaymaya çalışmışlardır. Nihal Atsız, İsmet Tümtürk ve benzeri ırkçı yazarlar da Doğulu vatandaşlarımızın Türk olduklarını, Türklerle düşman olduklarını ve ülkedeki tüm kötülüklerin nedeni olan bir çibani başı oluşturdularını, kurtuluşun ancak bu insanları toptan tasfiyesi ile mümkün olacağını savunmuşlardır.

BURJUVA BÖLÜCÜLÜĞÜNÜN SONUÇLARI

Doğu halkına yönelik ırkçı şöven

SOSYALİZMİ AMAÇLAYAN İŞÇİ SINIFI SİYASAL HAREKETİ, HER ÇEŞİT SÖMÜRÜ VE BASKIYA KARŞI OLDUĞU GİBİ, BURJUVAZİNİN İRKÇİ MİLLET ANLAYIŞININ NEDEN OLDUĞU BASKILARA VE BÖLÜCÜ UYGULAMALARA KARŞI DA MÜCADELE VERMEYİ BİR GÖREV BİLİR. BÖYLE BİR MÜCADELE ANLAYIŞI İŞÇİ SINIFININ KURTULUŞUNUN VE ULUSLARARASI SOSYALİST HAREKETİN BAŞARISIZLIĞININ TEMEL KOŞULUDUR.

ZORBALIĞA VE BASKIYA DAYANAN BURJUVA MİLLİYETÇİLİĞİNE KARŞI, DOĞULU EMEKÇİLER TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI İLE BÖTÖNLEŞEREK BAĞIMSIZLIK, DEMOKRASİ VE SOSYALİZM MÜCADELESİNE KATILMALI, İNANÇLI, GÖNÜLLÜ VE ONURLU BİR BÖLÜĞÜN SAĞLANMASI İÇİN, İŞÇİ SINIFI 'ENTERNASYONALİZMİNİN BİR GEREĞİ OLAN, HALKIN KENDİ KADERİNİ GELECEKTE SERBESTCE TAYIN ETME DEMOKRATİK KURALLARININ ÖDÜNSÜZ ŞEKLİNDE UYGULANACAĞI İNANCININ YERLEŞTİRİLMESİ İÇİN TÜM ÇABALAR HARCANMALIDIR.

baskılara beliren burjuvazinin bölücü politikası iki önemli sonuç doğurmaktadır:

1- Bir yandan emekçi halkta ve özellikle aydın küçük burjuvazide Doğu'da yaşayan kürt halkına karşı husumet ve düşmanlığın oluşmasına ve yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Bu da burjuvazinin egemenliğini ve sömürü düzenini sürdürmesine ve bölücü politikasını rahatlıkla yürütmesine önemli bir destek sağlamaktadır.

2- Diğer yandan burjuvazinin bölücü politikası, ülke çapında yaygınlaştırdığı ırkçı değer yargılarına karşı Doğuda aydın ve şehitli küçük burjuva kesimlerinde bir psikolojik vaziyet ahs, bir davranış eğilimi biçiminde sınıfsal temelden yoksun bir muhalefetin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu kesim Doğu'daki sömürüyü, baskıyı ve ayrıci politikayı tek nedene, etnik farklılıklara bağlamaktadır. "Ayrıci bir yurttaş kategorisiymiş gibi muamele görme, ana dili başka olduğu için suçlama, horlanma ve dilini serbestçe kullanamama durumu gerilgin, sömürünün ve her çeşit baskının belirleyici nedeni olarak gösterilmektedir. (Behice Boran, Türkiye'de Sosyalizmin Sorunları, 1. baskı s.197)

Oysa bölücü politikanın sorumlusu siyasal iktidarların arkasındaki tüm egemen sınıflar, bütünüyle burjuvazidir. Doğulu ve Batılı egemen sınıflar politik, ekonomik ve sosyal bakımından bütünlüğe gerek sömürü düzeninin sürdürülmesi amacı ile politik ve ideolojik mücadele biçimlerinin tüm araç ve yöntemlerini birlikte uygulamaktadırlar.

Gerçekten ırkçı şöven baskılar ve ayırıcı uygulamalar biçiminde yürütülen burjuva bölücülüğü ülke bütününde burjuvazinin sömürü düzenini sürdürmeye ve

egemenliğini pekiştirmeye yaradığı kadar, doğuda ağılık düzenini de güçlendirmekte ve etkili kılmaktadır. Bundan ötürü burjuvazinin bölücü uygulamaları karşı yürütülecek mücadele Türkiye'de genel demokrasi mücadelesinden soyutlanamaz. Türkiye İşçi Sınıfı siyasal hareketinin öncülüğünde tüm batılı ve doğulu emekçilerin birlikte emperyalizme, kapitalizme ve feodal gericiğe karşı yürütülecekleri bağımsızlık-demokrasi ve sosyalizm mücadelesini başarıya ulaştırmasıyla ırkçı şöven baskılar şeklinde ortaya çıkan burjuva bölücülüğü son bulacaktır. İşçi ve emekçi sınıfların bütünlüğü bozucu davranışlar burjuvazinin bölücü politikasının sürdürülmesinden başka sonuç vermez.

BURJUVA BÖLÜCÜLÜĞÜ KARŞISINDA TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI SİYASAL HAREKETİNİN GÖREVLERİ

Sosyalizmi amaçlayan işçi sınıfı siyasal hareketi her çeşit sömürü ve baskıya karşı olduğu gibi, burjuvazinin ırkçı millet anlayışının neden olduğu baskılara ve bölücü uygulamalara karşı da mücadele vermesi bir görev bilir. Böyle bir mücadele anlayışı işçi sınıfının kuruluşu ve uluslararası sosyalist hareketin başarısının temel koşuludur. Kaldı ki, Türkiye'de burjuvazinin Doğulu vatandaşlarımızı hedef alan ırkçı şöven baskıları, Doğu'nun işçi ve emekçi yığınlarının en ağır biçimde ezen ve sömüren bir politikayla birlikte Türkiye İşçi Sınıfının ekonomik ve politik mücadelesini zedelemek için de kullandığı bir araçtır.

İşçi sınıfımızın bilinçlenmesi ve kendisini işçi sınıfı olma sürecinde burjuva milliyetçiliğinin tüm kötülüklerini, doğulu yurttaşları hedef alan bölücü uygulamalarını ve bunların sömürü düzenini sürdürmede nasıl bir araç olarak kullandığını öğrenmesi zorunludur. Burjuvaziyi karşı mücadelede işçi ve emekçi sınıfların birliğini, doğulu emekçilerin de işçi sınıfı mücadelesine ekleni etrafında toplunmasını sağlamak da, bu alanda saplanacak sağlam ve tutarlı bir stratejiye bağlıdır.

Burjuvazinin bölücü politikasına karşı, günümüzde başlıca görevler şöylece sıralanabilir.

1- Doğuda yaşayan vatandaşlarımızın burjuva bölücülüğünün baskılarına karşı yürüttükleri demokratik mücadelesinin, Türkiye İşçi Sınıfı ve ilerici güçlerinin bağımsızlık-demokrasi ve sosyalizm için yürüttükleri büyüyen hareketin bütünlüğünü bir parçası olarak sürdürülmesi zorunludur. Aksi halde doğulu vatandaşlarımızın bölücü, ırkçı şöven baskılarından kurtulması mümkün olmadığı gibi, Türkiye İşçi sınıfı hareketi de önemli bir destekten yoksun kalacaktır.

Bu zorunluluğu işçi ve emekçi sınıflara bilmadan anlatmak, doğulu emekçileri de buna inandırmak için işçi sınıfı enternasyonalizminin ödünsüz şekilde hayata geçirilmesini kararlılığını göstermek,

2- Burjuvazinin ve burjuva iktidarlarının Doğulu vatandaşlarımızın anyasal haklarına saygılı olması, tüm yasaları ayırım gözetmeden, eşit, adaletil ve hakkaniyete uygun biçimde uygulanması için aralıksız bir mücadele vermek, gereklidir.

Unutmamak gerekir ki demokrasi mücadelesinin temel koşulu yasalarla sağlanan hakların kullanılabilmesi ve bunların eksiksiz bir biçimde yaşama geçmesinin sağlanmasıdır.

3- Doğu'nun ekonomik ve sosyal bakımdan geri kalmışlığını nedenleriyle birlikte sergileyerek, kalkınması için, alt yapı yatırımları, sanayi yatırımları, eğitim, sağlık v.b. alanlarda gerekli önlemlerin alınması amacı ile aralıksız bir mücadele vermek,

4- Vatandaşların dilleri ve inançları üzerine yapılan baskıları mahkum etmek, kendisi dillerini serbestçe konuşup uygulamaları sergileyerek bunlara karşı mücadele etmek,

5- Her ne görünüm altında olursa olsun zora dayalı tüm özümleme girişimlerini mahkum ederek, anyasaya ayırıcılarını sergileyerek, bunlara karşı ödünsüz bir mücadele vermek.

6- Doğulu vatandaşların kuşku altında tutulmasını, düşmanca emellerle sahip bir yurttaş kategorisiymiş gibi muamele görmelerini ve bunu ima edecek tezi, resmi, ya da gayri resmi girişim ve davranışlara karşı etkin biçimde mücadele vermek,

7- Çalışma hayatında doğulu yurttaşlara farklı biçimde davranılması, işçi sınıfının birliğini ve bütünlüğünü bozma amaçlıyan ırkçı ayırmaları sergileyerek mahkum etmek, işçi sınıfının bu konuda uyanık davranması için, ideolojik yetkinliği sağlamak, her türlü şartlanmaya karşı amansız bir mücadele vermek,

8- Doğulu emekçilerin horlanmasına, hakaret görmesine, ikinci sınıf vatandaşlık durumunda muamele görmelerine karşı çıkmak, geliştirilen ideolojik saldırı araçlarını etkisiz kılmak önlemleri almak, kardeşliği ve birliği savunarak emekçi vatandaşlar arasında oluşması muhtemel düşmanlıkları ortadan kaldıracak etkin bir mücadele vermek,

9- Doğulu emekçileri ezen, demokratik gelişmeyi engelleyen feodal gericiğin temsilcisi ağılık düzenini etkisiz kılmak ve geniş köylü kitlelerinin az da olsa ekonomik yaşam düzeylerini yükseltecek köklü bir toprak reformu için aralıksız ve etkin bir mücadele vermek,

10- Ulusal beniciliği ve ulusal soyutlanmayı ön planda tutan küçük burjuva milliyetçi akımlarına karşı etkin bir ideolojik mücadele vererek işçi ve emekçi sınıfların saflarında işçi sınıfı enternasyonalizmini etkili kılmak,

11- Zorbaliğın ve baskıya dayanan burjuva milliyetçiliğine karşı, doğulu emekçilerin Türkiye İşçi sınıfı ile bütünlüğe bağımsızlık-demokrasi ve sosyalizm mücadelesine katılmaları, inançlı, gönüllü ve onurlu bir birliğin sağlanması için, işçi sınıfı enternasyonalizminin bir gereği olan, halkın kendi kaderini gelecekte serbestçe tayin etme demokratik kurulumun ödünsüz şekilde uygulanacağı inancını yerleştirmek amacı ile tüm çabaları harcamak.

Türkiye İşçi Sınıfı Siyasal Hareketinin Görevleridir.

Gerçekten tam bağımsız, her türlü sömürün son bulduğu, kalkınmış, muhterem bir Türkiye'nin kurulması, onur kırıcı bölücü uygulamaların son bulması ancak Türkiye İşçi sınıfının iktidarı, sosyalist iktidara geçmesiyle mümkündür.

Yasasın Doğulu ve Batılı emekçilerin birliği!
Yasasın işçi sınıfının bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi!

BURJUVAZİ NASIL BİR PLAN İSTİYOR

GALİP TEKİN

TOSİAD'A GÖRE DÖRDÜNCÜ BEŞ YILLIK PLAN "GEÇMİŞ OÇ PLANA BENZER BİÇİMDE RAHAT BİR EKONOMİK DÜZEN VAAD ETMEYEBİLİR. TERSİNE DİSİPLİN GEREKTİRİR." 12 MART SONRASININ 3. PLAN DÖNEMİNİN BİLE "RAHAT" OLARAK NİTELİNMESİ SERMAYENİN HAZIRLADIĞI PROGRAMIN EMEKÇİLERİ BİR "BASKI VE ZOR DÖNEM"NE SÖRÜKLEMELİ İSTEDİĞİNİ GÖSTERİYOR.

Türkiye'nin 1963'den bu yana ekonomik ve toplumsal kalkınmasını plâna bağladığı söylenir. Nitekim o günden bu güne üç plân dönemi yaşanmıştır. Ancak, ilginçtir ki, bu dönemlerin ortak özelliği ekonominin "plânlar" işleyisi olmuştur. Plân özel kesim için "yol gösterici", kamu kesimi için ise "emredici, bağlayıcı"dır. Oysa plân hedeflerinden en büyük sapmalar kamu kesiminde görülmüştür. Başka bir deyişle, plânlar özel kesim bir yana, kamu kesimini yönlendirmede bile başarısız kalmışlardır. Beş yıllık plânların ve yıllık programların varlığına karşın ekonomi kendiliğinden gelişmesini, kuşkusuz kapitalizmin gelişme yasalarına uygun bir biçimde, sürdürülmüştür. Bu durum, kapitalizmin doğasını, niteliklerini ve anlamlı bir planlamanın önkoşullarını bilenler için şaşırtıcı bir sonuç değildir. Çünkü kapitalist bir ekonomide plânda yer alan amaç ve politikalar, egemen sınıfların çıkarları ve kapitalizmin oyun kuralları ile uyumlu oldukları ölçüde gerçekleştirilebilir. Bu durumda, burjuvazinin planlamasının önkoşullarını bilenler için şaşırtıcı bir sonuç değildir. Çünkü kapitalist bir ekonomide plânda yer alan amaç ve politikalar, egemen sınıfların çıkarları ve kapitalizmin oyun kuralları ile uyumlu oldukları ölçüde gerçekleştirilebilir. Bu durumda, burjuvazinin planlamasının önkoşullarını bilenler için şaşırtıcı bir sonuç değildir.

Geçtiğimiz hafta sonunda yapılan bir dizi toplantıda toplumun çeşitli kesimlerinin temsilcilerine sunulan Dördüncü Beş Yıllık Plân taslağı da bu açıdan kendinden ötekilerden çok farklı bir nitelik taşıyor. Çünkü, etkili bir plânlaşma mekanizmasının kurulması için gerekli yapısal ve kurumsal düzenlemeler için bu taslağına yer aldığını söylemek çok güç. Üstelik, burada söz konusu olan siyasal iktidarın çok plâncılar terahit ve görüşlerini yanastan bir taslağı. Oysa, büyük ölçüde burjuvazinin ekonomi programını uyguladığı artık açık seçik ortaya çıkan bugünkü iktidarın, önümüzdeki plân döneminde aam kesimlerin, plânlanmadan çok burjuvazinin ve özellikle sanayi burjuvazinin çıkar ve istekleri olacağı söylenebilir. Bu nedenle, plân taslağına toplantılarda ve başka yerlerde burjuvazinin temsilcileri tarafından açıklanan görüşler büyük bir önem taşımaktadır. Bu görüşler tüm emekçi kitleler açısından daha da bir önemlidir. Çünkü, burjuvazinin eylem programının başarısızlığı ugratılması, onun ne istediğinin bilinmesine ve bu konuda aktif ve etkili bir mücadele verilmesine bağlıdır.

Aşağıda ayrıntılı olarak gösterileceği gibi, burjuvazinin önümüzdeki beş yıllık dönem için hazırladığı program, emekçileri bir "baskı ve zor dönem"nin beklediğini göstermektedir. Örneğin, tekelci sermayenin örgütlediği TOSİAD'ın 18 Ağustos 1978 tarihli Oylaylara Bakış bülteninde aynı şekilde deniyor:

Dördüncü Beş Yıllık Plân "geçmiş üç plâna benzer biçimde rahat" bir ekonomik düzen vaad etmeye bilirdi. Tersine disiplin gerektirir. Ancak böyle bir disiplin "Türk ekonomisinin varlığını sürdürülebilir" sanını verecektir."

12 Mart sonrasının Öncü Beş Yıllık Plân döneminin bile rahat olarak nitelenmesi, bu dö-

nemdeki reel ücret gerilemeleri de gözönünde tutulduğunda, önümüzdeki dönemde disiplinli kriterden isteneceğini açıkça ortaya koymaktadır. Üstelik bu disiplin, "Türk ekonomisinin varlığını sürdürülebilir" adına istenmektedir. Bunun da Türkiye burjuvazinin varlığını sürdürdürebilmesi anlamına geldiği açıktır. Bu konuya açıklık getirmek için burjuvazinin plâna ilişkin görüşlerini daha ayrıntılı düzeyde incelemek yarar var.

PLANLAMANIN VE BURJUVAZİNİN GELİŞME STRATEJİLERİ

Devlet Plânlama Teşkilâtının Dördüncü Beş Yıllık Plân taslağında yılda ortalama % 8'lik büyüme hızı öngörülmüştür. Bu hız ulaşmak için, esas olarak, ara ve yatırım mallarına ağırlık veren ve ihracata dönük bir sanayileşme stratejisi önerilmiştir. Böyle bir stratejinin uygulanması beş yıllık dönemde 1,5 trilyon aşan yatırımların gerçekleştirilmesi, bunun için de yurtiçi tasarrufların önemli ölçüde artırılması gerektiriyor.

İlginç olan, TOSİAD'ın yukarıda anılan yayınında da hemen hemen aynı stratejinin önerilmiş olmasıdır. Yüzde 8'lik kalkınma hızından, ihracata yönelik sanayileşmeye kadar, DPT stratejisinin pek çok ögesi TOSİAD örneğinde bulmak olanağı var. Oysa, sözü edilen toplantılarda konuşan burjuvazi temsilcilerinin hemen tümü bu stratejiye şu ya da bu biçimde karşı çıktılar. Hemen hepsi % 8'lik kalkınma hızını yetersiz bulup, bunun için gerekli tasarrup oranına ulaşılması gerektiğini vurguladılar. Oysa, DPT taslağında, artan gelirin % 36'sinin tasarrufla ayrılmış öngörüldüğü, TOSİAD örneğinde bu oran %50'yi aşmaktadır. Bu temsilciler, sanayi ürünleri ihracatı için öngörülen yıllık %35 artışı gerçekleştirileceğini ileri sürerken de, aynı öngörünün TOSİAD örneğinde de yer aldığı unutmuş görünüyordular.

BURJUVAZİ NE İSTİYOR?

Bu çelişik durumun altında yatan nedeni görmek için taslağı diğer ögelerine bakmak gerekir. Bu açıdan, DPT taslağında, izlenecek sanayileşme stratejisinin de ağırlığın sanayi ölçülerinde de olsa, kamu kesimine kaydırıl-

masın öngörülmesi önem taşıyor. Bu amaçla gerek toplama, gerek imalat sanayi yatırımları içinde kamu kesimi payının artırılması öngörülmüştür. Oysa, TOSİAD örneğinde kamu kesimi payının düşürülmesi öngörülmüştür. Nitekim, bu durumun bir yansıması sanayi ürünleri ihracatının bileşiminde görülmüştür. DPT ihracatın bileşiminde kamu kesiminin ağırlıklı olduğu kesimlere de öncelik tanırken, TOSİAD örneğinde bu öncelik özel kesime ağırlıklı olduğu sektörlerle tanınmıştır. Örneğin, DPT taslağında göre 1983 yılında tekelci ürünlerinin sanayi ürünleri ihracatı içindeki payı % 4 dolayında iken, TOSİAD örneğinde bu oran % 32'ye yükselmiştir. Bu nedenle ki, Türkiye İhracat Sektörleri Konfederasyonu (TİSK) adına konuşan Refet İbrahimoğlu, "sanayi sektöründe Dördüncü Plân döneminde ara malı ve yatırım malı paylarının artırılması faydalı olacaktır" derken, bu terahit ihracata önemle vurgu yapmaktadır. Ankara Sanayi Odası Başkanı bu istekleri çok açık seçik bir biçimde ortaya koymuştur:

"Biz kamunun özellikle genel gelişmeyi hızlandırıcı adımları yatırımları ve toplumun refahına yönelik eğitim, sağlık gibi sosyal yatırımları ve özel teşebbüsün üretimi için bazı ara malı imalat yatırımlarını yapmasını savunuyoruz. Diğer taraftan, tüketim malı üreten KİT'lerin kâr garantisi verilerek yabancı ülkelerdeki işçilerimize satılması veya özel teşebbüse devredilmesi, buradan sağlanacak fonlarla ekonomide dar boğaz yaratılan adımları yatırımlarını yapmasını öneriyoruz."

Bu karşı çıkmanın altında, ekonomideki yatırılabilecek kaynakların kımın kullanılacağı sorunu yatmaktadır. Çünkü, kamu yatırımlarının artması, vergiler yoluyla yeni finansman kaynakları

bulunmasını zorunlu kılacaktır. Bu kaynakları sağlamak için gelir vergisi gibi dolaylı vergilere başvurulduğunda doğrudan, dolaylı vergilere başvurulduğunda ise, ücretler üzerindeki artırıncı etkisi nedeniyle dolaylı yoldan sanayi burjuvazinin elinde bulunan ya da denetleyebileceği kaynaklar kamuya aktarılmış olacaktır. Kuşkusuz, bu kaynakların bir bölümünün özendirme uygulaması ya da KİT aracılığıyla yeniden sanayi burjuvazine aktarılması sözkonusudur. Ancak, ne olursa olsun, sanayi burjuvazisi, özellikle içinde bulunduğu bunalmış koşulların gözönünde tutularak, denetimli altında tutulmuş kârli iş alanlarının ve kaynakların görelide de olsa azaltılmasına karşın, Aksine bunların artırılmasını çalışmaktadır.

SANAYİ BURJUVAZİSİ GÜDÜMEDE YATIPAL DEĞİŞİM

Açık ki, sanayi burjuvazisi, TOSİAD önerisinde sözü edilen Türkiye ekonomisinde "ciddi bir yapısal değişimin" özel kesim eliyle gerçekleştirilmesini yadırgar. Böyle bir değişimi gerçekleştirmek için, bir yanda kamu kesiminin ağırlığını arttırılmasına, öte yanda da Türkiye'deki gelir dağılımını iyileştirici önlemlere, etkilerine kadar küçük önem olunan, karşı çıkmaktadır. Çünkü, sermayenin sözcüklerine göre, gelir dağılımını iyileştirmesinin getirin tüketim eğilimi görelide yüksek kesimlere de aktarılması demektir. Onlara göre böyle bir politika tasarrufları azaltarak gelişmeyi olumsuz yönde etkileyecektir. Unutmakta oldukları nokta, 1968-73 döneminde Türkiye'de gelir dağılımının bozulmasına karşın tasarruflarının düşmüş bulunmasıdır.

Bununla da yetinmeyen sanayi burjuvazisi, ihracata dönük sanayileşme stratejilerinin bir parçası olarak tüketimin küçülmesini öngörmektedir. Örneğin, TOSİAD önerisinde tarımsal üretim yıldı % 4 dolayında artarken, tarımsal ürün ihracatının yıldı % 20 artması öngörülmüştür. Nitekim, sözkonusu bölgede, "bazi hallerde ihracat olunabilir fazlalığın oluşması, iş piyasasının küçülmesi zorunluluğuna ortaya çıkaracaktır," denmektedir.

Kuşkusuz, bunu gerçekleştirmenin bir yolu çalışanların çalışması ve yaşam koşullarının iyileşmesini engellemek, giderek, emekçi kitlelerin bu alanda verdikleri mücadeleyi geriletmek olacaktır. Bu nedenle, burjuvazinin emekçileri tüm çalışanlara toplu sözleşmeli, grevli sendika hakkı tanımasına karşı çıkarak, bunun "sosyal anarşi" yaratacağını ileri sürmektedir. Yine aynı nedenle, taslağı yer alan ve istidham güvencesi sağlamak amacıyla İş Kanunu'nun 13, 17 ve 24'üncü maddelerinin değiştirilmesi, referandumun yapılması gibi önerilere de karşı çıkmaktadır. Bununla da kalmayıp, sendika sınıflarının işveren tarafından kesilmesinin bir yasal zorunluk olmaksızın çıkarılması, sendika üyeliğinin noterde kazanılması gibi, sendikaların gücünü kırması yönelik istekleri ileri sürmektedir.

Toplumsal Anlaşma'nın özel kesimi de kapsayacak şekilde "fiyat-ücret kısıtlaması" kurulması

GEÇTİĞİMİZ HAFTA SONUNDA, DÖRDÜNCÜ BEŞ YILLIK PLAN TASLAĞININ ÇEŞİTLİ KESİMLERİN TEMSİLCİLERİNE SUNULDUĞU BİR DİZİ TOPLANTIDA, SERMAYE TEMSİLCİLERİ İŞÇİ VE EMEKÇİLER YARARINA OLABİLECEK HER ÖNLEME KARŞI ÇIKTILAR. TÜM CAPLIŞANLARA GREVLİ TOPLU SÖZLEŞMELİ SENDİKAL HAKLAR VERİLMESİNİN "SOSYAL ANARŞİ" YARATACAĞINI ÖNE SÖRDÜLER.

yöndeki istekleri de eklendiğinde, burjuvazinin amacı ortaya çıkmaktadır: Ara ve yatırım mallarında teknoloji açısından dışa bağımlı Türkiye sanayinin ihracata yönelik bir sanayileşme stratejisi izleyebilmesi için, bir yanda yurtiçinden sağladığı gelirleri daha ucuz maltemele öte yanda da ücretleri düşük düzeyde tutması gerekmektedir. Dünya pazarlarında rekabet edilebilirliği buna bağlıdır. Sanayi burjuvazisinin destekleme alımları ile KİT konusundaki eleştirileri buradan kaynaklanmaktadır. Öte yanda, ücretleri düşük tutmanın yolu da sendikaların ekonomik ve politik açından zayıflatılmasından geçmektedir. Nitekim, çalışma ilişkisi istek ve önerilerinin tümü bu ikinci amaca yöneliktir.

SOSYALİZME KARŞI GÜVENCE: AET ÜYELİĞİ

Kuşkusuz, burjuvazi bu konularda sadece kendi gücüne değil, bağımlı olduğu emperyalizm gücünün desteğine de güvenmektedir. Bu nedenle ki, bir yanda ülkeye edaba fazla yabancı sermaye gelmesini işçileri ileri sürerken, Türkiye'nin AET'ye karşı yükümlülüklerini dondurulmasını yolundaki anlamlı plânlaşma önerisine de şiddetle karşı çıkmışlardır. Bu açıdan ele alındığında, TİSK sözcüğünün öyle diler, hiçbir açıklama ya da yorumu gerektirmeyecek kadar açıktır:

"Türkiye'nin AET üyeliği ekonomik olduğu kadar temel bir siyasi tercihtir. Türkiye'nin AET üyeliği ilkesizim bazi dünyandan ve hükümetin rejimden kopmasının en büyük teminatlarından biridir. AET üyeliği yeni ekonomi modelleri yaratmaya girmemizin de en önemli güvencesidir. Türkiye'nin ekonomik geleceği AET ile tam bir sanayi ve teknoloji işbirliği kurmasına ve bu şekilde bitinleşmesine bağlıdır."

GÜNCEL GÖREV: TOPLUMUN DEMOKRATİKLEŞMESİ İÇİN MÜCADELE

Özetleyecek olursak, burjuvazi içinde bulunduğumuz bunalmış çözümlü, emperyalizm ilişkilerini aklıcazırmakta ve emekçi kitleleri üzerindeki baskı ve sömürünü arttırmakta görmektedir. Burjuvazinin bu hesaplarını boşa çıkaracak tek güç, basta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi kitlelerin işçi sınıfı partisinin birliğinde önderliğinde, toplumun demokratikleşmesini yolunda verecekleri mücadeledir. Böyle bir mücadeleden başarılan, önümüzdeki dönem emekçi kitleler açısından geçekten bir "baskı ve zor dönem" olmasın sonucunu doğurabilir.

SIYASAL TERÖR VE EKONOMİK BUNALIM

GENCAY ŞAYLAN

Siddet olayları ya da bir başka deyişle terörizm günümüz dünyasının yaygın ve önde gelen sorunlarından biri haline gelmiştir. Terör, ülkeden ülkeye çeşitli biçimler göstermekte; örneğin, Latin Amerika ülkeleri ya da İran'da devlet eliyle, İtalya, Almanya gibi ülkelerde de daha çok küçük yer altı gruplarının yürütülmektedir. Biçim farklılığı bir yana bırakılacak olursa terörist eylemlerin gelişmiş, gelişmemiş tüm kapitalist toplumlarda uygulanmaya başladığı söylenebilir. Türkiye'de terörün en fazla hüküm sürdüğü ülkeler arasında yer almakta, belki de siyasal cinayetlerin sıklığı açısından en önde gelen ülke olma durumunda bulunmaktadır. Türkiye'de 1970'lere doğru başlayan siyasal cinayetlerin, özellikle MC iktidarları ile birlikte artarak sürdüğü, gözleme dayananak söylenebilir. Bugün Türkiye'nin adeta bir iç savaş durumunda getirmiş bulunan terörün kaynağında faşist hareket bulunmakta; tahrip etme, bombalama, siyasal cinayet, kitle katliamı gibi eylemler büyük çoğunlukla faşist örgütler tarafından yürütülmektedir.

Son yıllarda ülkenin bir normal sorununa haline gelen terörün önlenmesi konusunda ortaya atılan en yaygın görüş, teröre karşı siyasal partiler arasında görüş birliğini sağlamayı kapsamakta ve kamu oyu bu yönde koşturulmasını içermektedir. Terörün "aşın uçlardan" ve küçük bir partinin eylemlerinden kaynaklandığı varsayımına dayanarak bu yaklaşımın gerekçelere uyduğunu söylemek olanaklı değildir. Ülkenin en büyük siyasal partilerinden biri olan AP gerek iktidarda gerek muhalefette siyasi olarak faşist hareket destek vermiş ve özellikle faşistlerin kamu kuruluşları içinde örgütlenmelerini sağlamıştır. Bu açıdan siyasal bakımdan bu büyük partinin sağdan kaynaklanan terör olaylarına karşı bir tavır almaması çok konusunu olmaktadır. Nitekim AP'nin bugünkü yönetici kadrosu burjuva demokrasinin bile yadsınması; gerek kuramda gerek eylemde, emekçi sınıfların siyasal olarak örgütlenmesi mevcut siyasal sistem içinde iktidar için mücadeleye edebildikleri bir sistem yerine faşizmi tercih ettiğini açıkça ortaya koymaktadır. Bugünkü hali ile AP, ancak, işçi sınıfının ideolojisine sahip olan ve onu savunan siyasal akımlara yer vermeyen bir çok partili siyasal sistemi savunmaktadır.

Böylece faşist terör eylemleri ve siyasal sistemi konusunda üzerinde AP, belgini bir konum ortaya koyarken, Türkiye'nin siyasal partilerinden en büyük siyasal partisi olan CHP için durumun karmaşık bir görünüm aldığı söylenebilir. Gerektedir. Bu karmaşıklık içinde durmak ve olguyu her yönü ile açık açık tartışmak zorunlu hale gelmiş sayılabilir.

Siddet olaylarının ve ekonomik bunalmın çok büyük boyutlara varması sonucu 1977 yılı baharında bir hükümet değişikliği olmuş ve II. MC iktidardan uzaklaştırılarak CHP'nin öncülüğünde

yeni bir hükümet kurulmuş. CHP Genel Başkanı da Başbakan olmuştur. Terörü ve ciddi bir olağan haline gelen faşist darbeyi durdurmanın, MC'yi iktidardan düşürüp yeni bir hükümet kurulmasının temel amaç olduğu ifade edilmiş ve büyük halk yığınları yeni iktidarın ülkedeki deşhet ve terörü ortadan kaldıracak umud edilmiştir. Buna karşılık sekinizi aynı dolduran yeni iktidar döneminde terörün ortadan kaldırılması mümkün olmamış, aksine faşist saldırı ve cinayetler dozunu artırmak devam etmiştir. Bu durum karşısında yapılan değerlendirmelerin büyük bir kısmında, faşist örgütlerin CHP'nin başkanı olmak ve tekrar iktidara gelebilmek için yoğun bir saldırı kampanyasına giriştiği, faşist terörü önleyemeyeceğini ve hükümetin büyük ölçüde yitirdiği vurgulanmaktadır. Bu değerlendirmenin birinci kısmı, yani faşistlerin yoğun bir saldırı kampanyasına giriştiği doğru olmakla beraber, bugünkü iktidarın terör nedeni ile çok kötü duruma düştüğü önermesi üzerinde durmak gerekir.

Bir topluma ortaya çıkan siyasal süreç, bilindiği gibi, toplumsal yapının temel kategorileri arasındaki somut ilişkilerin türetilmesiyle oluşur. Tüm siyasal olay ve olgular o anda toplumdaki somut sınıf ilişkilerinden kaynaklanmakta, ona bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Buna göre günümüzün siyasal mücadeleleri biçimi, içeriği ve özü ile somut sınıf ilişkilerinden ve buna ek olarak ülkenin dışı bağlanlıklarından

kaynaklanarak bulunmaktadır. Bu temel nokta göz önüne alınmadan siyasal olaylarla ilgili hiç bir gerçekçi çözümlemeye yapılamayacağı açıktır. Daha basit bir ifade ile belirtmek gerekirse belli bir siyasal iktidarı kullanımı ile ilgili çözümlemelere girmek için önce o iktidar tarafından izlenen ekonomi politikalarını ele almak ve çözümlemeleri bu temel üzerine oturtmak gerekir. Bu nedenle günümüzün CHP iktidarını ile terör olayları arasındaki etkileşimi tartışabilmek için önce yeni iktidarın izlediği ekonomi politikasının özünü ortaya koymak, bunu tartışmak anlamlı olabilir.

Sekizinci ayını dolduran uygulamadan sonra yeni iktidarın izlediği ekonomi politikasının özelliği taşıdığı ileri sürülebilir: (a) Mevcut toplum düzenini ve yapısını kökten değiştirmek için girişimlerin kalkması, mevcut yapının işlevini artırıcı önlemler üzerinde durulması ve her fırsatta büyük iş çevrelerine vermesi teşvik edilmiştir. (b) Türkiye'nin dışı ekonomik ilişkilerinde değişime yerine ekonomi bunaldı ve dar boğazdan çıkmanın yolu olarak batı ile ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, pekiştirilmesi seçilmiştir. (c) Düzen değişikliği propagandası ile işçi ve emekçi kesimlerin çok büyük oranda oyunu almış bulunan ve bugün iktidarda bulunan CHP içinde bulunan ekonomik bunalmın yükünü işçi ve emekçi kesimlere taşıyacak çözümleme-

ler üzerinde durulması, kapitalizmin yasal koşullarına ek olarak bu özellikleri taşıyan bir ekonomi politikasının izlenmesi sonucu bir taraftan enflasyon ve fiyat artışları ile mücadele etmeye olanak sağlanmakta ve hayat pahalılığı giderek artmakta, diğer taraftan batıya daha fazla bağlanmanın sonucu olarak ekonomik durğunluk ve işsizlik giderek artan oranda kendini göstermektedir.

Bugünkü iktidar, ekonomik koşulların geniş emekçi yığınlarını yaşamı üzerinde ağır basması karşın muhalefetsiz bir uygulama olanımsa sahip sayılabilir. Batıyla ekonomik bütünleşmenin sağlanmasıyla, ekonomik bunaldıktan çıkmanın yükünü emekçi kesimlere taşıyılmasının, kapitalizmin koşullarında desteklenmesinin Parlamentoda temsilcisi bulunan siyasal partilerle eşleştirilecek yan yoktur. Başka bir deyişle bugünün iktidarı, ekonomi politikası alanında sağından gelecek ciddi bir muhalefete karşı karşıya bulunmamaktadır. Bu alanda etkin eleştiri ve muhalefet CHP'nin solundan gelebilecek; böyle bir muhalefet, şimdiye kadar düzen değişikliği sloganı ile işçi ve emekçilerin büyük ölçüde oyunu almış CHP üzerinde çok etkili olabilecektir. Bunun doğal sonucu, işçi ve emekçilerin kendi siyasal örgütlerine yönelmeleri olacaktır; söylenebilir. İşte bu noktada siyasal terörün CHP iktidarı için bazı işlevsel yönleri ortaya çıkmaktadır. Bunlar kısaca

şöyle özetlenebilir:

(a) Faşist saldırılar ve terör, kendisine tepki olarak özellikle gençlik içinde kimi grupları aynı metodlarla mücadele etmekte, ya da bu tür mücadelede sokmakta ve bu eylemler demokratik güçlere karşı kullanılmaktadır. Diğer yandan kitlelerin CHP ya da MC ikidarı karşısında birakarak ister istemez CHP'nin peşine takılma zorunda kalacakları varsayılmaktadır. Böylece soldan gelecek muhalefetin etkinliğinin kırılacağı heptanmaktadır. Nitekim sayın Başbakan partisinin Küçük Kurultayında, geçen hafta yaptığı bir konuşmada kendilerinin solundaki partilerin ancak yüzde biyroyu oluşturduğunu ileri sürerek sola değil, sağa açılacaklarını vurgulamıştır.

(b) Siyasal cinayetler ve çatışmalar sürekli olarak ön planda bulunmakta ve buna bağlı olarak ekonomik sorunların tartışılması ikinci planda kalmaktadır.

(c) Terör sağ içinde de çatışmalara neden olmakta, bugüne kadar AP içinde yer alan liberal kesimlerin partiden kopup CHP'ye yanama eğilimleri gösterdikleri söylenebilir.

Görüldüğü gibi, kendisinin anti-faşist olması karşın faşist saldırılardan kaynaklanan terörün CHP için bazı işlevsel yönleri taşıdığı ileri sürülmektedir. Bir bakıma bu işlevsellik, CHP'nin faşist hareket üzerine gitmesinde bir takım duraksamaları yol açtığı düşünülebilir. Ama unutulmaması gereken nokta bu işlevsellik ancak kısa vade için geçerli olabileceğidir. Buna ek olarak teröre güçlenen ve güçlendikçe terörün dozunu artıran faşizmin iktidara geldikten sonra sosyal demokratlar sosyalistler arasında bir ayrım yapmadığını tarih bize göstermektedir.

Yeni Yurtlar Yönetmeliği İLERİCİ ÖĞRENCİLER CEZALANDIRILIYOR

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Kurulu geçen hafta toplandı. Toplantıda Yurt İdare ve İşletme Yönetmeliğinin bazı maddelerinde değişiklik yapıldı. Yapılan yönetmelik değişikliğinin Resmi Gazetede yayınlanan yürürlüğe girmesinden hemen sonrasayrılarda "yaz tatilinin" başladığı ve belirlenen tarihe kadar yurtların kapalı kalacağı açıklandı. Böylelikle Yurt-Kur'a bağlı yurtlar geçen hafta boşaltıldı. Başında ise yurtların boşaltılması dışında yapılan yönetmelik değişikliği hakkında bir haber yayınlanmadı. "Anarşinin kaynağı olarak yurtları gören çevrelerde ise bu uygulama hoşnuttu yarattı. Hatta daha da ötesi faşistlere vurulan bir darbe olarak da nitelendi.

Yurt İdare ve İşletme Yönetmeliğinin değiştirilen 18. maddesi incelendiğinde yapılan işin faşist hareket bir darbe vermek olmadığa ortaya çıkıyor. Daha önce birçok örneğine rastlandığı gibi son yönetmelik değişikliğinde "anarşinin önlenmesi" maskesi altında anti demokratik uygulamaları

meşrulaştırmak olarak nitelenebilir.

18. maddede şu hükümler yer alıyor:

"Her yeni dönem başında yeni başbakan öğrenciler ile eski dönem veya dönemlerde yurtta kalmış öğrencilerden yeni talepte bulunanlar, Kurum Yönetim Kurulunca saptanacak Kayıt-Kabul ve Değerlendirme Yönergesinde öngörülen esaslar içinde tek bir listede sıralanır ve bu listedeki sıraya göre yurtlara kabul edilirler.

Universite, Akademiler ve Yüksek Okullarda öğrenci olupta sömestir ve sene kaybetmiş öğrenciler o dönem değerlendirilmeye sırasına giremezler. Ancak devam ettikleri öğrenim kurumunda bir yıldan fazla süre kaybetmiş olanlar bir daha hiç bir şekilde yurda kabul edilmezler."

Zaten anti-demokratik bir çok hükümde oldu olan yurt yönetmeliği bu maddeyle ilyice baskıcı bir nitelik kazanmış olmaktadır. Bu değişiklikle "anarşinin önlenmesi"nin amaçlandığı ileri sürülmektedir. Diğer bir deyişle "saldırı üleri" durumunda bulunan yurtların

temizlenmesi amaçlanmaktadır. Gerçekten de bu güne değin birçok yurdun faşistlere birer saldırı üssü olarak kullanıldığı bilinmektedir. Ancak bu yurtlarda Yurt İdare ve İşletme Yönetmeliğine uymayan, hatta öğrencilikle uzaktan yakından ilişkili bulunmayan kişiler olduğu, fakat haklarında ciddi hiçbir işlem yapılmadığı da bilinmektedir. CHP hükümetinin faşist harekete karşı çekimser tutumunun en somut göstergesi saldırı üssü olarak kullanılan yurtlar için tutarı hiçbir girişimle bulunulması olmuştur. Sonuçta ise bir çok alanda olduğu gibi "anarşinin önleme" adı altındaki anti-demokratik girişimler yurtlarla ilgili hükümet politikasına yansımıştır.

Anti-demokratik yönetmelik maddelerini uygulamaya sokarak "faşizme karşı mücadele"nin geri tepecek olan bir silah olduğu bilinmelidir. Aslında bakılırsa bu silah ilericiler demokrat öğrencilere çevrilmişdir. Birçok ilericiler öğrencinin faşist saldırılar yüzünden okula devam edemediği ve derslere giremediği bilinmektedir. Doğal olarak ta sınıfta kalma ve

derslerde başarısızlık berabere gelmektedir. Bu şartlar altında uygulamaya sokulan Yurt yönetmeliği faşist saldırıların hedefi durumunda öğrencileri cezalandırıyor.

"Anarşinin önleme" maskesi altında Millî Eğitim Bakanlığında bağlı yüksek okulların disiplin yönetmeliğinin MC döneminde bile görülmüş düzeyde anti-demokratik hükümlerle doldurulmasıyla başlayan uygulamalara yurt yönetmeliğindeki bu son değişiklikle artan ölçülerde devam edeceği gözlenmektedir. Bu anlayışın sonuçta üniversite ve yüksek okulları birer kapalı cezavine çevirmeye kadar varacağı açıktır. Ne adına yapılsa yapısın bu tür anti-demokratik uygulamalara karşı çıkmak ancak sergilemek zorunlu olarak yerini getirilmemesi gereken bir görev durumundadır. MC döneminde bile uygulamaya sokulması cesaret edilemeyen hükümetlerin CHP hükümeti dönemi birer gerçekleştiren olmasın demokrasinin mücadelesinde mücadele ve çekişmeye yer almayacağı gözler önüne sermektedir.

Geceyarısı ekspresi

BİR ULUSUN HALKINA KÜFREDİLMESİNİ HİÇ KİMSE HOŞ GÖRMEZ. NE VAR KI, ŞU YA DA BU KİŞİNİN, BİR ULUSUN HALKINA KÜFREDİLMESİNİ HAKLI GÖSTEREBİLİR. MALZEMELERİ NASIL BULDUĞUNU, BU MALZEMELERİN KİMLER TARAFINDAN NASIL SAĞLANDIĞINI DA DÜŞÜNMEK GEREKİR. TÜRKİYE'İN HAPİSHANELERİNDEKİ İNSANLIK DIŞI KOŞULLARI SORDUREN YA DA BU KOŞULLARA GÖZ YUMANLAR, BU KOŞULLARIN SOVENİZM MALZEMESİ YAPILMASINI, KENDİ SORUMLULUKLARINI ÖRTBAS ETMEK İÇİN KULLANILANLAR. KULLANIYORLARSA, KENDİLERİ DE KARŞIT BİR SOVENİZMİN TAM İÇİNDELER.

ORHAN KURMUŞ

YA FİLMİ GÖRMEDİNİZ YA DA HAPSE GİRMEDİNİZ

Sinemayla ilgili arastırma film seyretmekten ve çocukların filmi çekmekten ileri geçmeyen bir kişinin gerek Türkiye'de gerekse bazı Avrupa ülkelerinde üzerinde çok şey söylenen ve yazılan bir film hakkında yazı yazmaya kalkarsa "çizmeyi aşmak" diye nitelendirilebilir. Bu yazıdaki amacım "Geceyarısı Ekspresi" adlı filmin kapsamı bir eleştirisini yapmaya çalışmak olsaydı bu nitelendirme doğru olabilirdi. Ama günlük gazetelerde bu filmle ilgili olarak yazılanların filmin sanat yönünden bir eleştirisi değil. Üzerinde ısrarla durulan konular, filmin sanat değeri, mesajı, görüntü ustalığı, seyredende uyandırdığı duygular vs. vs. değil de filmin Türkiye ve Türklik düşmanlığı olduğu noktası. Garip bir ki film hakkında bu yargıya varan sinema eleştiricilerimiz filmi görmediklerini rahatlıkla söyleyebilirler. Film hakkında bildikleri tek şey filmi gören dostlarının onlara anlattıkları ve yabancı basın organlarında film hakkında yazılan yazılardır. Bu eleştiriciler filme temel olan kitabı okuyup okumadıklarını belirtiyorlar. Filmi görmeden, kitabı okumadan böylesine kesin bir yargıya nasıl vardıklarını anlamak benim gibi sinema eleştiricilerine uzaktan yakından bulamamış birisi için olanaksız. Ama belki de böyle şeyler olabilir.

Hem kitabı okumuş hem de filmi görmüş bir kişi olarak "çizmeyi aşmak" pahasına da olsa birşeyler söylemek istiyorum. Önce sunu bilmek gerekir ki kitap ile film birbirlerinden çok farklı. Kitapın anlatımlarını küçük bir bölümlü filmde yer almış. Hapise koşulları, pislik, eşedahlık, eşinsellik konuları kitapta yazıldığı gibi filme aktarılabilir. Film bu durumuyla Türkiye ve Türklik düşmanı diye nitelendiren eleştiriciler korkarım ki o zaman filmi yapan ve gösteren ülkelere savaş açmayı da en azından bu ülkelerle diplomatik ilişkileri kesmeyi önerirler.

Kitaptaki bazı şeyler filmde değiştirilmiş. Örneğin, hapisneden kaçış bölümü filmde belki de filmin genel gödişine uygun olsun diye tımanyle değişti. Eşinsellik konusunu ise filmin sonundaki ırza geçme girişimi dışında hamamda bir öpüşme sahnesine indirgenmiş. Kitap ve film arasındaki farklılıklar uzun uzun anlatılabilir ve yetkili bir kişi tarafından gerçekleştirildiği gibi eleştirilebilir. Benim böyle bir amacım yok, yapabileceğimi de sanmıyorum.

DAYANABİLSENİZ SEYREDİN

Filmi Londra'da gördüm. Başlama saatından epey önce sinemaya gittiğim halde ancak en ön sırada yer bulabildim. Başka bir gün gördüğüm ve tam yerli tane Oskar ödüllü olmuş olan "Yıldız Şaşakları" adlı filmin gösterildiği salonun yardım çoğu ise boştu. "Geceyarısı Ekspresi"nin bir kaç sinemada birden oynamasına karşın, bu çok Oskarlı filmde daha çok ilgi görmesi,

üzerinde düşünülmesi gereken bir nokta. İki filmi karıştırdığım zaman şu sonuca vardım: "Yıldız Şaşakları" filmi, güzel prensesi ve ülkesini zalim düşmanlardan kurtaran yakışıklı ve yoksul bir prensin kahramanlıkları üzerine kurulmuş bilim-kurgusal bir çocuk öyküsü. O denli usulca (ve masraflı) bir biçimde görüntülenmiş ki izleyici filmi başından sonuna dek nerdeyse nefes bile almadan yutulmasına izliyor. Görüntü aldatmacaları, ses düzeni, inanılmaz bir teknolojinin ürünleri insanı sarıp sarmalıyor. Ama film bütçe de sinemadan çıktığı zaman belleğinizde pek bir şey kalmıyor, filmin etkisinden kaçacak kurtulabilirsiniz.

"Geceyarısı Ekspresi" öyle değil. Eğer dayanıp sonuna dek salonda kalabilerseniz (ki bir çok kişi bunu başaramadığı sinemadan çıktığınız zaman sinerjilerinizi kopma derecesine kadar gerilmiş çelik bir tel gibi olduğunuz sanıyorsunuz. Bazı sahneler bir türlü gözünüzün önünden gitmiyor. Türkiye hapishanelerindeki koşulları ilk elden bilmeden bile bir şeyler bilen bir kişi olan ben böylesine etkilenen ve sahnelerle kimbilir "centimlen" İngilizleri nasıl etkilemişlerdir? Örneğin, filmde iki falaka sahnesi var. Birincisinde filmin kahramanı Hayes, ikincisinde hapisnede müdürü Hamido'nun çocuklarının ayakbağlarını çaldıkları gerekçesiyle sübyan koşuşundan açış çocuk falakaya yatırılıyorlar. Böyle bir olayın Türkiye'de hapishanelerde, karakollarda olağan olduğunu bildiğim halde çıplak kadınların inen her soppedirildim, yerimden sıçradım. Görüntü açış, dayak yiyenlerin ve dayak atanların yüzlerindeki acı, nefret, sadistlik anlatımı çok ustacaydı. Böyle bir sahneyi Türkiye ve Türklik düşmanlığı diye nitelenebilmek için bunun gerçek olmadığını kanıtlamak gerek, ama bunu yapacak sinema eleştiricisi bulunabileceğini sanmıyorum. Falaka sahnelerinde izleyicileri tepkilerini çığlık atarak, küfrederek, daha yufka yüreklerle de fenalık gerektirecek belirttiler.

Bir başka sahnede Hayes, arkadaşına iftira atan Rifka adlı mahkumun, uzun ve vahşice bir dövüşten sonra, gözünü çıkardı ve ısrakarak diğini kopardı. İzleyiciler arasında kusanlar, bayılanlar oldu. Kana bulmuş ağzından Rifka'nın dili sarıkan Hayes'in görünümü gerçekten tüyler ürpertiydi.

BİR ULUSUN HALKINA KÜFREDİLMESİ HOŞ GÖRÜLEMEZ AMA

Sinema eleştiricilerimizin en çok tepki gösterdiği şey Hayes'in Türklerle küfredmesi. Filmde Hayes kelimesi kelimesine şunları söylüyor: "Öyle domuz bir ulusunuz ki domuz yemediğinizize şaşmamak gerekir" ve "sizden de, ülkenizden de, halkınızdan da nefret ediyordum." Her ikisi de arka arkaya söylenenmiş şeyler. Birincisi açıkça küfür. Ama

hangi koşullarda söylendiğine de bakmak gerek. Avukatlardan aldatılan ve sahte umutlarla avutulan Hayes, hapisten çıkmasına bir ay kala hakkındaki hüküm Yargıtay tarafından bozulup yeni yargılama sonucunda otuz yıl hüküm giyince söylüyor bu sözleri. Kuşkusuz halkına küfredilmesi kimsenin hoşgöreceği bir şey değildir; Ama, diğer taraftan, çok yabancısı olduğu insanlık dışı koşullar altında dört yıl aşkın bir süre yaşayan ve bu koşullardan kurtulmasına yalnız bir ay kaldığı insanın bir kişiyi daha 26 yıl aynı şeyleri göğüslemek zorunda kalacağını öğrenince gösterebileceği tepkiyi de düşünmek gerekir. Hayes'in tepkisi yanlış yönlendirilmiş bir tepkidir. Otuz yıl hapis cezası yemesinde ulusumuzun suçu yoktur. Hayes'in böyle bir ceza; kuzu kuzu, sessizce kabul etmesi düşünülmemeyecik göre kime veya neye karşı tepki göstermelidir? Bu sorunun yanıtlanmasını sinema eleştiricilerimize bırakıyorum.

Filmin sonunda Hayes kendisini hastaneyeye göndermesi için hapisnede müdürü Hamido'ya rüşvet verir. Hastaneden kaçmayı tasarlamaktadır. Hamido parayı ari fakat Hayes'i aldatır ve hastaneyeye gönderir. Hayes'e tecavüz etmeye kalkışır. Hayes de Hamido'yu öldürür ve üniformasını giyerek elini kolunu sallaya sallaya hapisneden çıkar gider. Böyle bir sahneyi de Türkiye ve Türklik düşmanı diye nitelenebilmek için Türkiye hapishanelerinden eşinsellik ilişkilerinin olmadığını kanıtlamak gerekir.

Üzerinde durulan bir başka nokta filmde "Rum ve Ermeği parmağı" olduğuydu. Filmin yapımcısı Rum veya Ermenilerin herhangi bir katkısı olup olmadığını bilmiyorum. Filmde Türk rolü oynayan ve Türkçe konuşanların tümünün ise Rum ve Ermeni oldukları oyuncu listesine bakınca anlaşılıyor. Bu oyuncuların bazıları, örneğin savcı, son derece güzel Türkçe konuşabiliyor ama bazıları'nın ne söylediklerini anlamak olanagi yok. Örneğin Hayes'i yargılayan yargıç kelcepe yerine "manaklı" diyecek kadar Türkçe'den habersiz.

YA ÖTEKİ FİLMLER?

Yanımda oturan bir İngiliz genç Türkiye diyaloglara gösterdiğim tepkiden dolayı film bitince Türk olup olmadığını sordu ve konuşmaya başladı. Film hakkında ne düşündüğümü sordum. "Türk hapishanelerindeki koşulların bundan daha kötü olduğunu biliyorum" dedi. Bu yargıya nasıl ulaştığını sorduğumda da 1973 yılında ITV-Granada televizyonunun yaptığı "Türkiye'de İşkence" adlı filmi gördüğünü söyledi ve aynı yıl bir İngiliz tarafından yazılan aynı konulu bir kitabı okuduğunu da ekledi.

Gavin Macfadyen'in yaptığı bu filmde 12 Mart faşizminin zindanlarında işkence gören işçiler, öğrenciler ve aydınlar baslarından geçenleri anlatıyor.

Bu film ve Jane Cousins'ın yazdığı kitap İngiltere'de böylesine yankı uyandırmıştı ki Avam Kamarası'nda Dışişleri Bakanına bu konuda sözü bir soru yöneltmiş ve işkence konusu bazı İngiliz, Hollanda ve Norveçli milletvekillerinin tarafından Avrupa Konseyi'ne kadar götürülmüştü.

"Geceyarısı Ekspresi"nde anlatılan olaylar 1970-1974 yılları arasında geçiyor. Yani, büyük bir bölümü 12 Mart faşizmi sırasında geçiyor olayların. Filmin yapımcısının hapisnede koşullarını bu denli usulca incelemesinin 12 Mart faşizmini teşhirciye amacına yönelik olduğunu sanıyorum. Hatta yapımcının Türkiye'nin böyle karanlık bir dönem geçirdiğini bildiğini de sanıyorum. (Ne garip bir ki Londra'daki Türkiye Büyükelçiliği bir bildiri yayınlarak 12 Mart faşizmi sırasında bir Türkiye hapisnede olup bitenleri anlatan "Geceyarısı Ekspresi" filmini faşistlikle suçluyor.) Kanımca, filmin yapıldığı amacı ne Türkiye'yi ne de infaz sisteminin eleştirmek. Yönetmen. Billy Hayes'in kitabında anlatılan olaylardan bazılarının usta bir yönetim ve görüntüleme sonucu çok para getirecek bir film dönüşümlenebileceğini anlamış ve bu amaca yönelmiş. Görüldüğü kadarıyla da amacına fazlasıyla ulaşmış.

Filminde geldiğine film hakkındaki düşüncelerimi belirttim. Ama ortada yanlışlanmayan bir soru var hata: Neden böyle bir tepki gösteriyor bazı sinema eleştiricilerimiz?Bence bunun iki açıklaması var. Birincisi, filmi görmedikleri için. Sanırım filmi görürlerse bu tepkilerinin haksız olduğunu anlayacaklar. İkincisi ise Türk aydınlarının içini kemiren bir kurt. Hepimiz Avrupa'dan, Amerika'dan dönen dostlarımızın "Efendim, biz oralarda hiç tanımıyoruz. Bana kaç kadın ile evli olduğunuz, kadınlarımızın pedeli gezip gezmediklerini sordular" dediklerine tank olmuşuzdur. Aydınlarımız herşeylerine hayran oldukları kapitalist ülkelere böyle durumlarla karşılaşma çok izümler, hatta şahşılık duyduğuna kapılırlar. Kendilerinin o ülkeler hakkında ne bildiklerini sorsanız alacağınız yanıtlara şaşır kalırsınız. İşte bu rahatsızlık yüzünden Türkiye'yi olduğu gibi gösteren, anlatan filmler ve kitaplar ülkemizde çok tepki görür. ("Geceyarısı Ekspresi"nin Türkiye'yesokulması yasaklanırsa hiç şaşmamak gerek) Bu aydınlarımız, hayran oldukları batı ülkelerinin yerer, yerin dibine batıran filmleri ve kitapları gene o ülkelere insanlarımızı yitirmeye ve hiç bir yasaklanıyarak karşılaşmadıklarına inandırmazsınız. Gene bu aydınlarımız, Türkiye'den güzel manzaralar gösteren bir para emez bir filmi kötü ana gerçek yanlışlıklarla gösterememesi nedeniyle o ve o ve o'glere karşıtlar.

"Geceyarısı Ekspresi"ni Türkiye düşmanlığı ile suçlayan söylemlere son bir söz var. Ya filmi görmediniz ya da Türkiye'de hapse düşmediniz.

SANATÇILAR TDK ÖDÜLLERİNİ TARTIŞIYOR

"TDK, BELLİ BİR DÜNYA GÖRÜŞÜNÜ YANSITAN KİŞİLERE YÖNELİLİR"

Hayati Aşılıyazıcı

Seçmek görevi oldum olağan güç bir yükümlülük gerektirir. Burada bir yapıt okuyor, yarışıyor ve değerlendiriyor-sunuz. Yani dünyanın en güç işini yapıyorsunuz demektir bu. Bir yarışın yarışı karar denli, nesnel olma davranışı işine girişinizi varsayarak, okuduğunuz yapıtı değerlendireceksiniz. Rafa kaldırdırmak değerlendireceksiniz. Konuyu iyi anlatan, dili arı olan, kompozisyonu ve buluşları, betimlemeleri yetkinleşen, görkemli bir yaratıcı giden yazar, yarışta türde ödüllendirilmelidir.

Bu soy genellemeden bireysel bir değerlendirme gidiyor seçen kişi. Bütünsellikten bireyselliğe uzanıyor. Kolektif ürün değildi çoğunlukla değerlendirilen yapıtı. Kimi şür çevirilerinin iki kişi tarafından yapılması dışında, söz konusu olan Türk Dil Kurumu'nun düzenlediği yarışmalarda kişisel çaba ürünleri değerlendirilir. Seçiciler Kurulu'nun yöntemi ne olursa olsun, eleştirilenliği veyleyen çoğu kişisin, seçme görevini daha bir nesnel yaklaşımla gerçekleştirdiğini görürüz. Kuşkusuz burada taamlamaya çalıştığımız seçmeyle elektikizm arasında en küçük bir yaklaşımdır. Diyalektik ve kesin bir zıtlık söz konusudur seçmeçiliğin böylesinde, yani elektikizimde. Ama böyleleri yok mudur? Vardır elbet kişisel biçimde derleyip değerlendiren kişisin seçmeçilikten kaçınması o denli güçtür. Ne ki, maddesi diyalektik dayalı yöntemle hareket eden seçici kurul üyesi seçme işinde üst düzeyi tutacaktır. Çelişki diyalektikliğinin farkına varan, ayırımı yapan kişisin bu çelişki diyalektikliğinin özel biçiminde eleştirir ve özeleştiririnden payını alacak işin davranışın nesnel olacaktır. Özel yaklaşımlar, seçici kurul üyesini aradığı doğrudan uzaklaştırır elbet.

Yıllardır bu soy seçiciler kuruluunu izlenişimdir. Yanlışları, yan tutmaları gözlemleme olanağın bulmuşumdur. Çünkü, yazarları, eleştirmenleri, çokluk tanıma olanağın bulduğum için, yaptıkları bilmeden de olsa bir şey olamaz. Kaldı ki bu bir ilke sorundur, kişinin ilke sorunu. Yaklaşımlarda taraf-az olacakları ama değerlendirmede nesnel bir davranışın işine gireceksiniz. Kaç kişi vardır bu denli soylu ve nesnel davranan? Nihilist (hiççi) ve kuşkuçu tavırlara seçiciler kuruluna katılan kişi, başarısızlığı simgeler.

Yurdumuzda edebiyat ilginç gelişmeler gösteriyor. Önemli ürünlerin boy vermesi her yıl aynı zamanda olmuyor kuşkusuz. Okur oranında artış, Türk yazarlarına karşı gösterilen ilgi umut verici. Ödüller, ilgiyi daha bir artırıyor. Örneğin Türk Dil Kurumu'nun verdiği ödüller, Orhan Kemal için, Sait Faik için konulan roman ve şiirli ödüller daha çok önem kazandıran yapıtları. Bu arada, Yunus Nadi Armağanı, Ali Naci Karaca gibi değişik nitelikte armağanlar da önemli katkılar getiriyor sanat dünyamıza.

Roman dalına baktığımızda, Fakir Baykurt'un kendini aşmaya çalışsan, yeni arayışlara iten bir çalışmanın ürünü olan 'Yayla adlı yapıtı ile Erol Toy'un 'İğrip' üzerinde durdum. Baykurt bu y. Orhan Kemal Roman Ödülü kazandı. Karah Ahmet Destarı ile. Giderek kendini aşan, yeni bir denemeye ilişkin bir roman ortaya koyan Erol Toy'un 'İğrip' u değerlendirdim. Bu yıl ödüllendirme açısından deneme kavramıyla ilgili yeni bir roman yazar Erol Toy'u seçtim. İki

Geçen sayı başlattığımız Türk Dil Kurumu ödüllerine ilişkin soruşturmamız, bu sayıdaki yanıtlarla sonsa ermektedir. Sorularımıza yanıt veren edebiyatçılarımıza tekrar teşekkür ederken, zaman darlığı, yaz tatil gibi nedenlerle diğer bazı sanatçılarımızın bu konudaki yanıtlarını alamadığımızı belirtmek isteriz.

Soruşturmamızın sonuçlarını, gelen yanıtları bir araya getirerek değerlendirmeyi yararlı görmedik. İsteyen herkes soruşturmanın yer aldığı iki sayı dergel bir araya getirecek ödüllendirmeye en çok layık görülen eserleri ve sanatçıları ortaya çıkarabilir.

Bu konuda bizim çıkardığımız somut sonuçlardan birisi gerçekten de ödüllendirmeye aday pek çok eser ve sanatçının olduğudur. Sanatçılarımızın yaptığı bu değerlendirmeye katılmamak olanaklı değil. Ne var ki, bu tür edebiyat ürünlerini kitlere tanıtmak ve sanatçıların mesajlarını kitlere ulaştırabilmek için önemli etkiyle sahip olan ödüller, özellikle TDK ödülleri konusunda çok ciddi eleştiriler ve kaygular vardır. Ülkemizdeki sanat ve edebiyat yaşamının sağlıklı gelişimi için bu eleştirileri dikkate almak ve önlemler geliştirmek kaçınılmaz önemli sorunlardan birisi olmaktadır.

Ne var ki bu adının atılabilmesi, somut sonuçların elde edilebilmesi için kimi demokratik güçlerin yanında, sanatçılarımızdan da somut talepler geliştirmelerinden ve bu önerilerin ısrarla savunmalarından başka bir çıkış yolu yoktur.

Smif mücadelesinde yerleri ve işlevleri her geçen gün biraz daha iyi anlaşılın sanatın ve sanatçının işlevlerinin yerine getirilmesi bu alandaki demokratikleşme mücadelesinin de başarıyla sürdürülmesine bağlıdır.

YORUYOŞ

kişi ödüllendirilmiş oluyor değerlendirme ölçütlerine göre. İçerik ve kurgu bakımından Türk Dil Kurumu'nun Roman Armağanına en uygun yapıttır kanımca 'İğrip'.

Öyküler içinde beş yapıt arandıran bir seçme yapardım. Örneğin, Leyla Erbil - Eki Sevgili, Oktay Akbal - İlyaz Devrimi, Adnan Özalçınar - Gözleri Bağı Adam ve Selçuk Baran - Anaların Hakkı. Son ikisi Sait Faik ödülünü paylaşmış. Leyla Erbil, Eki Sevgili'de öz ve biçim yönünden hem kendini aşıyor, hem de yeni bir şeyler söylemeye başlıyor. Bu yönleriyle yapıtı ödüllendirilmeye ağır basıyor.

Şür dahnda iki ozanı seçerdim iki değerlendirilmede. Edip Cansever'in 'Seydi ile Sevgi'ni ile Atilla İhan'dan 'Boyle Bir Sevmek'i. Kuşkusuz Egemen Berköz'ün 'Yalnızlıklar... Yalnızlıklar', Enver Gökeçer'in 'Panzerler Üstimize Kalkar'ı ve Ece Aryan'ın 'Yort Savul' u geçen yılın ilginç şür yapıtlarını oluşturuyor. Cansever, Ben Ruhi Bey Nalın adlı yapıtıyla geçen yıl T.D.K. ödülünü kazanmıştı. Bu nedenle özgün şür anlayışıyla Atilla İhan'ın 'Boyle Bir Sevmek' adlı yapıtı, yüreğimde ağır basıyor. Türk Dil Kurumu'nun ödülleri arasında girsere Ece Aryan ile Egemen Berköz'ün yapıtlarını olağan karşılığın yine de. Ancak, Enver Gökeçer bu ödülü veseler, sürprizle doldursalar bizleri. Ece Aryan - Egemen Berköz bölülebilir bu ödülü. Şükran Kurdakul'un 'Acılar Dönemi'ni de 1977 yılının başarılı şür yapıtları arasında yer aldığı belirtmek isterim.

Bütünü olmasa bile, deneme yazılarını da içeren Haldun Tencer'in 'Devekuşunu Mektupları'ni yine de bu türde seçmek isterdim.

İzleyebildiğim denli, gezi, çeviri ve oyunla ilgili yapıtlar arasında ödül gerektiren yapıtları anımsayamadım.

Türk Dil Kurumu'nun ödül verne politikası, kuşkusuz kendi iç sorunu olarak ortaya çıkarılmaktadır. Ödüllü daha doğru ödülleri koyan kurum, kendi yönetmelğine göre bir değerlendirime yapacak demektir. Önemli olan seçiciler kurulu ve onun tutumudur. Diyelim ki, yukarıda adlarını saydığımız sanatçılar ödüllendirilmiş. Ne olacak bu durum karşısında? Elime kalemi alıp Türk Dil Kurumu gibi bir kurumun eleştirinle sonuç değişecek midir? Burada seçiciler kurulu eleştiriyi açtık. Bir başka söz

konusuya, dilediği yapıtı seçemeyen kurul üyesi çekilmelidir öncelikle. Bu bir davranıştır, giderek eleştirel bir yaklaşımla olayları değerlendirmeye zorunlu vardır. Ancak, şunu da bilmekte yarar var: Türk Dil Kurumu, belli bir dünya görüşünü yansıtan kişilerce yönetilir. Kurumu yöneten kişilerden dünya görüşlerinin dışında bir yaklaşıma beklemek biraz safdillik olur.

Doğal olarak sorulması yanıtların, kuruma pek öyle önemli bir eleştiri getiremiyor. Ne ki, olasılıklar üzerinde durarak eleştiri yapıyorum. Çünkü, her ödül kendi kurulumu getiriyor. Bu kuralara göre değerlendirme yapıldığını bilmekte yarar vardır.

"SANATÇI TOPLUMUN KONUŞTUGU DİLLE KİTLEYE YÖNELMELİ" Tanju Cızoğlu

İzin verirsiniz anketinizin sorularına tek bir cevap vermek istiyorum.

Ülkemizde tüm üst yapı kurumları artık tükenmiştir. Burjuvazi kendi öz kurumlarına artık kan verememektedir. Herşey insana insan emeğine aykırıdır. Türkiye bu çelişkinin depreninde yaşamaktadır.

Türk Dil Kurumu da temel amacı burjuva jargonu yaratmağa dönük bir üst yapı kurumudur. Dilin arınması için yola çıkmış ama amaç sapmıştır. Bilimsel kökenli ve halka dönük bir araştırma yapılmamakta bu kurumun olanaklarından pay sağlanmak için çalışmalar sürdürülmüş ve yürütmeye sürdürülmektedir. Türk Dil Kurumu'nun bugün belirttiği yöntem bir sanatçının yazdığını halkından kopmasıdır. Halkın benimsediği kelimeleri halka yaklaşımın gereği ortadadır.

Dün Osmanlı sarayının yöreğine oturmuş ulufe ile yaşayan sanatçılara halkın organik ilişkisi nasıl koparılmış ve halk kendi kültürünü kendisi üretmişse bugün aynı çelişkiyi Türk Dil Kurumu yürütmektedir.

Sanatçı taraftır. Sanatçı seçimini yapmıştır. Bunun arsa, ortas yoktur. Ya emeğe karşı, tüm üst yapı kurumlarına karşı olmak ya da bu üst yapı kurumlarının yöreğine girmek. Seçim budur.

Sınıfsal seçimini yapmış sanatçının ödevi bu çirkin sömürüyü yapıtlarıyla halka aktarmak bir sınıf çelişmesini ortadan kaldırmaktır. Bunu yükleme sanatçı toplumun konuştuğu dile kitleye yönelmek zorundadır.

Türk Dil Kurumu ödüllerinin bir saptırma, bir saptırmanın bedelini ödemekten öte işlevi yoktur.

"TDK, YAPITLARI NESNEL İDEOLOJİ DOGRULUSUNDA DEĞERLENDİRİYOR"

Aziz Çalışlar

Bugün için, TDK yerine ödül vernek istemeyiz.

TDK'nun ödül verne politikası, TDK'nun kendi genel politikasından soyulamaz. Bu bakımdan, TDK'nun ödül verne politikasını onun kendi genel politikası ve siyasal-ideolojik konumu içinde görmek gerekir. Dolayısıyla, TDK ödülleri, kendi özel önemlerinin dışarıdan anlaşılabilir, TDK'nun "politikası" içinde ele alınmalıdır. TDK'nun politikası ise, kısaca özetlendiğinde, sanat yapıtlarının temelde "resmi ideoloji" uyanca değerlendirilmesidir. Nitelik, şimdiye kadar, "resmi ideoloji" dışında kaldığı görülün hiç bir yapıtın TDK ödülü almaması olmasın bir rastlantı değildir. Buysa, "tarafazlık", "salt dil" açısından değerlendirilmenin altında güçlü bir "tarafılık" yattığını özü bir yansımasıdır. Bu da, TDK'nun dili "biçimci" bir anlayışa ele alarak, dili düşünce"den (resmi-ideolojik düşünceden) soyutlamaya birleşmektedir. Sonuçta, sanat yapıtları bir "kurgu-dile" göre ödüllendirilmekte, genellikle, hangi yapıt daha çok "öztürkeç" ise, yani, resmi-ideolojik düşünceye karşıtıkardan uzaklaşsa, ödüle daha çok yaklaşmaktadır. Özetlersek, TDK'nun ödül verne politikası, genelinde ve özünde, TDK'nun dili "biçimci", "soyut" olarak alması; "resmi-ideolojik" doğrultusunda değerlendirme politikasını; "tarafazlık" örtüsü altında, burjuva-idealist amfial sanat ve dünya görüşünün, burjuva ideolojisinin somut bir yansıması ve anlatımıdır.

"TÜRKİYE'DE EDEBİYAT ÖDÜLLERİ TOPLUMSAL ETKİNLİĞİNİ HIZLA YİTİRİYOR"

Demir Özlü

İzin verirsiniz bütün sorularınıza bir arada yanıtlıyayım.

TDK ödüllerini bilmem ama, ben herhangi bir roman ödülü jürisinde olmaydım, bu yıl oyumu Necati Tosuner'in "Sancı. Sancı." adlı romanına verirdim. Romanda tarihsel perspektif arayanlar belki tam anlamıyla doyurmas ama, bir başına, batılı anlamıyla yeni bir roman olarak, bu kadar iyi yazılmış bir roman az bulunuz bir bakınız. Böylesi bir roman, günümüz Almanya'nda, Fransa'nda ya da roman gelenekleri eski olan bu çeyizten bir ülkede yayınlanmayı gördere çıkarılırdı. 1977'de yayınlanan romanlar içinde, bu değin iyi yazılmış yoktur (Aynı bzk: Nedim Günel, 'Sancı' Kambur ya da Türkiye'li Siziöz, Türk Dili, 4. 323, Ağustos 1978). 'Sancı. Sancı.' sosyolojik olma yanında bir roman değildir. Ama gene de, bir sınıfın ve Türk insanının (işçi sınıfına yakın kişilerden oluşan) yaşamından görünümler sunar. Aal da en önemli bütün bu çağdaş uğultu arasında romanın başkisi Osman'ın bireysel mitosu, Petra'yla ilişkisinde oluşan diyalektik şür, bir senfoninin ana-teması gibi ortaya çıkar; hem romanın nice çizgili biçimini tamamlar, hem de günümüz dünyasına bir aşk çığlığı yerleştirir.

Edebiyat ödülleri gelince: bu konudaki düşüncelerimi Milliyet Sanat Dergisi'nin 281. sayısında açıkladım. (12 Haziran 1978). Bizde, edebiyat ödülleri, hemen hemen bünyüyle, yozlaşmışlardır.

İki türlü edebiyat ödülü verme politikası olabilir: Birincisi, genç yazarlara ya da ilk yapıtlarını yayımlayan yazarlara verilecek "özendirme" ödülleri; ikincisi de, belli bir kültürel etkinliği biriktirimi, edebiyat anlayışlarının belli bir alanında kararlı başarı, herhangi bir ahaksız ya da toplumsal değere gösterilen sadakat, usulı ya da evrensel katkı, örneğin işçi sınıfının idealine gösterilen bağlılık... vb. gibi ödülle kararlaştırılmış bir tutumda varlık göstermiş, olgunluk çağı yazarlarına verilecek armağanlar... Olgunluk çağına varmış ve edebiyatta katkıda bulunmuş bir yazarın ödüllendirilmesi zaten toplumsal bir borçtur. Ama bu iki çeşit ödül iki ayrı yapıta ödülüdür ve sürekli olarak aynı çizide götürelere bir tutarlılığın izlenilmesini gerektirir.

Bizdeki edebiyat ödülleri, ikisini birbirine karıştıran, tuhaf yapıda başka ödüllerdendir; zaten, bu yüzden ve başka özel nedenlerle de, toplumsal önemlerini hızla yitirtilmişlerdir.

Anıl çarpıklık da, edebiyat ödülleri yazanın yapıtlarıyla katılmasının, ödül törenlerinde şart koşulmasından doğmaktadır. Böylece, edebiyat ödülleri, ödül olmaktan çıkmakta, anlamaz birer yazma haline almaktadır. Öyle sanıyorum ki, yazarların ikide bir, yarışmaya andiran ödüllere katılmaları kendilerini öne sürmeleri, ağırbaşlı bir uğraş olan edebiyat etkinliğine, büyük ölçüde de biresel, siyasal ve toplumsal anlamda onurlu bir tutum olmasın gereken yazarlık tutumuyla bağdaşmaz, düşüncesindedir.

"TDK BİZİM İÇİN KAPALI BİR KUTUDUR"

Ömer Polat

Sorularınızın için, ayrı ayrı cevap vermek oldukça güç. Bu sizin sorularınızın kapsamından değil, Türk Dil Kurumu'nun bize kapalı olduğundan. Kapalı bir kutu olduğunuz.

Bu kurumun ödül verme ölçüsü nedir? Başvuru nasıl yapılır? TDK seçiciler kurulu nasıl oluşur? Kimlerden oluşur? Bütün bu sorular benim için kapalı ve berraklığa ulaşmamıştır. Bir yapıta ilk göz önünde tutulan en önemli ilke yaptığın özü müdür, yoksa biçimi mi? Yoksa yapıtın TDK sözlüğünde en çok uyan olduğu için midir ödüle layık görülmüş? Bilmiyorum. Hangi yapıtların da başvurduğuna bilmiyorum. Bildiğim tek şey YORUYUŞ'un bir önceki sayıda yaptığınız soruşturmada arkadaşlarımızın verdiği yanıtlardan öğrendiğim bir kaç ad. Sonra? Bizim için bilmiyem, Kaf dağının ardında saklı gibidir.

TDK önceki gibi olmalıdır. E azından başvurulara açık olmalıdır. Ödül için başvuru yapıtların duyurulması. Seçicilerin açıklanması. Her şeyin kamuoyunun gözü önünde ayan beyan yapılması. Bir de başvurma koşullarının kaldırılması. TDK'nun gücü mi yetmiyor o yedi yayımlanan bütün yapıtları alıp ödüllendirmeye sokmaya? Batır mı? Sanatçıyı onurlandırmaktan niye korkuyor bu kadar? Yoksa bu korku kapalı kutu-

nun işine gelmeinden midir, nedir?

Hele verdiği ödül bugünün şartlarında çok az bir şeydir. Hiç değilse bu konuda göz önünde tutularak artırılması yapılmalı.

Ödüle layık çok yapıt çıktı. Bir aralama gözletmeden söyleysem: Hilmi Yavuz'un "Doğu Şiirleri", Adnan Özalçınar'ın "Gözleri Bağlı Adam", Leyla Erbil'in, "Eski Sevgili'si", Fahri Erdinç'in "Açık Lokma'sı, Necati Güngör'ün "Sevgi Ekmektir", Sennur Sezer'in "Direnci", Aziz Çalışar'ın "Gerçekçi Tiyatro Sözlüğü" ve Füsün Tayanç-Tunç Tayanç'ın "Türkiye'de ve Dünyada Tarih Boyunca Kadın" adlı incelemeleri ödüle layık. Hem çok ödüle. Bunlar okuduklarımız. Bu ödüle layık yapıtların daha da çok olduğunu inancım sonuz. Ama bizim sonsuz inancımızla TDK'nun sonsuz inancı arasında bir fark var midir, yok mudur yakında göreceğiz.

"TDK ÖDÜL YÖNETMELİĞİ YENİDEN DÜZENLEMELİ"

İlkü Tamer

Türk Dil Kurumu ödülleri ne bu yıl aday gösterilen kitapların tümünü okumadım; onun için, ilk sorunuza karşılık yazacağım.

Türk Dil Kurumu'nun ödül verme politikasına ilişkin görüşlerime gelince. Bu konuda, Kurum'un belirli bir politika saptaması ve ödül yönetmeliğini yeniden düzenlemesi gerekir kanısındayım. Sadece "güzel Türkçe" kullanmak, Türk Dil Kurumu ödülü almaya yetmemeli. (Kaldı ki, geçmişte "Kötü Türkçe"nin ödüllendirildiği de gördük.) Yapıtların içerikleri, sanat değerleri de göz önünde bulundurulmalı. "Zaten bulunduruluyor," denilecek. Bilmiyorum, "zaten bulunduruluyor" mu?

Bir daldaki ödül alan sanatçı, daha sonra hiç bir yapıtıyla başka dallarda aday gösterilemiyor. Söz gelimi, Melih Cevdet Anday, Turgut Uyar, Tomris Uyar çeviri dalında ödül aldılar. Demek ki, şiir ve öykü dallarında ödül alma olanakları kalmadı.

Ödüller daha çok genç sanatçılara verilmeli. Belki bir "Büyük Ödül" konularak, o yıl yapıt vermemiş olsa bile, kendini kanıtlanmış bir sanatçının tüm yaşama, emeği değerlendirilmeli.

"TDK YÖNETİMİNİN ANTI DEMOKRATİK TUTUMU AÇIĞA ÇIKTI"

Hilmi Yavuz

Bu yıl şiir ve deneme-eleştiri dalında ödüle katıldığım için bu iki soruya yanıt vereyemeyişim.

TDK'nun etkinliklerine ilişkin olarak söyleyebileceğim şudur. TDK demokratik ilkelere kendini bağlımsız saymayan, dil sorunlarını sözcük üretimi düzeyinde dar ve anarlı bir biçimde algılayan kapalı ve kemikleşmiş bir grubun elindedir. Son TDK kurultayı arasında gerek yazı kural çalışmalarında gerekse Genel Kurul'da yöneticilerin anti-demokratik tavırları keskinlikle açığa çıkmıştır. Kurul yönetiminin demokrat, ilerici ve dil sorunlarını Türkiye'nin genel sorunlarından soyutlaması bir yönetime geçmeye gerek. Önümüzdeki kurultaylarda

Markist aydınlar olarak bu doğrultuda ki savaşımızı sürdüreceğiz.

"TDK AZINLIĞA AÇIK BİR KURULUŞTUR"

Seçkin Cılızoğlu

T.D.K., kuruluş biçimi, ekonomisi ve işleyişi ile yerleşik düzenin, azınlığa açık bir kuruluştur. Bu oluşumu ile

Bir kitap

"Ekim Devrimi sonrası Türkiye tarihi"

Bilin Yayınları Türkiye'de ilk kez marksist bir çağdaş Türkiye tarihi yazımına bulunuyor. Bugüne değin Türkçe ve yabancı dillerde Ulusal Kurtuluş Savaşımız ve Cumhuriyet Türkiye tarihi özince yazılmış kitap basılmış; ancak bu yapıtların büyük çoğunluğunda Türkiye geçmişi ya da geçmiş gerçeklerinden arılarak ele alınmak istenmiş, ya da tarihe "pedagojik" bir işlev yüklenerek bilimsellikten uzak, "ulusal bilinç" aşılanması amaçlanmıştır. Nitekim Anadolu'daki Milli Mücadele ilerletirken dünya tarihinde yeni bir dönem açan Ekim Devrimi'nden itibaren, III. Enternasyonal'in ulusal bağımsızlığa yönelik girişimlere katılan Rus alca çölmüş, kapitalist ülkeler işçi sınıfını sermayeye karşı savaşına güden dışı tutulmuştu. Ya da uluslararası sferinde tarih salt "ideolojik" olarak görülmüş. Etilerden Sümerlere değin tüm Anadolu ve çevresinin iç içe geçtiği uygarlıkların Türkiye'den kesilerek ulusçuluğa girici bir kaire verildiği.

Resmî tarihinin başka bir kare doğuşu tarihin Osmanlı vak'ânâmisi geleceği doğrultusunda salt siyasal tarih olarak ele alması ve tarihi yapan halk kitleleri önemsenmiş olarak katılmakla kışkırtılarak yetinilmesi olmuştur. Büyük adam öğretisi içinde "millî gef"ler yaratılmış, "fert yok cemiyet var" dogmalarıyla "millî birlik" adına emsalsiz egemenlikler gütmek istenmiştir.

1960'lara değin etkin olan bu tür tarih anlayışı giderek eleştirilip bir boyut kazanmaya başlamıştı da henüz yakın dönem Türkiye tarihinin bilimsel bir kökünü gerçekleştirememiştir. Bilim Yayınlarını yayımladığı iki ciltlik Ekim Devrimi Sonrası Türkiye Tarihi bu tür çarpıklıkları gidermeye yönelik bir çaba. SSCB Bilimler Akademisi Arya Hakları Enstitüsü, Azerbaycan SSCB Bilimler Akademisi Yakın ve Orta Doğu Enstitüsü ve Ermenistan SSC Bilimler Akademisi Doğu Araştırmalar Bölümü bilim emekçilerinin ortak bir ürünü olan ve Moskova'da Bilim Yayıncılığı tarafından Rusça yayımlanan bu yapıt Ekim Devrimi sonrası ilk yıllık bir dönem kapsıyor. İlk cildi ikinci Dünya Savaşı erasına kadar umuyor. 1918-1923 Ulusal Kurtuluş Savaşı, 1923-1929 bağımsızlık pekiştirilmesi dönemi, 1929-1933 Dünya Ekonomik Buhran yılları, 1933-1939 dünya savaşı öncesi ve 1939-1945 savaş yılları temel bölümlerini oluşturuyor. İkinci cilt ise 1945-1950 savaş sonrası Türkiye'nin, 1950-1960 Demokrat Parti dönemi ve 1960 Devrimi sonrası kapsıyor.

Sovyetler Birliği'nde dil, tarih ve ekonomi alanlarındaki Türkoloji çalışmalarını 1920'lerin ilk yıllarında başlatan Ulusal Kurtuluş Savaşımız sıcak günlerinde Türk-Sovyet dostluğunu pekiştirilmesinde önemli katkıları oldu. Ankara'nın Rus Sovyet Federatif Cumhuriyeti'yle ve Kafkas sosyalist cumhuriyetleriyle diplomatik ilişki kurması ve 16 Mart 1921 Dostluk ve Kardeşlik Andlaşmasının imzalanması erisi Anadolu'ya geçen Sovyet yetkilileri Berki yıllarda anladığı yazımlarıdır. Nitekim Fransa ve Aralof'un yapıtları bugün dilimize kazandırılmış bulunmaktadır. Aynı yıllarda Sovyet bilim adamları Türkiye üzerine çalışmalarını yoğunlaştırmışlar. Milli Mücadele'nin önemini vurgulayan yapıtlar ortaya koymuşlar. Örneğin M.F.Pavlov'çin Devrimci Türkiye adlı yapıtı 1921 yılında yayımlanmış, kısmen Türkiye'de de çevrilmiş 1923'te V.A.Gurko-Kryaz'in Türkiye'de Devrim Tarihi başlıklı. Milli Mücadele dönemini ele alan diğer bir yapıt N.Sokolnik'in Çağdaş Türkiye Devrimci Yansısı (1923).

3'ü cildi döneminin gerçekleştirdiği

çağdaş dünya görüşünden ve kitlelerden uzaklaşan kurumun ödülleri de aynı niteliği taşıyor. Bu nedenle kurumun doğruları ile benim doğrularımın ödüllendirilecek yapıtlar konusunda kurumun seçicileri ile benim seçicilerimin hiçbir zaman karşılaşmama ve aramızda bir emsalsiz çelişki olduğuna inanıyorum. Bilimsel sosyalizm doğrultusunda, emsalsiz yaklaşımlar içindeki sanatçıların bu ödüllendirmeye başvurmasını da gerekiz ve anlamaz buluyorum.

Cumhuriyetin ilk yılları G.Astahov'un Sultanlık Demokratik Türkiye'ye (1926), A.Melik'in Cumhuriyetçi Türkiye (1928) ve Türkiye Tarihi: Geçmiş ve Bugün (1929), İrandust'un Kemalist Özerklik İncisi Gücü (1928) adlı kitaplarında işlendi.

Ayrıca Türkiye ile ilgili birçok ildecece Y.çni Doğu, Ocaklı Doğu, Ulaştırma Hayat, Dünya Ekonomisi ve Dünya Politikası, Dünya Ekonomisi ve Ulaştırma Bilimleri, Sovyet Doğu Çalışmaları, ve 1955'ten beri SSCB Bilimler Akademisi Arya Hakları Enstitüsüne yayınlanan Asya ve Afrika Halkları gibi dergelerde yer almıştır. Bu arada Sovyetler Birliği'nde genel nitelikte bir dizi Türk tarihi yayımlanmış. M.Bilin'in Kız Türk Tarihi (1943) ve Çağdaş Türk Tarihi Üstüne Yazılan (1948), Novçev'in Türkiye: Kim Tarih (1965) bunlar arasında yer alan yapıtlardır.

Ancak 1960'lar Sovyet Türkolojisine yeni boyutlar getirdi. Çağdaş Türkiye'nin siyasal ve sosyo-ekonomik sorunlarına yönelik geniş bir araştırma ürünü bu yıllarda yayımlandı. D.V.İvov'çenko'nun Türkiye'de Ulusal Burjuvazi (1962), Yu.N.Roslyev'in Türkiye'de Kapitalist Çözümüne Özdikkeler (1962) ve Türkiye'de Sınıflar ve Sınıflar Savaşı (1966), R.P.Kononkin'in Ulusal Türkiye'de İşçi Hareketi (1965), I.V. Alshin'in Türkiye'de Devlet Kapitalizmi, N.G.Kiryev'in Türk Düşünce Tarihi Üstüne ve Yabancı Sermaye (1968), D.Neliev'in Çağdaş Türkiye'de Orta Sınıflar ve Politik Hayat (1968) başlıklı yapıtları bu dönemde basılan kitaplardan birkaçı. İşte böyle bir bilimsel ortamın ürünü olarak ortaya çıkan Ekim Devrimi Sonrası Türkiye Tarihi Sovyet Türkolojisinin bir birleşim (sentez) denemesi olsa gerek.

Doğal olarak bu denli kapsamlı bir uğraş Türkiye tarihine değeri olan ödülleri ile ödüllendirilmeli bir boşluğu dolduruyor. Resmî tarihin çarpıtıldığı bir dış gerçekliği yitirmiş oluruz, yarem yüzüyle kapıların dışındaki emsalsiz bir değerlendirmesi yapıyor.

Ancak büyük ölçüde ikinci kaynağınla yetinmek zorunda kalan Sovyet Türkolojisi, sorunları Marksist bir açıdan ele alsa da, kullandığı Türkçe ve Batı dillerinde kaynakların niteliği yetersizliğinin beliriciliği taşıyor. Türkiye'de Batı dillerinde yayımlanan kaynaklarda, emsalsiz nitelikleri nedeniyle, çağdaş Türkiye tarihinde Türkiye işçi sınıfının sınıflı ve sosyalist hareketi önemli gösterilmemiş, hatta Türkiye toplumuyla toplumsal sınıflardan oluştuğu geçeri yapılmıştır. Sovyet Türkolojisi bu geçeri sürekli gündemden tutmuş da bilincini, ana kaynaklara ulaşamaması nedeniyle çıkarılmaları yetmiştir. Bu tür çıkarılmaları önemli bir boşluğu dolduruyor. Ancak Türkiye işçi sınıfı hareketinin Türkiye tarihini oluşturulmuş etkinliği yeterince vurgulanmamıştır. Kamusal alanın dışındaki sınıflı Sovyet Türkolojilerinden çok ülkemizin araştırma alanına değinmiştir. Bugüne değin 1908-1923 döneminde Türkiye işçi sınıfının sınıflı ve sendikali mücadeleleri kaynakları inceledi, ayrıntılı bir biçimde derinleştirdi. Çağdaş Türkiye tarihini emsalsiz çözümlemesi bilimsel kaynağınla başvurulan yapıtların yetersizlikleri birinci nitelikte sorunlarıyla da yansımak, salt kurumsal çıkarılmaları yetinmek zorunda kalmaktadır.

Dünya ve böylesi bir değerli tarih yapıtı basarak Türkiye için Bilim Yayınlarını ve çevirmeni A. Hasanoglu'nu kutlamak gerek.

"SABAHATTİN ALI OLAYI"

Ozan-Gazeteci KEMAL BAYRAM

Rifat İlgaz, Mehmet Ali Aybar, Hasan İzzettin Dinamo, Filiz Ali, Haluk Yetiş, M.Uyukuz, Ruhi Su, Mücaip Ofluoğlu, Arif Danar, Vedat Günyol, Aslıye Elinç, Rauf İnan, Behr Semerci, Mehmet Başaran, Talip Apaydın, Veli Demirez, Reşat Cemal Erkek, Mahdi Zit, Müşahher Vâ-Nu, Çoban Yurtcu, Zekeriyâ Sertel, Niyazi Ağırnaslı, Mediha Eesnel, Mavafak Şeref, Samet Ağaoğlu, Remzi Ahi, Kemal Süllüer, Öğüz Akkan, Dr. Cevdet Tan, Aziz Nesin, Mehmet Ali Cimcoz, Ali Ertekin, Raah Nuri İleri ve Kerim Kocan'la konuşarak.

SABAHATTİN ALI OLAYI'NI

tüm yönleriyle belgeledi. Kitapçılarıdan isteyiniz.

YENİGÜN YAYINLARI-ANKARA

Depremden üç yıl sonra

LİCE HALKI DÖRDÜNCÜ KIŞI ÇADIRDA BEKLİYOR

Lice Tıp İpeç Başkanı, büyük depremden sonra dördüncü kışı bekleyen Lice halkının sorunları hakkında Yürüştü'ün sorularına yanıtladı.

* Lice deprem çizgisi üzerindedir. Bu bindiği halde ne tür önlem alındı.

* Bir konuyu açıklamak isterim. Türkiye deprem bölgesi üzerinde. Deprem çizgisi üzerinde. Erzincan, Varto, Gediz, Lice ve Van depremleriyle bu olgu yaşıyor. Onbinleri aşan insanların ölümlüye depremin acı sonuçları yaşıyor. Mevcut yapıyla daha yaşanacak.

Aynı deprem çizgisi üzerinde olan başka ülkeler de var. Bu ülkelerde de deprem ve benzeri doğal afetler olmaktadır. Bu ülkelerde de deprem sonucu insanlar ölmektedir. Ama depremin yaratığı sonuçlar, Türkiye ile o ülkeler için farklılık gösteriyor. Aynı çizgi üzerinde bulunan ülkeler bizim gibi aynı acı sonuçları yaşamıyor. Depremin yaratığı sonuçlar farklı. Farklılık ülkelerin ekonomilerinin gelişkinlik düzeylerine bağlı. Farklılık mevcut sisteme bağlı, mevcut iktidarların hangi sınıfa hizmet ettiklerine bağlı.

Deprem ve benzeri doğal afetler, ekonomik bakımdan az gelişmiş ülkelerde en çok kayıplara yol açıyor. Açmaktadır. Sanayisi gelişmiş ülkelerde de doğal afetlerin etkisi daha az olmaktadır. Bu ülkelerin insanları için deprem koruyucu bir olgu olma niteliğini yitirmişlerdir. Ama emperyalizmin sömürü ağı içinde olan, burjuvazinin ve onun ortağı büyük toprak sahiplerinin iktidarda olduğu ülkelerde depremin sonuçları daha acıdır. Bu ülkelerde, nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan geniş emekçi yığınların deprem ve benzeri afetlerden korunması tesadüflere kalmıştır. Tesadüflere bırakılmıştır.

İşte Türkiye bu olgudan kendisini kurtaramamıştır. Erzincan, Gediz, Varto, Lice ve arkasından Van depreminin sonuçları, Türkiye'nin bir "tesadüfler ülkesi" olduğunu bir kanıttır. Bu bölgelerdeki depremlerin acı sonuçlarından sonra gelişmiş emekçi iktidarlar vaatlerinden öte bir önlem almamışlardır. Lice'nin başka bir yöreye tahliyesi kararının 1966'da alınmış olmasına rağmen o güne kadar herhangi bir girişimde bulunulmamış, burjuvazi ve burjuva iktidarlarının geniş emekçi yığınlarını gelecekle ilgili başbaşa bırakmanın bir kanıtıdır. Lice depreminde, dönemin başbakanı Demirel depremin acı sonuçlarını "kader" olarak nitelmiştir. Ve böylelikle burjuva iktidarlarının geniş emekçi yığınlarının yaşamlarına olan ilgisini dile

getirmiştir. Deprem ve benzeri doğal afetler bu olayda da geniş emekçi yığınlarının yaşamlarının bir parçası olarak sunulmaya çalışılmıştır. Ama nedense deprem ve depremin acı sonuçları burjuvazi için kader olmuştur.

Varto, Lice ve Van depremlerinin açtığı acı kayıplar gerekli önlemlerin alınmamasından öte daha geniş bir anlamı öne çıkarmaktadır. Lice depreminin arkasından Van depremi oldu. Lice depremi önlem alınması için bir olaydı. Ama bu yapılmadı. Her iki depremin sonucu korkunç oldu. Her iki deprem de Doğu bölgesinde oldu. Bu iki deprem bir olguyu açığa çıkarıyor. Olgu şurada: Doğu ve güneydoğu bölgeleri diğer bölgelere göre geri bırakılmıştır. Her iki depremin de yol açtığı kayıplar daha büyüktür.

Doğu ve güneydoğu Anadolu bölgesinin diğer bölgelere göre daha geri bırakılmış olmasının, kayıpların büyüklüğünde önemli payı var. Kayıpların büyüklüğü, Türkiye'nin emperyalizmin sömürü ağı içinde oluştuğuna; kayıpların büyüklüğü, emperyalizme bağımlı Türkiye kapitalizminin işleyişindedir. Kayıpların büyüklüğü Türkiye kapitalizmi ve iktidarlarının ayırım gözetken politikalarına bağlıdır. Lice ve Van depreminde yalnızca can ve mal güvenliğinin sağlanılması için önlemlerin alınmaması, burjuva iktidarlarının ayırım gözetken politikalarını açık bir kanıttır.

Doğu'nun geri kalmışlığı sadece kapitalizmin gelişmiş gelişme kanununun sonucu değildir. Sorun politiktir ve burjuvazinin ve iktidarlarının hileli olarak uygulayageldikleri sosyal ve politik tutumda ortaya çıkmaktadır. Politik tutumları için burjuvazinin uygulayageldiği şöven, ayırım gözetken politika bölge halkının, dilinden, dininden, mezhebinden dolayı sorumlu tutularak maddi ve manevi baskın yapılmıştır.

Ama Lice depremiyle geniş emekçi yığınlarının acıyla başbaşa bırakılması elbette sadece bu bölgenin kaderi değil, ülkenin tümünde emekçi yığınlarının yaşamlarının bir parçasıdır. Depremin ve doğal afetlerin ve sistemin yarattığı acı yaşamdan kurtuluş, emperyalizmden kurtuluşla mümkündür. İnsanların yaşama hakkının gerçekleşmesi kapitalizmden, burjuvazinin ve onun ortağı büyük toprak sahiplerinin iktidarlarından kurtuluşla, sosyalizme varmakla olacaktır.

* Deprem sonrası ne önlemler alındı?

* Depremden sonra yapılan yardımlar ve yardımların nerelerde kullanıldığı sık sık basında çıktı. O zaman'da çok

9 Eylül 1976'da Diyarbakır'm Lice ilçesi büyük bir depreme sarıldı. Çığmın en kötü yerleşim koşullarında yaşayan onbini aşkın emekçi ve çocukları yaşamını yitirdi, bir o hadarı evsiz kaldı. Bu doğal afetin emekçi halka getirdiği yıkım, gerçekle-burjuvazinin Doğu ve Güneydoğu Anadolu'ya yönelik ırkçı, güven milliyetçi politikasının bir ürünüydü. Onbinlerce Doğu'lu emekçiye yönelen deprem ve benzeri doğal felaketler tehdidi, onları en geri yaşam ve çalışma koşullarına mahkum eden ekonomik ve toplumsal politikaların sonucuydu.

Lice depreminin sonra işbaşına gelen burjuva iktidarları Lice halkına pek çok vaatle bulundular. Seçimlerde birbiriyle yarışan burjuva partileri de bölgede umut dağdı. Fakat üç yılı aşkın süredir Lice halkının sorunlarını hafifletecek tek bir önlem alınmadı. Yabancı ülkelerden gönderilen yardımlardan ve ithal edilen barakalardan başka somut birşey görülmedi. İklim, yaşama ve ekonomik koşullara uygun olmayan bu barakalar da Lice'liğin sorunlarını çözmek bir yana, daha da ağırlaştırdı. Bu arada pek çok müteahhit milyonlarca milyon kattı.

Lice'nin Muradiye ve Cammikebir mahalleleri bugün deprem anındaki durumunu olduğu gibi horuyor. Bu mahallelerin emekçileri depremin yerle bir ettiği mahallelerde mağara biçiminde oyuklar açarak yaşamlarını sürdürüyorlar. Donarak, hastalanarak geçice döndüğü bir kış mevsimi bu yörelin halkını bekliyor. Bu dördüncü kışa girerken de yöre halkına yönelik hiçbir önlem alınmamıştır.

Lice'li burjuva politikacılarının aldatta ve göz boyama yöntemlerine karşı büyük bir tepki gösteriyorlar. 1976'daki depremden sonra zamanın Başbakanı Demirel'in yöreye gelerek halkın elelerini yapacağını vaat ettiği, bu nedenle Lice'liğin çoğurun 1977'de AP'ye oy verdiğini anlatıyorlar. Ecevit'in de deprem sırasında Lice'ye gelip pek çok söz verdiğini anlattıktan sonra, yeni hükümetin kurulmasından sonra Ankara'ya, kendi emekçilerinden keserek en az on kez gitdiklerini belirtiyorlar. Buna karşılık yine hiçbir somut almadıkları ve dördüncü kışa da aynı esli koşullarda girdiklerini söylüyorlar.

Türkiye İşçi Partisi Lice İpeç başkanı, Lice'de depremden bu yana olup bitenleri ve Lice halkının en güncel sorunlarını dile getiriyor.

şeyler söylendi. Yapılan yardımların gerçek felaketzedelerin dışında kimlerin cebine girdiği konusunda çok somut şeyler yazıldı. Hangi burjuva partilerinin liderlerinin yapılan yardımları kullandığı o zaman yazıldı. Bu konunun bir yanı. Bizim yaşamımızı yakından ilgilendiren bir başka sorun daha var. O da şu: Depremden sonra yapılan evler, barakalar. Adına baraka dedimiz bu evler iklim koşullarına elverişsizdir. Kullanılmayan, kullanılmaya elverişli olmayan evler, sosyal gereksinimleri uygun olmayan evlerdir. Bu evler ayrıca ekonomik de değildir. Sert iklimi yörenizde de barakalar sonucu kişim yüzlerce çocuk yaşamını yitirmektedir. İki odalı olan bu barakalarda geçinme ve yaşama şartları çok ağırdır. Birkaç hayvanı olan emekçilerin yaşamı gözönüne alındığında barakaların konut ihtiyacını karşılamadığı daha iyi ortaya çıkar. Yabancı tekellerin daha çok zengin olması için yaşamımız bu barakalar uydurulmuştur. Van'da da aynı barakalar kullanılıyor. Barakaların elverişsizliği konusunda çok şey söylenmesine rağmen aynı yöntem uygulanması, yabancı tekellerin çıkarını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Depremden bu yana üç yılı aşkın bir süredir ciddi bir önlem alınmamıştır.

* Konut sorunu bir yanıyla belediyeyle de ilgilidir. Bu konuda belediyenin hizmetleri ne olmuştur.

* Sorun sadece konut değil. Su sorunu, yol sorunu, elektrik var. Halen Muradiye ve Cammikebir mahalleleri barakalara bile kavuşmuş değil. Depremin yitkiği evlerde oyuklar açılarak insanlarımız yaşamaktadır. Üç yıl geçmesine

rağmen bu insanların oyuklardan kurtulması için hiçbir önlem alınmış değildir. Sözde yöre halkına iş olanakları yaratılacaktır. Ama her zamanki gibi vaatlen öteye gitmedi. Gitti mi oldu. O zaman bugünkü Başbakan Ecevit birçok vaatle bulunmuştu. O günden bu güne hiçbir şey yapılmadı. Sorunun bir yanı bu. Belediyeye gelince. Belediye olanakları oldukça kısıtlı. Belediye'ye bugüne değin mali konuda en ufak bir yardım yapılmış değil. Yapılacağı da sanmıyorum. Belediye meclisinin üyelerimiz var. Mali olanakları için birçok bakanlığa başvurulmasına rağmen Lice'li emekçilerin yaşamı tesadüflere bırakılmıştır. Belediye başkanı bağımsız seçildiği için belediye mali yardım görmüyor. Konuyla ilgili İmar-İskan bakanlığının, ona bağlı afet işlerinin ve yerel yönetim bakanlığının ve diğer kuruluşların normal olarak yapacakları işler bile yapılmıyor. Yapılmak istenen de engelleniyor. "İnsanca ve hakça bir düzenin" vaaadını yapanlar bu kuruluşların normal olarak yapabilecekleri işleri bile engelliyorlar. Bu kişiler aklı, sefalet ve soğukla karşı karşıya kalacaklar.

İşte bu durumda olan bir Belediye kendisini düşen görevi elbette yerine getiremez. Getirmesi de beklenemez.

Bu durum burjuvazinin yüzünü bir daha açığa çıkarmaktadır. Devletin, burjuvazinin elinde kalmasının sonuçlarını bir daha ortaya koymaktadır. Sonuç olarak şunu söylemek isterim. Güncel görev, ülkenin politik demokratikleşmesidir, demokratik hak ve özgürlüklerin geliştirilip korunmasıdır. İvedi sorun budur. Depremin ve benzeri doğal afetlerin korku olmanın çıkması, insanların yaşam hakkının gerçekleşmesi sosyalizme olur.